



Projecte Norma Civil

<http://civil.udg.es/normacivil/>

Projecte realitzat per l'Àrea de Dret Civil de la Universitat de Girona
amb el suport del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

Llei 40/1991, de 30 de desembre. Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya

[Modificada per la Llei 3/2005, de 8 d'abril, de modificació de la Llei 9/1998, del Codi de Família, de la Llei 10/1998, d'unions estables de parella, i de la Llei 40/1991, del Codi de Successions per causa de mort en el Dret Civil de Catalunya, en matèria d'adopció i tutela (DOGC núm. 4366, de 19-04-2005, p. 9935). Aquesta modificació afecta als arts. 344 i 354]

(DOGC núm. 1544, de 21.1.1992. Correcció d'errades en el DOGC núm. 1582, de 13.4.1992 i en el DOGC núm. 1600, de 29.5.1992)

El president de la Generalitat de Catalunya

Sia notori a tots els ciutadans que el Parlament de Catalunya ha aprovat i jo, en nom del Rei i d'acord amb el que estableix l'article 33.2 de l'Estatut d'autonomia, promulgo la següent

LLEI

Preàmbul

I

FINALITAT DE LA LLEI

La Compilació del Dret civil de Catalunya, Text Refós aprovat pel Decret Legislatiu 1/1984, del 19 de juliol, contenia una extensa regulació de les successions per causa de mort a Catalunya. Dos-cents catorze dels tres-cents quaranta-quatre articles estaven dedicats al Dret Successori encara que alguns, els dedicats als heretaments, eren situats al Llibre Primer, de la família.

La regulació compilada recollia el Dret tradicional de Catalunya amb especial dedicació a institucions escassament regulades en el Codi civil (per exemple els fideïcomisos) o a institucions en que la regulació catalana s'apartava del Codi (heretaments, incompatibilitat de títols successoris, necessitat d'ins-

titució d'hereu, llegítimes i drets successoris de la vídua, i altres). D'altra banda, algunes institucions bàsiques del Dret de Successions, com les formes testamentàries o la successió intestada, eren regulades breument i per remissió directa al Codi civil. Es tractava, per tant, d'una regulació extensa, però incompleta i parcial, que propiciava l'aplicació supletòria del Codi civil en un gran nombre d'institucions. L'aplicació del Codi civil per part dels tribunals i juristes ha provocat, al llarg dels trenta anys de vigència de la Compilació, una certa desnaturalització del dret català, entès sovint pels Tribunals com una regulació apendicular dependent del mal anomenat "dret comú".

Aquesta llei conté una normativa autònoma, completa i global del dret successori català. S'hi regulen, de manera sistemàtica i ordenada, totes les institucions successòries vigents a Catalunya, per la qual cosa, per aplicació de l'article primer de la Compilació, s'exclou aplicació directa o supletòria del Codi civil a Catalunya. La llei substitueix tot el dret de successions fins avui vigent a Catalunya i el reordena en un sol text, de manera que evita la dispersió legislativa a que hauria conduït optar per una tècnica de lleis especials que seguissin el camí iniciat amb la de la successió intestada.

La regulació compilada del 1960, adaptada a l'ordenament constitucional l'any 1984, contenia, amb escasses novetats, la regulació tradicional del dret successori de Catalunya. S'imposava, avui, l'actualització i la modernització del dret de successions, tasca realitzada només en part en els darrers anys amb les lleis 13/1984, del 20 de març, sobre la Compilació del Dret Civil de Catalunya, 9/1987, del 25 de maig, de successió intestada, 11/1987, també del 25 de maig, de reforma de les reserves legals, i la Llei 8/1990, del 9 d'abril, de modificació de la regulació de la llegítima. Calia encara adequar a la realitat actual les formes testamentàries, els fideïcomisos, els drets successoris del vidu i altres aspectes parcials de diverses institucions. Aquesta llei ho fa.

La finalitat d'aquesta llei es, doncs, doble:

a) El desenvolupament del dret successori català de manera que s'ordena, es sistematitza i es regula de manera completa una de les parts fonamentals de l'ordenament jurídic de Catalunya.

b) La modificació del dret successori tradicional per adaptar-lo a la realitat d'avui.

II

ELS PRINCIPIS DE LA LLEI

Aquesta llei substitueix i modifica parcialment la legalitat anterior i es especialment respectuosa amb els principis clàssics i amb la tradició jurídica recent. S'inspira i recull en essència, si bé amb esmenes, la Compilació del 21 de juliol de 1960, modificada per la Llei 13/1984, del 20 de març, l'avantprojecte de Compilació del 1955 preparat per la comissió de juristes catalans, i les lleis de la successió intestada, de reforma de les reserves legals i de la llegítima, dels anys 1987 i 1990.

No es modifiquen, per tant, els grans principis propis del Dret Romà, tan arrelats en el Dret successor català. El principi de necessitat d'hereu en la successió es reconegut, bàsicament, als articles 1, 3, 67, 102, 125, 136 i 323. El principi d'universalitat del títol d'hereu resulta dels articles 1 i 34, entre altres. El principi d'incompatibilitat de títols successoris es proclamat, en essència, als articles 3, 41 i 322, complementats pels articles 138, 139 i 140. El principi de prevalença del títol voluntari, reflex del de llibertat de disposar, és establert als articles 367 i 322, que graduen, a més, aquesta prevalença tot respectant el principi de prelació de la successió paccionada sobre la testamentària. El principi de perdurabilitat del títol successor es fixat als articles 25, 26, 76 i 154. Aquests principis, arrelats a la tradició i vius avui en aplicació del Dret a Catalunya, es mantenen íntegrament, atesa la inexistència de justificacions d'ordre jurídic, social o pràctic suficients que facin aconsellable la seva modificació, ni que sigui parcial.

III

L'ESTRUCTURA DE LA LLEI

Aquesta llei és formada per tres-cents noranta-sis articles, quatre disposicions finals i deu disposicions transitòries. L'articulat és distribuït en sis títols que regulen les disposicions generals (Títol I), els heretaments (Títol II), la successió testada (Títol III), la successió intestada (Títol IV), les altres atribucions successòries determinades per la llei (Títol V) i les donacions mortis causa (Títol VI).

Mereixen un esment especial els Títols I i V. Pel que fa al de les disposicions generals, s'ha optat per refundre en un sol títol el que en la Compilació fins ara vigent eren dos, això és, un de disposicions generals i un altre per a disposicions comunes a la successió testada i a la intestada. El motiu de la reforma és simplement aclaridor, atès que en la successió derivada d'heretaments és necessària, en ocasions, l'acceptació i és sempre possible, en el supòsit de pluralitat d'hereus, el dret d'acréixer, la col·lació o la partició, i és indubtablement exercitable l'acció de petició d'herència. Per tant, era innecessari excloure els heretaments de les esmentades disposicions comunes.

El Títol V, que regula la llegítima, la quarta vidual i la reserva, es justifica per la mateixa evolució del

dret català. D'ençà de la llei de successió intestada, del 1987, els pares, en la successió del fill casat i mort sense fills, conserven un dret de tipus llegendari que poden reclamar del cònjuge hereu. D'ençà de la llei de reforma de les reserves legals, també del 1987, era discutible aplicació de la reserva als béns adquirits per successió derivada d'heretaments. Per tant, la ubicació d'aquestes institucions dins de la successió testada o de les disposicions comunes a la testada i a la intestada era discutible. S'ha optat, doncs, per qualificar aquestes tres institucions no des de l'òptica de la limitació a la llibertat de disposar, sinó des de la del beneficiat, és a dir, no des de l'òptica del causant o del disposador, sinó des de l'òptica del llegítimari, del vidu o del reservatari. Des d'aquesta perspectiva les tres institucions, que atribueixen a determinades persones el dret a exigir de determinats hereus unes concretes atribucions, adquireixen una certa unitat, que permet agrupar-les en un únic i específic títol de la llei, que, a més, alleugereix i cohesiona la seva sistemàtica i la de cada un dels altres títols.

IV

EL CONTINGUT DE LA LLEI

a) Les disposicions generals

Els primers articles de la llei contenen un breu resum dels principis que informen la successió per causa de mort a Catalunya. Cal destacar en l'article 1 la proclamació de la universalitat de la successió i, com a novetat, l'especial configuració de la comunitat hereditària amb responsabilitat mancomunada dels hereus per deutes del causant. També cal destacar els articles 2 a 8, que precisen el lloc i el moment de l'obertura de la successió i de la seva delació, els títols en que es fonamenta i el sistema d'adquisició de l'herència.

Els articles 9 a 15 regulen la capacitat per a succeir i consideren el supòsit de la fecundació assistida post mortem, amb una moderna sistematització de les causes i els efectes de l'anomenada indignitat successora. Aquesta regulació es totalment nova en el dret de Catalunya.

Els articles 16 a 37 regulen l'acceptació de l'herència i els seus efectes, tant si és pura i simple com si és a benefici d'inventari, i el benefici de separació de patrimonis. En aquest punt s'estableix una normativa pròpia i àgil per a l'acceptació a benefici d'inventari i la formulació d'aquest, s'estableix el benefici legal d'inventari per a determinades persones, es millora la posició dels creditors del causant davant de l'hereu i se suprimeix el dret de deliberar, que resultava inaplicat en la pràctica.

Els articles 38 a 42 regulen el dret d'acréixer segons el text de la Compilació i el projecte del 1955, però l'estenen a llegats de diners. Els articles 43 i 44, tot i mantenir la institució de la col·lació, en re- dueixen clarament l'àmbit.

Els articles 45 a 63 contenen una regulació completa de la partició de l'herència i dels seus efectes.

Són de destacar la disposició que permet el nomenament pel jutge d'un comptador partidor datiu i la que afavoreix la unitat de col·leccions d'interès històric, científic o artístic.

L'article 64 recull literalment l'article 275 de la Compilació pel que fa a l'acció de petició d'herència i, finalment, els articles 65 i 66 permeten que el causant estableixi en el testament normes relatives a l'administració dels béns que els successors menors d'edat adquiriran per herència. Amb això s'intenta oferir un camí a la voluntat de pares i mares divorciats, que sovint volen excloure el seu antic consort de l'administració i el gaudi dels béns que deixen als seus fills d'un matrimoni anterior. D'altra banda, aquestes normes faciliten la disposició de béns de menors adquirits per successió i la permeten quan, a més de consentir-la el titular de la pàtria potestat, la consenteixen dos parents del menor que n'exerceixen un cert control social.

b) Els heretaments

La llei regula els heretaments en els articles 67 a 100, que segueixen fidelment, fins i tot en la sistemàtica, el Títol IV del llibre I de la Compilació. Les principals modificacions introduïdes en la regulació dels heretaments són:

a) Determina com a simplement voluntari el pacte d'unitat econòmica familiar sota el qual la llei derogada entenia atorgats els heretaments a favor dels consorts contraents.

b) Estableix clarament que l'heretament, en especial el preventiu, pot ésser atorgat a favor de més d'un o de tots els fills.

c) Introdueix la possibilitat que l'heretament mutual sigui pactat amb caràcter preventiu. S'estima que una utilització correcta dels heretaments mutuels i els preventius a favor dels fills ha de permetre als esposos disposar conjuntament, en un sol acte i en un sol document, dels seus béns amb caràcter revocable o irrevocable, a elecció seva.

c) La successió testada

El títol III de la llei, que regula la successió testada, es, com no podria ser d'altra manera, el més llarg i complex, i és dividit en deu capítols.

Mereixen una atenció especial els vint-i-set articles del capítol I, sobre testaments, codicils i memòries testamentàries, que és nou en l'ordenament jurídic català. Els articles 101 a 104 estableixen el concepte de successió testada i el de testament, i determinen la capacitat per a testar. Els articles 105 a 108 estableixen unes disposicions generals de forma en els testaments i contenen, com a novetat, la supressió del requisit dels testimonis en els testaments notariais ordinaris. L'article 109 es manllevat de la llei de normalització lingüística i estableix el principi que la llengua del testament és la que elegeix el testador, i el 110 conté normes generals d'interpretació del testament. Els articles 111 a 114

regulen les formes de testament notarial obert i tancat i reinstauren el testament tancat tradicional de Catalunya, que no exigeix, en endavant, cap intervenció judicial en la seva obertura. Els articles 115 i 116 regulen formes especials de testaments notariais. Els articles 117 a 119 mantenen la regulació tradicional del testament davant rector i la completen, i estableixen, com a novetat, l'obligació de protocol·litzar notarialment aquest testament. No s'ha considerat convenient suprimir aquesta forma testamentària en consideració al fet que es una institució de llarga tradició encara avui utilitzada a determinades comarques de Lleida i de Tarragona (3.821 testaments davant rector entre el 1972 i el 1986) i que facilita l'atorgament de testament en zones rurals mancades de notaria. Aquesta forma testamental no es considera privilegi de cap església o religió, sinó un servei públic. Els articles 120 i 121 regulen el testament hològraf prescindint de l'especialitat *parentum inter liberos* pel que fa a la seva caducitat per raons de seguretat jurídica i facilitant el procediment judicial de protocol·lització. Finalment els articles 122 a 125 regule els codicils i les memòries testamentàries amb les novetats que exclouen la possibilitat d'ordenar fideïcomisos en els primers, i estableixen la de disposar dels propis òrgans en les segones.

S'ha suprimit, en canvi, el testament sacramental, perquè, tot i que se'n reconeix la llarguíssima tradició a Catalunya, d'arrel altomedieval, s'ha considerat obsolet. El Capítol II (articles 125 a 135) regula la ineficàcia de testaments, codicils i memòries testamentàries seguint l'avantprojecte del 1955, amb algunes novetats de detall entre les quals destaca la conservació de validesa del testament per manca de l'expressió de l'hora.

L'article 132 introdueix una presumpció de revocació pel que fa a les disposicions testamentàries fetes a favor dels cònjuges en els supòsits de nul·litat, divorci o separació del matrimoni posteriors a l'atorgament.

El Capítol III (articles 136 a 147) recull la regulació de la institució de l'hereu que contenen la Compilació i el seu projecte del 1955, si bé s'ha sistematitzat la de la institució d'hereu en cosa certa, vitalíciament i en usdefruit. Una novetat en aquest capítol és la que introdueix el dret de representació en la successió testada en el supòsit institució genèrica de 'fills' o de la institució nominada i sense parts de tots els fills.

El Capítol IV (articles 148 a 153) regula la institució a favor dels fills que elegeixin el cònjuge sobrevivint o els dos parents més propers, que contenen els articles 115 i 116 de la Compilació, amb la novetat que s'estén obertament, a tot Catalunya, el que es formulava abans com un privilegi del Pallars Sobirà o d'altres comarques on regia per costum aquesta elecció. El mateix capítol regula els hereus i legataris de confiança, com a institució fiduciària, amb transcripció de la regulació compilada.

El Capítol V (articles 154 a 166) regula, seguint l'avantprojecte del 1955, lleugerament modificat, la institució a termini o sota condició i les disposicions

modals, amb especial esment de les prohibicions de disposar.

El Capítol VI (articles 167 a 179) regula la substitució vulgar seguint el text de la Compilació del 1960, completat amb el de l'avantprojecte del 1955. També regula les substitucions pupilar i exemplar, tan específiques del Dret de Catalunya, seguint la Compilació del 1960, amb l'única modificació d'exigir per a la validesa de la substitució exemplar que la incapacitat del substituït sigui declarada en vida seva, baldament sigui després de la mort del substituent, per tal de millorar les expectatives que té l'incapaç d'ésser acollit per parents seus.

El Capítol VII (articles 180 a 248) conté una completa regulació dels fideïcomisos, històricament tan freqüents a Catalunya. Es conserva gairebé íntegre el text de la Compilació del 1960, amb algun complement manllevat de l'avantprojecte del 1955, però s'hi introdueixen les següents modificacions:

a) Es suprimeix la figura del fideïcomís pur, amb la qual cosa s'aconsegueix una notable simplificació de la institució.

b) Es facilita la disposició de béns fideïcomesos i se'n permet la disposició sense autorització judicial si no hi pot haver més fideïcomissaris i tots ells la consenteixen. També s'obliga el fideïcomissari que resulta ésser hereu del fiduciari a acceptar els actes de disposició realitzats per aquest.

c) Es facilita l'actualització de crèdits del fiduciari o dels seus hereus contra el fideïcomissari.

d) Es regula el fideïcomís d'accions i participacions socials.

e) S'estableix que tot fiduciari, fins i tot el que ho es per raó d'un heretament, pot detreure la quarta trebel·liànica si ho fa d'acord amb la llei i no hi ha disposició contrària del fideïcomitent, i això perquè es considera que aquesta quarta afavoreix clarament la llibertat del fiduciari gravat i, en conseqüència, del tràfic jurídic.

Si bé els fideïcomisos son, en la pràctica actual, en decadència, se n'ha mantingut la regulació per raó de la seva importància històrica i del gran nombre de fideïcomisos encara vigents, i perquè sense ella quedaven mancats de cobertura legal els fideïcomisos de residu i les substitucions preventives de residu, avui encara freqüents. Aquestes darreres són regulades al capítol VIII (articles 250 i 251), seguint el text de la Compilació.

El Capítol IX (articles 252 a 307) introdueix en l'ordenament jurídic de Catalunya la regulació dels llegats que contenia l'avantprojecte del 1955, els articles 417 a 456 del qual foren incomprensiblement mutilats en el procés legislatiu que porta a la Compilació, com reconeix el preàmbul de la llei del 1960. Es tracta d'una regulació completa i detallada, d'acusat i modern tecnicisme. Es manté la clàssica quarta falcídia per coherència amb el mante-

niment de la necessitat institució d'hereu i el manteniment de la quarta trebel·liànica.

Finalment, el Capítol X (articles 308 a 321) regula els marmesors sense establir gairebé cap novetat en la normativa de la Compilació del 1960 reformada per la Llei 13/1984, del 20 de març, que es completa parcialment amb la de l'avantprojecte del 1955.

d) La successió intestada

El Títol IV de la llei (articles 322 a 349), que es dedicat a la regulació de la successió intestada, recull el text i la sistemàtica de la Llei 9/1987, del 25 de maig, de successió intestada, en la qual introdueix dues modificacions: d'una banda, millora la posició del vidu en concurrència amb descendents, ja que ara el sobrevivent té en tot cas l'usdefruit de l'herència fins i tot en el supòsit que el consort difunt li hagi atorgat alguna disposició per causa de mort; d'altra banda, s'adapta la llei a la nova regulació de l'adopció de l'any 1987. Es manté la resta de la llei i s'aclareix la seva regulació del dret de representació.

e) Altres atribucions successòries determinades per la llei

El Títol V agrupa tres institucions diferents entre si però amb una nota comuna: atribueixen a determinades persones, per raó d'una relació familiar amb el causant, acció per a exigir als hereus d'aquest unes atribucions concretes. Pel que fa a la llegítima (articles 350 a 378), la llei recull íntegrament el text de la Compilació en la redacció que li dona la recent llei 8/1990, del 9 d'abril, de la qual esmena els errors materials existents en els articles 125, 127, 139 i 145, que han passat a ésser els articles 353, 355, 367 i 377. S'hi introdueix, a més a més, la regulació del desheretament, inexistent amb anterioritat, tot establint-ne el concepte, les causes i els efectes.

Pel que fa a la quarta vidual, regulada al Capítol II (articles 379 a 386) s'estableix una nova normativa, que millora de manera substancial les expectatives del consort sobrevivent, que si no té, en morir el seu cònjuge, mitjans econòmics suficients, pot reclamar en tot supòsit l'adjudicació en propietat de béns hereditaris o l'equivalència en diners. La redacció dels vuit articles d'aquest capítol es totalment nova, si bé s'inspira en el text del 1960.

Finalment, el Capítol III (articles 387 a 391) regula la reserva de la mateixa manera que ho va fer la Llei 11/1987, del 25 de maig, sense altres modificacions que les imprescindibles per a harmonitzar-la amb la resta de la llei.

f) Les donacions mortis causa

Es recullen finalment en el Títol VI (articles 392 a 396) els articles 245 a 247 de la Compilació, que regulen la institució especial de les donacions per

causa de mort, en la qual no s'introdueix cap modificació.

TÍTOL I DISPOSICIONS GENERALS

Capítol I La successió hereditària

Article 1

L'hereu succeeix en tot el dret del seu causant. Conseqüentment, adquireix els béns i els drets de l'herència i se subroga en les obligacions del causant que no s'extingeixen per la mort. Ha de complir les càrregues hereditàries i resta vinculat als actes propis del causant. Si concorren a la successió, simultàniament, una pluralitat d'hereus adquireixen el patrimoni hereditari en proporció a les respectives quotes. Nogensmenys, les obligacions i les càrregues de l'herència es divideixen en proporció a les respectives quotes sense solidaritat entre els hereus.

Article 2

La successió s'obre en el moment de la mort del causant, al lloc on ha tingut la darrera residència habitual o domicili.

El jutge competent en matèria successòria és el darrer domicili del causant i, a manca de l'últim domicili conegut, el del lloc on es trobin la major part dels béns.

Article 3

La successió es defereix per heretament, per testament o pel que disposa la llei.

La successió intestada només pot tenir lloc en defecte d'hereu instituït i es incompatible amb l'heretament i amb la successió testada universal.

La successió testada universal només pot tenir lloc en defecte d'heretament.

Article 4

La successió es defereix en tot supòsit en el moment de la mort del causant.

Això no obstant, en la institució sotmesa a condició suspensiva, l'herència es defereix en el moment que es compleix la condició, i en la substitució vulgar es defereix al substituït quan s'ha frustrat la crida anterior. Els heretaments i els fideïcomisos es regeixen per les seves pròpies regles.

Article 5

L'herència deferida, l'adquireix l'hereu amb la seva acceptació, però els efectes d'aquesta es retrotrauen al moment de la mort del causant.

Article 6

L'hereu que accepta solament té la possessió de l'herència si l'ha presa, i s'entén que continua la del causant sense interrupció.

Article 7

Són nuls els pactes o els contractes sobre successió no oberta, llevat els que siguin admesos per la llei.

Article 8

Jacent l'herència, l'hereu cridat pot realitzar exclusivament actes possessoris, de conservació, vigilància i administració de l'herència, i promoure interdites en defensa dels béns. Aquests actes per ells sols no impliquen acceptació, tret que amb ells es prenguin el títol o la qualitat d'hereu.

En defecte de marmessor amb facultat per a administrar i a instància de l'hereu cridat, el jutge pot nomenar un administrador perquè representi i administri l'herència d'acord amb el que estableixen les lleis processals.

Capítol II

La capacitat successòria

Article 9

Tenen capacitat per a succeir totes les persones nascudes o concebudes al temps de l'obertura de la successió i que sobrevisquin al causant.

Llevat de prova en contrari, hom presumeix concebut al temps de l'obertura de la successió el nascut abans dels tres-cents dies següents a la mort del causant.

Si el causant ha expressat de manera fefaent la seva voluntat de fecundació assistida post mortem, el fill que en neixi dins el període legal també es considera concebut al temps de l'obertura de la successió.

Article 10

Tenen capacitat per a succeir les persones jurídiques que han quedat constituïdes legalment al temps de l'obertura de la successió.

Si el causant ordena crear una persona jurídica en la seva disposició per causa de mort, que sols quedi constituïda legalment després de l'obertura de la successió, la persona jurídica té capacitat per a adquirir les atribucions patrimonials ordenades pel causant des que té personalitat, però els efectes es retrotrauen al moment de la delació.

Article 11

És indigne de succeir:

1r. El qui ha estat condemnat amb sentència ferma en judici penal per haver matat o haver intentat matar voluntàriament el causant, el seu cònjuge o un descendent o ascendent d'aquell.

2n. El qui ha estat condemnat amb sentència ferma en judici penal per calúmnies al causant per haver-lo acusat d'un delictes per al qual la llei assenyali una pena no inferior a la presó major.

3r. El qui ha testificat en judici contra el causant, al qual sigui imputat un delictes per al qual la llei assenyali una pena no inferior a la presó major, si el seu

testimoni ha estat declarat fals amb sentència ferma en judici penal.

4t. El qui de forma il·legal ha induït el causant a atorgar, revocar o modificar un testament o li ha impedit de fer-ho; el qui, coneixent aquests fets, n'ha fet us; el qui ha destruït, amagat o alterat el testament, o els qui han estat condemnats en sentència ferma perquè han deixat de pagar durant tres mesos consecutius o sis d'alterns qualsevol tipus de prestació econòmica establerta a favor del seu cònjuge o els seus fills en conveni judicialment aprovat o resolució judicial en els supòsits de separació legal, divorci o nul·litat del matrimoni.

5è. Els pares que han abandonat els seus fills causants o han atemptat contra la seva dignitat i que per aquests fets han estat condemnats per sentència.

Article 12

Les causes d'indignitat successòria produeixen efectes si són invocades per persones que resultarien afavorides per la successió en cas que fos declarada la indignitat, però, una vegada declarada o reconeguda la indignitat, els seus efectes es retrotrauran al temps de la delació.

Article 13

L'indigne de succeir que ha entrat en possessió dels béns de l'herència o del llegat, els ha de restituir amb llurs fruits i les rendes percebudes i ha de compensar els danys i els menyscabaments.

Article 14

Les causes d'indignitat successòria no produeixen efectes:

1r Si el causant, coneixent-les en el moment d'atorgar el testament o qualsevol altra disposició a favor de l'indigne, els atorga.

2n Si el causant, coneixent-les, es reconcilia amb l'indigne per actes indubtables o el perdona en escriptura pública. La reconciliació i el perdo són irrevocables.

Article 15

L'acció declarativa de la indignitat caduca transcorreguts cinc anys des que l'indigne de succeir es troba en possessió dels béns en qualitat d'hereu o legatari.

Capítol III

Acceptació i la repudiació de l'herència

SECCIÓ 1a

Disposicions generals

Article 16

El cridat a l'herència pot lliurement acceptar-la o repudiar-la, una vegada té coneixement que s'ha produït la delació a favor seu.

Si hi ha una pluralitat de cridats a l'herència, cadascun d'aquests pot acceptar-la o repudiar-la amb independència dels altres.

Article 17

L'acceptació de l'herència pot ésser expressa o tàcita.

Article 18

L'acceptació expressa ha ésser feta en document públic o privat, en el qual el cridat a l'herència ha de manifestar la voluntat d'acceptar-la o assumir el títol d'hereu.

Article 19

S'entén tàcitament acceptada l'herència quan el cridat realitza qualsevol acte que no pot realitzar si no és a títol d'hereu.

La venda, la donació o la cessió del dret a l'herència que el cridat a aquesta fa a favor d'un estrany o a favor de tots els cohereus o d'algun d'ells implica acceptació de l'herència.

La renúncia al dret de succeir, si es fa a canvi d'una contraprestació o a favor de sols algun o alguns dels cohereus, implica també acceptació de l'herència.

Article 20

Poden acceptar i repudiar l'herència les persones amb capacitat per a contractar i obligar-se.

Els pares poden acceptar les herències deferides als fills que es troben sota la seva potestat, i els tutors les que es defereixin a les persones subjectes a tutela. Aquestes acceptacions s'entén que són fetes a benefici d'inventari. Per a la repudiar-la és necessària l'autorització judicial. El tutor necessita autorització judicial per a l'acceptació pura i simple de l'herència del seu tutelat.

Els menors emancipats o els que han obtingut l'habilitació d'edat poden acceptar, ells sols, les herències que els han estat deferides.

Acceptació de l'herència deixada per a sufragis o als pobres correspon a les persones designades pel testador i, subsidiàriament, a la Generalitat de Catalunya i a l'Església o confessió religiosa legalment reconeguda de que es tracti, segons les seves pròpies normes.

Article 21

La capacitat i els requisits per a acceptació i la repudiació de les herències deferides a les persones jurídiques de dret públic o privat es regeixen per les seves respectives normes reguladores. A manca d'aquestes, hom ha d'aplicar les regles referents als actes de disposició de béns de la persona jurídica per a acceptació pura i simple i la repudiació.

Article 22

La repudiació de l'herència ha ésser feta de forma expressa en document públic o mitjançant escrit dirigit al jutge competent.

S'entén que l'herència ha estat repudiada quan el cridat hi renuncia gratuïtament, d'acord amb els requisits de forma assenyalats a l'apartat anterior, a favor de les persones a les quals hauria de ser deferida la quota del renunciant.

Article 23

Si el cridat repudia una herència en perjudici dels seus creditors, aquests poden demanar al jutge que els autoritzi a acceptar-la en nom i en lloc del renunciant, als únics efectes de fer efectius llurs crèdits sobre el patrimoni hereditari.

Aquest dret dels creditors caduca als quatre anys a comptar de la renúncia.

Article 24

El cridat que hagi sostret o ocultat béns de herència perd la facultat de repudiar-la i esdevé hereu pur i simple, encara que manifesti la seva voluntat de repudiar herència d'acord amb els requisits que estableix la llei.

Article 25

Acceptació i la repudiària de herència no poden ésser fetes parellament, ni sota termini o condició. Les condicions i les restriccions s'han de tenir per no formulades.

Llevat de voluntat contrària del testador, s'entén que el cridat en quotes diferents que n'accepta qualsevol d'aquestes accepta les restants, encara que li siguin deferides amb posterioritat per via de substitució vulgar o per compliment de condicions suspensives.

Article 26

Acceptació i la repudiació de herència fetes validant són irrevocables.

Acceptació i la repudiació poden ésser impugnades per manca de capacitat, i quan han estat fetes amb intimidació, violència, dol o error. S'entén que hi ha hagut error si amb posterioritat apareix un testament desconegut.

El termini per a la impugnació es de quatre anys des de la declaració d'incapacitat, i des que hagi cessat la intimidació o la violència o s'hagi tingut coneixement del dol o error.

Article 27

El cridat que repudia herència testamentària pot acceptar la intestada, però amb subjecció als llegats, els fideïcomisos i les altres càrregues que el testador hagi imposat.

Si el cridat repudia herència intestada amb coneixement que és instituit hereu en testament, s'entén que repudia herència testada; però, si ho ignorava, la repudiació no el perjudica.

Article 28

El dret del cridat a acceptar o repudiar herència prescriu al cap de trenta anys a comptar d'haver-li estat deferida.

Les persones interessades en la successió, àdhuc els creditors de herència o del cridat, poden obtenir del jutge, tan bon punt hagin transcorregut trenta dies a comptar de la delació a favor seu, que assenyalai un termini al cridat perquè manifesti si accepta o repudia herència. Aquest termini no pot excedir els seixanta dies naturals.

Transcorregut el termini assenyalat sense que el cridat accepti herència en escriptura pública o davant del jutge, hom considera que la repudia.

Article 29

Mort el cridat sense haver acceptat ni repudiat herència deferida el dret a succeir mitjançant la seva acceptació i el de repudiar són transmesos sempre als seus hereus.

Els hereus del cridat que hagi mort sense haver acceptat ni repudiat herència poden acceptar ambdues herències, però no poden acceptar la primera i repudiar la segona. En cas ésser diversos els hereus que accepten la segona herència, cadascun d'ells pot acceptar o repudiar la primera, independentment dels altres, i amb dret preferent d'acréixer entre ells.

El llegítimari, el legatari o el fideïcomissari que, després d'haver-li estat deferit el dret de llegítim, llegat o fideïcomís, mor sense haver-lo renunciat ni haver-lo acceptat, el transmet sempre als seus hereus.

Article 30

L'hereu pot, encara que el causant ho hagi prohibit, acceptar herència i gaudir del benefici d'inventari, posat que, amb expressió d'efectuar-ho amb aquest fi, practiqui bans o després l'inventari de herència.

Aquest inventari ha d'ésser practicat en la forma prescrita per a detreure la quarta trebel·liànica, sense que calgui la valoració dels béns inventariats, en el termini màxim d'un any a comptar de la delació.

La declaració de voler acceptar l'herència a benefici d'inventari es pot fer en qualsevol cas davant de notari o per escrit adreçat al jutge competent en la successió, i ha d'ésser feta en el termini d'un any a comptar de la delació, però sempre en el de trenta dies comptadors des que hagi pres possessió dels béns hereditaris.

Article 31

Si l'hereu s'aprofita d'un inventari ja practicat per a detreure la quarta trebel·liànica, n'hi ha prou que, dins el termini que estableix l'article anterior, manifesti davant de notari, o per escrit dirigit al jutge competent, que accepta l'herència a benefici d'inventari.

Article 32

En cas que no es practiqui l'inventari en el temps i en la forma prescrits, s'entén que l'herència ha estat acceptada purament i simple.

Durant el termini de formalització de l'inventari no poden accionar contra l'herència ni els legataris ni els fideïcomissaris.

Article 33

Gaudeixen de ple dret del benefici d'inventari, encara que no hagin pres inventari, els hereus menors d'edat, estiguin o no emancipats, els incapacitats, els hereus de confiança, les entitats o els establiments benèfics, docents o de caràcter pietós i les entitats de dret públic.

També es consideren acceptades a benefici d'inventari les herències deixades als pobres i, en general, les destinades a finalitats benèfiques, docents o pietoses.

SECCIÓ 2a

Els efectes de l'acceptació de l'herència

Article 34

Per l'acceptació de l'herència pura i simple l'hereu respon de les obligacions del causant i de les càrregues hereditàries, no solament amb els béns relictos, sinó també amb els seus béns propis, indistintament.

Es consideren càrregues hereditàries les despeses de darrera malaltia, d'enterrament o incineració, funeral del causant i altres serveis funeraris; les de formació d'inventari, partició i defensa dels béns de l'herència; les dels judicis de testamentària o d'abintestat causades en interès comú; les de lliurament de llegat, pagament de llegítimes o retribució de marmessors, i altres de naturalesa anàloga.

Article 35

L'acceptació de l'herència a benefici d'inventari produeix els efectes següents:

1r L'hereu no respon de les obligacions del causant ni de les càrregues hereditàries amb els seus béns propis, sinó únicament amb els béns de l'herència.

2n Subsisteixen, sense extingir-se per confusió, els drets i els crèdits de l'hereu contra l'herència i les càrregues i les obligacions d'aquell a favor d'aquesta. L'hereu es pot fer pagament dels dits crèdits.

3r Mentre no quedin pagats els deutes del causant i les càrregues hereditàries, no es poden confondre per a cap efecte en dany dels creditors hereditaris ni de l'hereu els béns de l'herència amb els propis o privatis de l'hereu, i, en conseqüència, els creditors particulars d'aquest no poden perseguir els béns de l'herència, de la mateixa manera que no poden perseguir els béns privatis de l'hereu els creditors del causant. En previsió que el benefici d'inventari decaigui, aquests poden, això no obstant, fer valer simultàniament el benefici de separació de patrimonis.

4t Vinculen l'hereu els actes propis del seu causant, però, en tant que això impliqui deute hereditari, s'ha d'aplicar el que disposa aquest article.

Article 36

El benefici d'inventari no impedeix a l'hereu d'adquirir l'herència, possessionar-se'n i administrar-la; però, fins que quedin pagats tots els creditors coneguts, l'ha de portar en administració especial i ha de procedir, sota la seva responsabilitat, abans de lliurar o de complir els llegats, a pagar els dits creditors a mesura que es presentin, i a cobrar-se els seus crèdits amb els diners que trobi a l'herència o que obtingui en la venda dels béns de la mateixa herència, sens perjudici dels que pugui adjudicar en pagament.

Si, satisfets alguns o tots els legataris, apareixen creditors hereditaris desconeguts, sense que sigui suficient el restant per a pagar-los, aquests poden repetir contra aquells

Perd el benefici d'inventari l'hereu que procedeixi fraudulentament en aquests pagaments i en aquestes realitzacions de béns.

SECCIÓ 3a

El benefici de separació de patrimonis

Article 37

Els creditors per deutes del causant i els legataris poden obtenir del jutge competent que el patrimoni hereditari sigui considerat separat del privatiu de l'hereu, per tal de salvaguardar el seu dret davant els creditors particulars d'aquest últim. El jutge, un cop fet prèviament l'inventari de herència i amb l'adequada justificació prèvia, concedeix aquest benefici i adopta, si escau, les mesures conduents a la seva efectivitat.

Els creditors del causant i els legataris que obtinguin el benefici de separació tenen dret preferent per al cobrament de llurs crèdits i la percepció de llurs llegats respecte als creditors particulars de l'hereu, però mentre aquests últims no resultin pagats, els dits creditors no poden perseguir els béns privatis de l'hereu.

Capítol IV

El dret d'acréixer

Article 38

Instituïts conjuntament dos o més hereus en una herència, baldament no sigui en la mateixa clàusula, si per qualsevol causa algun d'ells no arriba efectivament a ésser-ho, la seva quota hereditària vacant acreix els altres hereus, tret que el testador hagi prohibit el dret d'acréixer.

Instituïts conjuntament dos o més hereus en una mateixa quota o porció herència, si el qui no arriba a ésser hereu és del mateix grup, l'acréixement té lloc preferentment entre els altres del mateix grup, i solament en defecte d'aquests acreix els altres instituïts conjuntament.

Quan en lloc de l'hereu que falta arriba a ésser algun dels seus hereus per dret de transmissió successòria, o ho esdevenen els cridats per via de substitució vulgar o per fideïcomís, no té lloc el dret d'acréixer.

L'hereu que accepta la quota d'herència que li correspon directament adquireix la que acreix a favor seu.

Article 39

S'entenen instituïts conjuntament diversos hereus en la mateixa herència si el testador omet qualsevol assignació numèrica de parts, i també quan la indicació de parts alíquotes coincideix amb la divisió en quotes que seria procedent en el supòsit que la dita indicació hagués estat omesa. Igualment s'entén respecte dels hereus instituïts en una mateixa quota o part de herència, o en una mateixa clàusula.

Llevat que el testador concedeixi el dret d'acréixer, aquest no té lloc si en una altra clàusula assigna individualment a cada hereu una part alíquota, i tampoc si l'hereu no arriba a ésser-ho per nul·litat o per revocació de la institució.

Article 40

L'acreixement sempre té lloc en proporció a les respectives quotes o participacions hereditàries i amb subsistència dels llegats i altres càrregues imposades pel causant que afectin la quota vacant, encara que ho hagin estat determinadament a càrrec de l'hereu que falti, posat que no siguin personalíssimes d'aquest.

Els efectes del dret d'acréixer es retrotreuen al temps de la delació a favor dels hereus.

Els hereus per dret de transmissió, per substitució vulgar o per fideïcomís i els adquirents de herència s'aprofiten, respectivament, del dret eventual d'acréixer de llur causant, hereu anterior o transmissor, qualsevol que sigui el temps en que l'acreixement tingui lloc, fora que el causant ho hagi disposat o en el títol de la transmissió hom estableixi una altra cosa.

Article 41

Si el dret d'acréixer no pot tenir lloc entre els hereus instituïts, la quota o la porció hereditària vacant incrementa necessàriament i proporcionalment les quotes dels altres hereus, en la forma que es establerta en el primer paràgraf de l'article precedent. S'aplica la mateixa norma respecte a la quota hereditària de la qual el testador no ha disposat.

Article 42

Entre els legataris cridats ensems a un mateix llegat és procedent el dret d'acréixer, si el testador no l'ha prohibit.

L'acreixement es produeix preferentment entre els legataris que a més d'ésser cridats conjuntament a un mateix llegat ho son en una mateixa clàusula. El dret d'acréixer és renunciable i té lloc subsistint els llegats, els fideïcomisos i les altres càrregues no personalíssimes imposades pel testador al legatari que no hagi arribat efectivament a ésser-ho.

Si per causa aliena a les expressades en el paràgraf 3 de l'article 38 no pot tenir lloc el dret d'acréixer, la part vacant del llegat resta en benefici de l'hereu, del legatari o de la persona gravada amb el dit llegat.

En el que no es previst en aquest article o en altres relatius als llegats, s'aplica a aquests el que disposen els articles anteriors d'aquest Capítol, en tot allò permès per la seva naturalesa específica.

En les substitucions fideïcomissàries disposades a favor de diversos fideïcomissaris cridats conjuntament, la quota o la part herència o el llegat fideïcomisos que, una vegada deferit el fideïcomís, hagin correspost al qui per qualsevol causa no arribi a ésser-ho, acreix a favor dels altres que efectivament ho són, tot quedant, però, salvat el dret de transmissió en les substitucions fideïcomissàries a termini i la substitució vulgar en fideïcomís, expressa o tàcita.

Capítol V

La col·lació

Article 43

El descendent que com a hereu concorre amb un altre descendent també hereu en la successió d'un ascendent comú només ha de col·lacionar, als efectes de la partició de l'herència, salvant voluntat contrària del causant expressada en testament o en codicil, o en atorgar la donació o liberalitat, els béns que ha rebut del dit causant per actes entre vius a títol gratuït per pagar-li la llegítima o quan en l'atorgament de la liberalitat hom estableix expressament que sigui col·lacionable.

El nét hereu en la successió del seu avi ha de col·lacionar la donació o liberalitat que per alguns dels conceptes expressats hauria rebut i hauria hagut de col·lacionar en la mateixa successió el seu pare si visqués, posat que sigui també hereu d'aquest el dit nét, i quant al tot o la part que hagi arribat al seu poder.

Article 44

La col·lació no pot aprofitar als cohereus que no son descendents del causant ni als legataris i creditors de l'herència. Els béns col·lacionables ho son pel valor que tenien al temps de morir el causant, amb aplicació del que disposa la regla 2a de l'article 355.

Capítol VI

La partició

Article 45

Tot cohereu, o el seu representant legítim, pot demanar, en qualsevol temps, la partició de l'herència. Tanmateix, el causant pot ordenar, i els hereus convenir-hi unànimement, que, tant respecte a l'herència com a béns concrets d'aquesta, no es procedeixi a la partició durant un termini que no pot excedir els deu anys a comptar de l'obertura de la successió.

Aquest termini pot arribar als quinze anys respecte de l'immoble que sigui residència habitual d'un dels

cohereus si aquest és cònjuge o fill del testador. Si es fixa un termini superior, aquest ha d'ésser reduït quant a l'excés.

Tot i haver-hi prohibició o pacte d'indivisió, el jutge pot autoritzar la partició a instància de qualsevol cohereu, si hi concorre una causa justa sobrevinguda.

Article 46

La partició de l'herència se suspèn en els casos següents:

1r Si la vídua ha quedat embarassada, fins que s'esdevingui el part o l'avortament.

2n Si s'ha entaulat una demanda sobre filiació, fins que sigui dictada sentència ferma.

3r Si s'ha iniciat un expedient d'adopció, fins que aquest acabi amb sentència o resolució ferma.

4t Si el causant ha expressat de manera fefaent la seva voluntat de fecundació assistida post mortem, fins que s'esdevingui el part o transcorri el termini corresponent segons la llei.

5e Si el causant ha fet alguna disposició a favor d'una fundació que ha ordenat crear en el testament, fins que quedi constituïda vàlidament de conformitat amb la llei.

Article 47

Mentre no tingui lloc la divisió de l'herència, el jutge pot, a instància de qualsevol interessat, adoptar les mesures que cregui oportunes amb vista a conservar el cabal, fins i tot nomenar un administrador, si no hi ha cap persona especialment facultada per a administrar l'herència. En els altres casos, correspon als hereus l'administració del cabal.

Article 48

Els creditors del causant poden oposar-se que es porti a terme la partició de l'herència fins que se'ls pagui o fianci l'import de llurs crèdits.

Article 49

En la partició ha d'ésser guardada la possible igualtat, tant si es fan lots com si s'adjudiquen béns concrets.

Les coses indivisibles o que desmereixin en dividir-se i les col·leccions d'interès històric, científic o artístic han d'ésser adjudicades a un cohereu, que, si escau, ha de pagar als altres l'excés en diners d'acord amb el valor de mercat. Si hi ha diversos interessats, són adjudicats al més afavorit en l'herència i, si han estat afavorits igual, decideix la sort. A falta d'interessats en l'adjudicació, es ven la cosa i se'n reparteix el preu entre els hereus.

Les disposicions del paràgraf anterior s'entenen sens perjudici de la voluntat del testador o de l'acord unànime dels hereus.

Article 50

Els cohereus s'han de pagar recíprocament, en la partició de l'herència, les rendes i els fruits percebuts dels béns que la componen les millores útils i necessàries que s'hi hagin fet i els danys causats per dol o culpa.

Les despeses que en interès comú dels hereus ocasioni la partició han d'ésser deduïdes de l'herència.

Article 51

Els cohereus poden exercitar, en proporció a les seves quotes respectives, els drets de tempteig i retracte quan n'hi hagi algun que vengui la seva quota hereditària a un estrany.

El termini per a l'exercici d'aquests drets és d'un mes des de la notificació de la decisió de vendre i les circumstàncies de la venda, o des que s'assabentin d'aquesta, respectivament.

El que disposa aquest article també és aplicable als casos de dació en pagament.

Article 52

Per la partició, cada hereu adquireix la propietat exclusiva dels béns adjudicats.

Article 53

Feta la partició, els cohereus queden obligats, recíprocament i en proporció al seu haver, a l'evicció i sanejament dels béns adjudicats excepte en els casos següents:

1r Que la partició hagi estat feta pel testador.

2n Que s'exclogui expressament aquesta garantia en la partició.

3r Que l'evicció procedeixi d'una causa posterior a la partició o sigui soferta pel cohereu adjudicatari per culpa pròpia.

Article 54

Si s'adjudica a un cohereu un crèdit contra un tercer, els altres no responen de la insolvència sobrevinguda del deutor i només són responsables de la seva insolvència en el temps de fer-se la partició, tret d'un acord en contrari.

La garantia de la solvència del deutor d'una renda periòdica dura cinc anys des de la partició.

Article 55

La partició pot ésser duta a terme pel testador mateix, per acte entre vius o d'última voluntat, i pot comprendre tota l'herència, o només una part del cabal, o béns concrets i determinats.

Si la partició és feta pel testador en l'acte mateix de disposició hereditària, les clàusules de partició prevalen sobre les dispositives en cas de contradicció. Si és feta en acte separat, prevalen les clàusules dispositives llevat que siguin revocables i puguin ésser efectivament revocades per l'acte de partició.

Per disposició d'última voluntat el causant pot, si vol, imposar normes vinculants per a la partició.

La partició pot ésser feta també per un marmessor o comptador partidor, en els termes previstos en la llei.

Article 56

Si el testador no ha fet la partició i no ha nomenat cap comptador partidor, o el càrrec ha quedat vacant, els hereus i els legataris que representin la meitat del cabal hereditari poden sol·licitar al jutge la designació d'un comptador partidor que practiqui la partició de l'herència. La partició realitzada així requereix aprovació judicial, llevat que sigui ratificada per tots els hereus i legataris.

Les funcions específiques de comptador partidor no poden ésser atribuïdes a cap hereu o cap legatari de part alíquota, llevat que aquest darrer sigui un ascendent de tots els hereus o sigui acceptat en document públic per tots els que tenen interès en l'herència.

Article 57

Si el testador no ha fet la partició ni encomanat a ningú aquesta facultat, els hereus la poden practicar de comú acord, de la manera que tinguin per convenient, prescindint, fins i tot, dels comptadors partidors nomenats pel causant, tret d'una disposició contrària expressa d'aquest.

Si hi ha menors o incapacitats representats legalment en la partició només s'exigeix intervenció o aprovació judicial quan aquesta representació correspongui al tutor. El menor emancipat necessita, en la partició, l'assistència dels seus pares o del curador.

Article 58

Si els cohereus no procedeixen de comú acord, qualsevol d'ells pot instar la partició judicial.

La partició arbitral té lloc quan l'arbitratge ha estat instituït per la voluntat del testador d'acord amb la llei, o de comú acord entre tots els cohereus.

Article 59

La partició pot ésser rescindida per causa de lesió en més de la meitat del valor de les coses, atès el temps en que s'adjudicaren.

Per causa de lesió no pot ésser impugnada la partició feta pel causant, llevat que aparegui o es presumeixi racionalment que no era aquesta la seva voluntat.

L'acció per demanar la rescissió dura quatre anys, a comptar des que es feu la partició de l'herència, i s'ha de dirigir contra tots els partícips.

Article 60

No es procedeix a cap altra partició quan els hereus afectats arriben a un acord de rectificació o indemnització del perjudici, ni tampoc quan es completa la partició addicionant els béns omesos, però

la que es fa amb un a qui es va creure hereu, sense ser-ho, és nul·la.

Article 61

Una vegada feta la partició, els hereus responen mancomunadament en proporció a les respectives quotes en que van ésser instituïts, si de comú acord no disposen altra cosa.

Article 62

El cohereu que ha pagat més del que li corresponia, segons la seva quota, pot reclamar dels altres la part proporcional d'aquests, durant un període de quatre anys.

El cohereu creditor del difunt pot reclamar dels altres el pagament del seu crèdit, deduïda la part que li correspongui com a tal hereu.

Article 63

Les disposicions d'aquest capítol s'entenen sens perjudici del que s'estableix en matèria de lligítimes.

Capítol VII

L'acció de petició d'herència

Article 64

L'hereu té l'acció de petició d'herència contra qui la posseeix, en tot o en part, en aquell concepte o sense al·legar cap títol, per tal d'obtenir el reconeixement de la seva qualitat i la restitució dels béns com a universalitat, sense haver de provar el dret del seu causant sobre els béns singulars que la constitueixen.

Aquesta acció és procedent també contra els hereus del posseïdor o hereu aparent i contra els adquirents de la totalitat o d'una quota d'herència.

L'hereu aparent de bona fe que ha alienat béns de l'herència solament ha de restituir a l'hereu real el preu o la cosa que com a contraprestació ha obtingut amb l'alienació onerosa o el que ha adquirit amb ells, subrogant-se en les accions per reclamar el preu o la cosa que hom degui encara.

L'hereu real no pot reivindicar dels adquirents de bona fe i a títol oneros els béns alienats per l'hereu aparent. Regeixen les normes de acció reivindicatòria, distingint, però, segons que l'hereu aparent ho hagi estat de bona fe o no, per a la devolució de fruits, abonaments de millores i les responsabilitats del dit hereu aparent vençut en el judici de petició d'herència.

L'acció de petició d'herència prescriu al cap de trenta anys de la mort del causant.

Capítol VIII

Els béns dels menors adquirits per herència

Article 65

Els béns adquirits per títol successori per menors d'edat han d'ésser administrats per la persona que el causant hagi designat en heretament, testament

o codicil, o, faltant aquesta designació, pels titulars de la pàtria potestat o pel tutor.

Si el pare o la mare han estat declarats indignes o han estat desheretats, els béns del menor han d'ésser administrats pel tutor o per l'administrador especialment designat.

Article 66

Per a la disposició o el gravamen de béns de menors adquirits per títol successori, no cal l'autorització judicial quan a més de consentir-la el o els titulars de la pàtria potestat, l'autoritzen els dos parents a qui és refereix l'article 149, les regles del qual s'apliquen supletòriament.

Si el causant ha disposat altrament, s'aplica en tot cas la seva voluntat, àdhuc en el cas que afecti la llegítima.

TÍTOL II ELS HERETAMENTS

Capítol I Disposicions generals

Article 67

L'heretament, institució contractual d'hereu, solament pot ésser atorgat en capítols matrimonials, personalment o mitjançant poder especial.

Els heretaments poden ésser atorgats a favor de qualsevol dels contraents o d'ambdós; dels fills o descendents d'aquests, i dels contraents entre ells amb caràcter mutual.

Poden atorgar heretament les persones majors d'edat. Nogensmenys, per a poder atorgar heretaments preventius es suficient la capacitat per a contreure matrimoni.

Article 68

En els heretaments hom pot estipular tota mena de condicions, limitacions, substitucions, fideïcomisos i reversions lícites, nomenar administradors i marcessors i confiar, en general, a d'altres persones tota mena d'encàrrecs o funcions, amb la mateixa amplitud que en els testaments.

Article 69

L'usdefruit universal que es reserva l'heretant o adquireix el cònjuge supervivent sobre els béns del dit heretant en virtut de l'heretament, o per pacte adjunt convingut en capítols matrimonials que aquell hagi atorgat, autoritza l'usufructuari per a regir i governar la casa i tots els seus béns.

Ultra les facultats inherents a tot usdefruit, correspon a l'usufructuari:

1r Pagar les llegítimes i, si escau, els dots amb els béns de l'herència, però amb el beneplàcit de l'hereu si cal alienar o adjudicar en pagament o gravar béns mobles d'especial valor o béns immobles.

2n Realitzar millores necessàries i útils.

3r Alienar el mobiliari i els semovents que estimi necessari amb l'obligació de reposar-los en la mesura que sigui possible i aconsellable.

L'usufructuari ha de:

1r Donar, amb càrrec a l'usdefruit, aliments a l'hereu, al seu consort i als fills de l'heretant i de l'hereu que visquin a la casa, i proporcionar-los uns coneixements i preparació d'acord amb el seu rang familiar.

2n Permetre en el seu usdefruit les disminucions necessàries per a dotar i acomodar els susdits fills, i perquè l'hereu efectiu en els béns usufructuats les obres de conservació encara que siguin extraordinàries, i les millores útils que cregui convenientes, mentre no minvin sensiblement l'usdefruit.

3r Posar en coneixement de l'hereu, dins el més curt termini possible, tota usurpació o novetat danosa contra els béns de l'herència.

4t Defensar, a costa seva, la possessió dels béns, i exercitar les accions corresponents.

Aquest usdefruit és inalienable, sens perjudici que, amb el consentiment dels nus propietaris, siguin alienats béns determinats, amb subsistència de l'usdefruit sobre els béns subrogats no destinats a millorar el patrimoni o a pagar deutes i llegítimes. Solament és embargable la part dels fruits que excedeixi el necessari per a atendre les obligacions pròpies de l'usdefruit.

Article 70

L'heretament vàlid revoca el testament, el codicil, la memòria testamentària i la donació per causa de mort anteriors al seu atorgament. Els posteriors solament són eficaços en la mesura que permeti la reserva per a testar o els béns expressament exclusos de l'heretament.

En cap cas els heretaments no queden sense efecte per causa de preterició ni per supervivència o supervenció de fills, sens perjudici del dret dels legítims a reclamar llur llegítima.

Capítol II

Els heretaments a favor dels contraents

SECCIÓ 1a

Disposicions generals

Article 71

L'heretament a favor d'un contraent li confereix, amb caràcter irrevocable, la qualitat d'hereu contractual de l'heretant i li transmet els béns que aquest li ha donat de present.

La promesa d'heretar, ordenada en capítols, té força d'heretament.

Si no es precisa la naturalesa d'aquest, s'entén que es simple o d'herència.

Article 72

L'heretament no perd el seu caràcter baldament es limiti als béns presents de l'heretant o a una cosa certa i determinada.

Les donacions universals atorgades en capítols a favor dels contraents produeixen efecte d'heretament, baldament no s'emprí aquest terme. La donació és universal quan es consigna expressament que comprèn tots els béns presents i futurs o aquells que l'heretant deixi en morir. La simple exclusió de coses concretes i determinades o de parts indivises no afecta la universalitat de la donació.

La donació en capítols matrimonials de cosa certa o determinada, o solament dels béns presents de l'heretant, sense emprar el mot "heretament" ni cap altre d'equivalent, té la consideració de donació singular.

Article 73

En els heretaments atorgats a favor d'un contraent i dels seus fills, s'entén que aquests són cridats, llevat de pacte contrari, com a substituïts vulgars del pare o la mare, en el sentit de l'article 83.

Les substitucions fideïcomissàries fetes en un heretament pels pares a favor dels fills de l'hereu contraent no aprofiten, llevat de pacte contrari, als fills que no siguin del matrimoni en contemplació del qual s'han atorgat els capítols.

Article 74

En l'heretament conjunt atorgat per marit i muller a favor d'un fill comú, llevat de pacte contrari, el cònjuge supervivent adquireix l'usdefruit universal dels béns del premort, amb rellevament de fiança.

Article 75

Els heretaments a favor dels contraents no obliguen l'hereu i l'heretant, ni les seves respectives famílies, a compartir una sola llar ni a constituir una comunitat familiar. Això no obstant poden ésser atorgats sota pacte d'unitat econòmica familiar, per virtut del qual, llevat estipulació contrària, l'heretant l'hereu i llurs consorts respectius i fills comuns contreen l'obligació d'unir llurs esforços sota la direcció i la lliure administració del primer i d'aportar a la comunitat familiar tots llurs ingressos i les rendes de llurs béns per a atendre millor les necessitats de la casa i les particulars dels seus membres.

En virtut d'aquest pacte, l'heretant ha de mantenir l'hereu, el seu consort i els fills comuns, tant sans com malalts, proporcionant-los tot el que calgui per a la vida humana, i sufragar les despeses d'educació i d'instrucció dels dits fills, segons el poder de la casa, sempre que servin l'obediència i la consideració degudes i treballin tant com puguin per a utilitat de la casa i no reclamïn cap dels drets que hi tinguin.

Mort l'heretant i en defecte o per extinció de l'usdefruit universal, l'hereu queda subrogat en lloc seu, en la mateixa obligació de mantenir, educar i instruir els fills de l'heretant que visquin a la casa, mentre no prenguin estat i compleixin les obligacions abans esmentades. L'hereu no queda rellevat de l'expressada obligació encara que ofereixi a tots ells l'import de les llogítimes, tret que expressament li hagi estat concedida aquesta facultat.

Article 76

Mort l'heretant, el contraent a favor del qual hagi estat atorgat l'heretament es hereu i no pot repudiar l'herència, però pot fer ús del benefici d'inventari en el temps i en la forma previstos en aquesta llei, benefici que compta des de la mort de l'heretant.

Article 77

En els heretaments a favor dels contraents, la indignitat successòria només té lloc per les causes previstes en els supòsits 1r, 2n, 3r i 5e de l'article 11.

Si l'hereu incorre en alguna de les damunt dites causes d'indignitat, l'heretant pot revocar l'heretament, però en cas d'existir fills del matrimoni en consideració al qual aquell hagi estat atorgat, o descendents de fills premorts, el susdit heretament subsisteix a favor dels esmentats fills o descendents. L'heretant pot elegir entre ells, mitjançant escriptura pública, que és irrevocable, o en testament, el nou hereu, i imposar a l'elegit o els elegits les condicions, les limitacions, les substitucions i els fideïcomisos que estimi pertinents a favor dels altres fills o descendents de fills premorts de l'hereu indigne.

Si l'heretant, coneixent les causes d'indignitat, mor sense haver fet revocació, s'entén que les ha remeses, i l'heretament resta subsistent. Si no les ha conegudes, aquest queda sense efecte respecte al fill indigne, però subsisteix a favor dels seus fills o descendents en la forma ordenada en el mateix heretament o, en defecte d'aquest, pel que preveu l'heretament pur o preventiu ordenat per l'hereu indigne i, si manquen les dites prevencions, per parts iguals entre tots els fills, segons les normes de la representació successòria.

En tots els supòsits anteriors, subsisteixen els drets reconeguts en els capítols matrimonials a favor d'altres persones, àdhuc del consort de l'hereu indigne, amb la limitació prevista en el paràgraf segon de l'article 83 respecte a l'usdefruit.

Article 78

En els heretaments a favor dels contraents, l'heretant, amb l'aquiescència de les persones necessàries per a la modificació dels capítols, tret de l'hereu o, si s'escau, dels fills que el substituïxin en l'heretament, pot, quan a judici seu ho aconsella la conducta d'aquests, imposar-los, en qualsevol temps i mitjançant escriptura pública, limitacions, prohibicions de disposar, fideïcomisos i pactes reversionals, i àdhuc designar administrador dels béns heretats.

SECCIÓ 2a

L'heretament simple o d'herència

Article 79

L'heretament simple confereix únicament la qualitat d'hereu contractual, que és inalienable i inembargable.

L'heretant conserva fins a la mort la propietat dels seus béns, però no en pot disposar a títol lucratiu sinó per fer regals mòdics i liberalitats d'ús o per llegar allò que en l'heretament s'hagi reservat per a

testar, a part la facultat de dotar i d'acomodar els fills i de disposar a favor d'aquests en els termes previstos a l'article 81.

Els actes de disposició a títol onerós que dels seus béns l'heretant realitzi són anul·lables si són atorgats en frau de l'heretament, llevat que l'adquirent sigui estrany al frau. Aquesta acció i la de simulació, si s'escau, solament pot ésser exercitada per l'hereu o pel qui ho sigui d'aquest, fins i tot en vida de l'heretant.

Article 80

En la facultat d'alienar que correspon a l'heretant no s'entenen compresos, llevat de pacte exprés contrari, la constitució dels censos emfitèutics o vitalicis o la contractació de censals. Això no obstant, si, regint el principi d'unitat familiar, l'hereu o els seus han deixat de treballar a favor de la casa, l'heretant pot celebrar els contractes expressats en la quantitat que, atesa la seva situació personal i patrimonial, hom estimi necessària per a assegurar a ell, a l'esposa i als fills menors d'edat o incapacitats per al treball una renda o un cànon suficients per a viure decorosament, segons el rang social de la casa.

Si manca el consentiment de l'hereu, cal l'autorització judicial, després de citació, a aquest efecte, de l'hereu i de tots els altres interessats en l'heretament.

Article 81

Els heretaments s'entenen sempre atorgats, per l'heretant, amb reserva de la facultat de dotar i d'acomodar els seus fills, per actes entre vius o per causa de mort, i de proporcionar-los coneixements i preparació segons el poder de la casa i el costum del país, si no es que a aquests fins l'heretant ha exclòs béns de l'heretament, o ha assenyalat o assignat d'altres béns o diners, en el qual cas només pot disposar d'aquests.

L'hereu i els seus poden impugnar els dits actes, si els consideren atorgats amb frau o en dany de l'heretament.

L'assenyalament o l'assignació a que es refereix el primer paràgraf d'aquest article no atribueix als altres fills de l'heretant cap dret durant la vida d'aquest, però si l'heretant mor sense haver-los atribuït els diners, o la cosa assenyalada o assignada, aquests se'ls fan propis encara que excedeixin l'import d'allò que per l'legítima els correspon.

Article 82

L'heretant es pot reservar, per a disposar-ne lliurement en codicil, memòria testamentària o donació, els béns o la quantitat que en el mateix heretament s'indiquin.

El tot o la part d'aquells béns de que l'heretant no ha disposat a la seva mort s'incorporen a l'heretament.

Article 83

Llevat de pacte exprés contrari en el mateix heretament, l'hereu, quan premor a l'heretant, transmet als seus fills, siguin o no siguin del matrimoni en

consideració del qual hom ha atorgat l'heretament i en la manera i forma en que siguin els seus hereus, el seu dret o qualitat d'hereu contractual. Si els fills hereus de l'hereu premort abintestat son diversos, l'heretant pot elegir en escriptura pública irrevocable o en testament un d'aquests fills o descendents del fill premort, com a substituït en l'heretament.

L'heretament queda resolt quan l'hereu premor a l'heretant sense deixar fills, o si, deixant-ne, cap d'ells no és hereu d'aquell. Nogensmenys, llevat de pacte contrari, subsisteixen els drets establerts en els mateixos capítols matrimonials a favor del consort de l'hereu premort, o d'altres persones, per bé que l'usdefruit universal que pugui correspondre a aquell sobre els béns relictes pels heretants queda, en morir aquest, reduït a la meitat.

SECCIÓ 3a

Els heretaments cumulatiu i mixtos

Article 84

En l'heretament cumulatiu o complex, l'afavorit amb ell, a més de la seva qualitat d'hereu contractual, adquireix de present tots els béns que en aquesta saó tingui l'heretant, sense altres excepcions que els béns mobles del seu ús personal o adscrits a l'explotació familiar i que els béns que es reservi per a disposar-ne. Aquests béns i els que en endavant obtingui l'heretant, en morir aquest són adquirits per l'hereu, de la manera establerta per a l'heretament simple. Perquè aquests darrers béns siguin adquirits per l'hereu a mesura que l'heretant els vagi aconseguint, cal pacte exprés.

L'heretament mixt és un heretament simple amb donació singular de present.

L'hereu, encara que premori a l'heretant o incorri en causa d'indignitat, transmet als seus successors els béns adquirits de present per l'heretament cumulatiu i mixt, llevat de pacte reversional.

Article 85

En els heretaments cumulatiu i en els mixtos els heretants es poden reservar drets i facultats per a ells o a favor de terceres persones sobre els béns transmesos de present.

Si manquen béns suficients de lliure disposició i llevat de pacte contrari, l'heretant te la facultat de gravar o vendre els béns transmesos tota vegada que calgui per a alguna de les finalitats següents i segons el poder i l'haver de la casa:

1a Satisfereix els deutes anteriors a l'atorgament dels capítols.

2a Acomodar els seus fills o proporcionar-los coneixements i preparació d'acord amb el rang familiar.

3a Realitzar en els béns en que hom hagi reservat l'usdefruit les millores útils i les reparacions extraordinàries que judiqui oportunes.

4a Alimentar, en el sentit més ampli, el mateix heretant i el consort i els fills.

L'heretant, per a realitzar aquests actes, ha de recaptar l'autorització de la persona designada a

aquest efecte en els capítols i, en defecte seu, la del Jutge competent, segons el que es preveu per als actes de disposició del fiduciari.

Article 86

L'hereu només respon dels deutes de l'heretant anteriors a l'heretament, amb els béns transmesos de present i tan bon punt feta l'excussió dels béns i dels drets que l'heretant s'hagi reservat.

Respecte als deutes posteriors a l'heretament, l'hereu no respon, en vida de l'heretant, amb els béns adquirits de present en virtut del mateix heretament, ni amb els seus béns propis. Mort l'heretant, l'hereu pot excloure de responsabilitat els susdits béns si s'acull al benefici d'inventari, que compta des de la mort de l'heretant.

Article 87

El pacte reversional produeix efectes en complir-se l'eventualitat prevista, de manera que retornen a l'heretant els béns transmesos, però sense obligació de restituir els fruits percebuts. Si no ha estat previst l'abast de la reversió, s'entén que ha estat establerta per al cas que l'hereu premori a l'heretant sense deixar fills. Llevat de pacte contrari, la reversió deixa subsistents el pacte d'unitat familiar i els usdefruits viduals estipulats a favor de l'altre contraent en els capítols, amb el rang previst en aquests aplicant el que estableix l'article 83.

Article 88

La reversió pot ésser pactada a favor dels atorgants o de qualsevol altra persona. Quan s'ordena a favor de persona distinta de l'atorgant, el seu consort o els hereus d'aquell, té la consideració de substitució fideïcomissària. La reversió a favor de l'heretant no s'estén als seus hereus, si no ha estat pactat expressament.

La reversió ordenada a favor dels hereus dels heretants s'entén que és atorgada a favor dels testamentaris, o, si manquen aquests, dels parents que, en el moment de tenir lloc la reversió resultarien cridats abintestat a la seva herència.

Article 89

El pacte reversional no impedeix a l'hereu de reclamar la llegítima que li correspon.

Els ascendents als quals reverteixen els béns donats en virtut de la clàusula reversional no poden reclamar la llegítima sobre els béns de lliure disposició de l'hereu compresos en l'heretament.

L'heretant pot deixar sense efecte, en qualsevol temps, el pacte reversional. S'entén que això ha tingut lloc si, per testament o en qualsevol altra forma autèntica, confirma com a lliure l'heretament.

Capítol III

Els heretaments a favor dels fills dels contraents

SECCIÓ 1a

Disposicions generals.

Article 90

Els heretaments que els contraents atorguen a favor de llurs fills, siguin purs, preventius o prelatius, solament produeixen efecte si l'afavorit o els afavorits amb ells sobreviuen a l'heretant. Els són aplicables les normes sobre incapacitat i indignitat per a succeir. En cas d'imposar-se una substitució o un fideïcomís regeixen les seves normes.

Article 91

Llevat de pacte contrari, en els heretaments purs i prelatius l'heretant pot deixar als fills o descendents no afavorits, ultra la llegítima, un llegat que no excedeixi la meitat de la quota legitima.

Els efectes dels heretaments a favor dels fills s'estenen a tots els béns que l'atorgant deixa en morir, qualsevol que sigui el títol de llur adquisició.

L'heretant pot revocar els heretaments purs i prelatius per les causes i en la forma establertes per al desheretament legitímar.

SECCIÓ 2a

Els heretaments purs

Article 92

En els heretaments purs a favor dels fills per néixer o adoptar dels contraents queda instituït hereu el fill que viu en morir l'heretant en el qual es donen les circumstàncies determinades en l'heretament pur o, en defecte d'aquestes, aquell que l'heretant ha designat en heretament o testament complementari. Si manca aquesta designació, queda instituït el fill que elegeixin després el cònjuge supervivent o els dos parents, en els supòsits regulats respectivament en els articles 148 i 149.

L'heretant disposa de les facultats pròpies d'un heretament simple i, a més, de les que concedeixen els preceptes de la secció primera d'aquest capítol.

SECCIÓ 3a

Els heretaments preventius i prelatius

Article 93

Per mitjà de l'heretament preventiu l'heretant institueix un o més hereus entre els seus fills nascuts, adoptats o per néixer per al cas de morir sense successor universal, contractual o testamentari per qualsevol causa, fins i tot per haver estat destruïda, sense possibilitat de reconstrucció, la disposició atorgada amb posterioritat.

Si instituït preventivament repudia l'herència, és incapaç o és declarat indigne de succeir, l'heretament produeix efecte a favor del qui segueix en la crida feta, i així successivament. Hom no obre la successió intestada fins a haver esgotat totes les crides.

Si hi ha instituïts conjuntament dos o més fills, baldament no ho siguin en la mateixa clàusula, si per qualsevol causa algun d'ells no arriba efectivament a ésser-ho, la seva quota hereditària vacant acreix els altres hereus.

Article 94

La institució d'hereu en heretament preventiu es regeix per les normes de la institució testamentària d'hereu, però el tal heretament no pot ésser substituït ni revocat per cap altre d'igual naturalesa.

És directe si l'heretant designa l'instituït nominativament o mitjançant expressió de les seves circumstàncies particulars, i és d'elecció quan confia el nomenament al consort o als seus parents, de conformitat amb els articles 148 i 149.

Article 95

L'heretament prelatiu constitueix una limitació de la facultat de designar hereu que els contraents s'imposen a favor de certs fills, però sense atribuir-los dret successori directe.

Les disposicions contràries a l'heretament prelatiu són nul·les.

Article 96

La prelació pot ésser de nupcialitat, de grau o d'estirp i, en general, qualsevol altra de lícita i honesta. Pot també ésser positiva, quan els contraents s'obliguen a instituir un fill o diversos de determinats, i negativa, quan s'obliguin a instituir tots llurs fills o els d'un determinat grup en les parts que siguin fixades.

La prelació de nupcialitat és absoluta quan els fills d'un determinat matrimoni, siguin quines siguin llurs circumstàncies, gaudeixen del dret de preferent institució als d'un altre, i és relativa si està subordinada a qualsevol altra prelació.

Article 97

L'heretament prelatiu s'estima, llevat de pacte contrari, d'estirp, i, en virtut d'ell, si ha premort algun fill deixant altres descendents, aquests tenen el mateix dret de preferència que llur pare. Per a determinar qualsevol prelació no han d'ésser tingudes en compte les circumstàncies dels nets, sinó les del fill premort.

Article 98

L'afavorit per un heretament prelatiu pot renunciar a la prelació, àdhuc en vida de l'heretant. Aquesta renúncia produeix tots els seus efectes encara que el qui la faci premori a l'heretant deixant fills que, per una tal causa, haurien de succeir directament a aquest.

Capítol IV

Els heretaments mutuels

Article 99

L'heretament mutual constitueix una institució contractual recíproca d'hereu entre els esposos contraents a favor del que sobrevisqui, amb els efectes

de l'heretament simple, però el cònjuge que premor no transmet als seus successors cap dret derivat de l'heretament mutual.

Hom pot pactar que l'heretament resti sense efecte si el cònjuge premort mor amb fills comuns, i pot subordinar-lo a qualsevol altra condició.

També pot pactar-se amb caràcter preventiu per al supòsit de morir l'heretant sense haver atorgat cap altra disposició a títol universal.

Article 100

La successió per heretament mutual resta subjecta a allò que és previst en aquesta llei respecte a la capacitat per a succeir, la indignitat, les reserves, les l·legítimes i totes les altres disposicions successòries en la mesura que ho permeti llur naturalesa específica.

Capítol I

Els testaments, els codicils i les memòries testamentàries

SECCIÓ 1a

Disposicions generals

Article 101

La successió testada es regeix per la voluntat del causant manifestada en testament atorgat conforme a la llei.

Article 102

En testament, el causant ordena la seva successió mitjançant la institució d'un o més hereus i amb la possibilitat d'establir llegats i altres disposicions per després de la seva mort.

Article 103

Poden testar totes les persones que no siguin incapaces per a fer-ho segons la llei.

Article 104

Són incapaços per a testar els menors de catorze anys i els qui no tenen capacitat natural en el moment de l'atorgament.

Article 105

El testament s'atorga en un sol acte davant de notari hàbil per a actuar en el lloc de l'atorgament.

També es pot atorgar testament davant rector i en forma hològrafa.

No són vàlids els testaments atorgats a Catalunya exclusivament davant de testimonis.

Article 106

El notari ha d'identificar el testador i apreciar la seva capacitat legal en la forma i pels mitjans establerts en la legislació notarial.

Article 107

No és necessària la intervenció de testimonis en l'atorgament del testament notarial llevat que concorrin circumstàncies especials en el testador, o que aquest o el notari ho demanin.

Es considera que concorren circumstàncies especials en el testador quan aquest és cec o completament sord i quan per qualsevol causa no sap o no pot signar o declara que no sap o no pot llegir per si mateix el testament.

Article 108

Si s'escau, els testimonis són dos, han d'entendre el testador i el notari i han de saber signar. No cal que siguin pregats, ni que coneguin el testador, ni que tinguin la seva mateixa residència.

No poden ésser testimonis en el testament ni en el codicil:

1r Els menors d'edat i els incapaços per a testar.

2n Els totalment sords o cecs i els muts que no puguin escriure.

3r Els condemnats per delictes de falsificació de documents, per calúmnies

o per fals testimoniatge.

4t Els afavorits pel testament o el codicil.

5e El cònjuge i els parents fins a quart grau de consanguinitat o segon d'afinitat de l'hereu instituït o el legatari designat i del notari autoritzant.

Aquestes prohibicions s'apliquen també als facultatius, els intèrprets i els experts que intervenen en el testament.

Article 109

El testament es redacta en la llengua oficial a Catalunya que l'atorgant escull.

Es pot testar en llengua no oficial a Catalunya sempre que el notari autoritzant conegui aquesta llengua i, si el notari no la coneix, en presència i amb intervenció d'un intèrpret, no necessàriament oficial, elegit pel testador i acceptat pel notari que ha de signar. El testament s'escriu en la llengua oficial a Catalunya que elegeix el testador i, si aquest ho sol·licita, a més a més, en la llengua no oficial de que es tracti.

El testador pot atorgar testament hològraf en la seva pròpia llengua, àdhuc si aquesta no és oficial a Catalunya o es una llengua estrangera.

Article 110

En la interpretació del testament cal atènyer-se plenament a la veritable voluntat del testador, sense haver de subjectar-se necessàriament al significat literal de les paraules emprades.

Les clàusules ambigües o fosques s'interpreten en sentit favorable a llur eficàcia, comparant les unes amb les altres, i si existeix contradicció irreductible no és vàlida cap de les que pugnen substancial-

ment entre elles. Les disposicions inintel·ligibles es consideren no formulades.

En els casos de dubte, la interpretació es fa en sentit favorable a l'afavorit, i les disposicions que li imposen qualsevol càrrega s'interpreten restrictivament.

SECCIÓ 2a*Els testaments notarial***Article 111**

En el testament obert, el testador expressa la seva voluntat al notari de paraula o per escrit, i el mateix notari redacta el testament d'acord amb la voluntat del testador amb expressió del lloc, l'any, el mes, el dia i l'hora de l'atorgament.

Tot seguit, el testament es llegit al o pel testador, signat per ell, o per dos testimonis, si no sap fer-ho, i autoritzat d'acord amb la legislació notarial.

Article 112

El testament tancat es escrit pel testador, en forma autògrafa o per altres mitjans tècnics, o per una altra persona per encàrrec seu, amb expressió del lloc i la data.

Si l'escriu una altra persona a prec del testador, es fa constar així i s'identifica aquesta, que firma amb el testador al final del testament.

En tot cas, el testador firma en tots els fulls i al final del testament, després de salvar les paraules esmenades, ratllades, afegides o entre línies.

Si el testador no sap o no pot firmar, ho fa per encàrrec seu una altra persona, que firma al final del testament i en tots els fulls, després d'haver fet constar la seva identitat i la causa de la impossibilitat de firmar el testador.

El document que conté el testament s'introdueix en una coberta tancada de manera que no en pugui ésser extret sense esquinçar-la.

No poden atorgar testament tancat ni el cec ni el qui no sap o no pot llegir.

Article 113

Per a l'autorització del testament tancat, el testador presenta el sobre clos que el conté a un notari hàbil i li manifesta que el sobre que li lliura conté el testament.

Tot seguit, el notari estén sobre la mateixa coberta del testament una breu diligència, en la qual fa constar el nom del testador, que el plec conté el testament, i que aquest ha estat escrit i signat pel testador, en forma autògrafa o per altres mitjans tècnics, o, per encàrrec seu, per una tercera persona, la identitat de la qual no cal fer constar.

Sense interrupció, el notari protocol·litza el sobre clos, que queda incorporat a l'acta, d'acord amb allò que disposa la legislació notarial i amb indicació de l'hora de l'atorgament.

Si el testador declara que no sap o no pot firmar, firmen l'acta i la coberta dos testimonis.

Article 114

Acreditada la mort del testador, el notari que te el testament tancat, a instància de part interessada procedeix a obrir el sobre que el conté davant de dos testimonis idonis, i a protocol·litzar-lo, i autoritza amb aquesta finalitat una nova acta.

SECCIÓ 3a*Les formes especials de testaments notariais***Article 115**

Quan el testador és cec, completament sord, mut o sord-mut o per qualsevol altra raó és sensorialment disminuït, el notari ha de seguir les determinacions contingudes en la legislació notarial.

Article 116

Quan el testador té habitualment disminuïda la seva capacitat natural per qualsevol causa, estigui o no incapacitat, pot atorgar testament notarial obert en interval lúcid si dos facultatius acceptats pel notari certifiquen que el testador té, en el moment de testar, prou lucidesa i capacitat per a fer-ho. Els facultatius han de fer constar el seu dictamen en el mateix testament i l'han de signar amb el notari i, si s'escau, amb els testimonis.

SECCIÓ 4a*El testament davant rector***Article 117**

En les localitats sense notaria demarcada o amb notaria vacant, pot ésser atorgat testament o codicil en forma oberta davant el rector de la demarcació parroquial on es troba el testador, o davant qui el substitueixi o en faci les funcions, tot observant les solemnitats dels testaments oberts davant notari. En aquest testament és necessària la presència de dos testimonis idonis, que han de firmar juntament amb el rector.

Article 118

El testament atorgat davant rector és presentat per aquest, per a la seva protocol·lització, a un dels notaris de les localitats més properes en el termini més breu possible, o és custodiat a l'arxiu parroquial.

En aquest darrer cas, pot ésser protocol·litzat en qualsevol temps per iniciativa del rector autoritzant o del seu successor, o a instància del testador. Mort aquest, pot instar la protocol·lització qualsevol persona interessada.

Article 119

Per a la protocol·lització del testament autoritzat per rector, aquest o el seu successor compareixen davant el notari i li manifesten que el plec que presenten i lliuren conté el testament. Sense interrupció, el notari autoritza una acta i protocol·litzat el testament.

No pot ésser lliurada copia del testament autoritzat per rector si no s'ha procedit prèviament a protocol·litzar-lo.

SECCIÓ 5a*El testament hològraf***Article 120**

El testament hològraf només pot ésser atorgat per persones majors d'edat.

Perquè sigui vàlid, cal:

1r Que estigui escrit i signat de manera autògrafa pel testador amb expressió del lloc, l'any, el més i el dia de l'atorgament. Si conté paraules ratllades, esmenades, afegides o entre línies, les ha de salvar el testador amb la seva signatura.

2n Que es presenti davant el jutge competent a fi que n'ordeni la protocol·lització en el termini de cinc anys comptats de la mort del testador.

Article 121

El jutge comprova l'autenticitat del testament d'acord amb la legislació processal.

Si el jutge estima justificada l'autenticitat del testament, ha d'acordar la protocol·lització notarial de la resolució i del testament. En altre cas, ha de denegar la protocol·lització.

Qualsevol que sigui la resolució del jutge, ha d'ésser complerta, malgrat que hi hagi oposició. Resten sens perjudici els drets dels interessats, que els poden exercir en el judici corresponent.

SECCIÓ 6a*Els codicils i les memòries testamentàries***Article 122**

Pel codicil, l'atorgant disposa dels béns que s'ha reservat per testar en capítols, addiciona o reforma parcialment el seu testament o, si manca aquest, dicta disposicions successòries a càrrec dels seus hereus abintestat. També pot designar beneficiari d'assegurances de vida o modificar-ne la designació.

En codicil no es pot instituir hereu, revocar la institució anteriorment atorgada, desheretar ni excloure cap hereu. Tampoc es poden establir substitucions de cap tipus, ni imposar condicions llevat de les establertes o imposades als legataris.

Els codicils han d'ésser atorgats amb les mateixes solemnitats externes que els testaments.

Article 123

Les memòries testamentàries signades en tots els fulls pel testador i que al·ludeixin a un testament anterior valen com a codicil, sigui quina sigui llur forma, sempre que es demostrï o es reconegui en qualsevol temps llur autenticitat i compleixin, si escau, els requisits formals exigits pel testador en el seu testament.

Això no obstant, en les memòries testamentàries només poden ésser ordenades disposicions referents a diners que no excedeixin la vintena part del cabal relict, a objectes personals, joies, roba i parament de casa i a obligacions de moderada importància a càrrec dels hereus o els legataris.

En memòria testamentària també es pot disposar sobre la donació dels propis òrgans o de la despulla, la incineració o la forma d'enterrament.

Article 124

S'apliquen als codicils i a les memòries testamentàries les disposicions dels testaments.

Capítol II

La nul·litat, la revocació i altres causes d'ineficàcia dels testaments, dels codicils i de les memòries testamentàries

Article 125

Són nuls els testaments, els codicils o les memòries testamentàries que no corresponen a algun dels tipus previstos en aquesta llei o en l'atorgament dels quals no han estat observats els respectius requisits i les formalitats. La manca d'expressió de l'hora no anul·la el testament si el testador no n'ha atorgat cap altre en aquella data.

El testament tancat que és nul per defecte de forma val com a testament hològraf si compleix els requisits propis d'aquest.

També són nuls els testaments que no contenen institució d'hereu, llevat que continguin nomenament de marmessors universal o siguin atorgats per persona subjecta al Dret de Tortosa.

El testament que és nul o ineficax per manca d'institució d'hereu val com a codicil si compleix les condicions de tal.

Article 126

Són nuls els testaments amb preterició errònia de legitimaris, en els supòsits previstos a l'article 367.

Són nuls la institució d'hereu, el llegat i les altres disposicions contingudes en acte de darrera voluntat quan l'hereu, el legatari o la persona afavorida estan afectats per una prohibició de succeir o són declarats indignes.

Són nuls els testaments, els codicils i les memòries testamentàries atorgats amb engany, violència i intimidació greu.

Són nuls la institució d'hereu, el llegat i les altres disposicions que s'hagin atorgat amb error en la persona o en l'objecte, engany, violència i intimidació greu i en els casos en què resulti que s'han atorgat per error en els motius si del testament resulta que el testador no l'hauria atorgat si hagués conegut l'error.

Si el testador ha atorgat un testament perquè creia erròniament, segons resulti del seu contingut, que havia mort l'hereu instituint en testament anterior, és hereu instituint anteriorment, però subsisteixen els llegats i les altres disposicions a títol particular ordenades en el darrer testament.

Article 127

La nul·litat del testament implica la de tots els codicils i les memòries testamentàries atorgats pel testador, llevat que siguin compatibles amb un testa-

ment anterior que hagi de subsistir per la nul·litat del posterior.

La nul·litat d'una institució, d'un llegat o de qualsevol altra disposició testamentària no determina la nul·litat total del testament, el codicil o la memòria testamentària on s'hagin ordenat, ni perjudica els altres hereus, els legataris o els altres afavorits no afectats per la causa que determina la nul·litat.

Article 128

La nul·litat o la ineficàcia, per qualsevol de les causes expressades, dels testaments, els codicils i les memòries testamentàries, o de les institucions, els llegats o les altres disposicions que continguin, confereix acció per a demanar-la, una vegada oberta la successió, als qui poden obtenir qualsevol benefici patrimonial en el supòsit que es declari la nul·litat o es reconegui la ineficàcia. Aquesta acció és transmissible als hereus, però no pot ésser exercida pels creditors de l'herència.

En els casos previstos en els tres darrers apartats de l'article 126, aquesta acció és renunciable expressament o tàcita i prescriu als quatre anys a comptar de la mort del testador.

En els casos previstos en els dos primers apartats de l'article 126, si després de mort el testador tots els interessats que estiguin lligats per a exercitar l'acció de nul·litat o ineficàcia reconeixen la validesa del testament, el codicil o la memòria testamentària, o la institució, el llegat o les altres disposicions que continguin, queden convalidats els esmentats actes o disposicions, sempre que aquest reconeixement consti en escriptura pública, en la qual ha d'ésser expressada l'existència, certa o dubtosa, de la corresponent causa de nul·litat o ineficàcia.

Article 129

Els testaments, els codicils i les memòries testamentàries, i la institució, el llegat i les altres disposicions que continguin, perden l'eficàcia si el testador les revoca.

En tot cas subsisteix el reconeixement de fills no matrimonials.

Article 130

La revocació pot ésser expressa, quan el testador l'ordena en testament.

L'atorgament d'un testament vàlid revoca de ple dret el testament anterior. No es considera vàlid el testament que te qualsevol dels defectes que estableixen l'article 125 i l'apartat primer de l'article 126, salvat en aquest darrer cas el que disposa el paràgraf tercer de l'article 128. Tampoc es consideren vàlids el testament ineficax per caducitat ni el destruint sense possibilitat de reconstrucció.

Això no obstant, si el testador ordena de forma expressa en el testament posterior que el testament anterior subsisteixi totalment o parcialment, val l'anterior en tot el que no sigui revocat per l'atorgat posteriorment, o en les parts a què aquest no s'oposi o que no contradigui. Això mateix s'observa

quan el testador ordena expressament en el testament posterior que valgui l'anterior revocat, encara que el testament posterior no contingui institució d'hereu, sempre que es confirmi la institució d'un, almenys, dels hereus instituïts en el testament anterior.

Article 131

El testament i el codicil hològrafs i la memòria testamentària es presumeixen revocats si apareixen esquinçats o inutilitzats, o apareixen esborrades, raspades o esmenades sense salvar les signatures que l'autoritzen, llevat que es provi que els fets esmentats han ocorregut sense la voluntat ni el coneixement del testador o han estat duts a terme pel testador en estat de malaltia mental.

Article 132

La institució, el llegat i les altres disposicions ordenades a favor del cònjuge del testador es presumeixen revocades en els casos de nul·litat, divorci o separació judicial posteriors a l'atorgament i en els supòsits de separació de fet amb trencament de la unitat familiar per alguna de les causes que permeten la separació judicial o el divorci, o per consentiment mutu expressat formalment.

La disposició és eficaç si del context del testament, el codicil o la memòria testamentària resulta que el testador hauria ordenat la disposició de darrera voluntat a favor del cònjuge fins i tot en els casos esmentats a l'apartat anterior.

S'aplica als supòsits previstos en aquest article el que disposa l'article 335.

Article 133

Els codicils impliquen revocació de la part del testament anterior que aparegui modificada o hi resulti incompatible. L'atorgament de testament revoca els codicils i les memòries testamentàries anteriors, tret que el testador ho disposi altrament.

El codicil posterior solament revoca l'anterior en allò que hagi estat modificat o resulti incompatible amb aquell. En cas de coexistir diversos codicils d'un mateix testador, els més recents prevalen sobre els més antics en tot allò que hagi estat modificat o resulti incompatible.

La revocació expressa d'un codicil pot ésser feta en un altre codicil.

La mateixa norma regeix en les memòries testamentàries.

Article 134

Els testaments i els codicils hològrafs caduquen si no s'adveren i protocol·litzen dins el termini de cinc anys comptats des de la mort del testador.

Article 135

Les institucions i els llegats de confiança caduquen si els hereus o els legataris nomenats moren sense haver-la revelada o complerta; si la revelen o compleixen a favor seu i, en general, quan la confiança

no es pot complir pel fet que resulta desconeguda, il·legal, contradictòria o indesxifrable. Caduquen igualment en la part en que la confiança resulti afectada per alguna d'aquestes circumstàncies.

En caducar la institució d'hereu de confiança, l'herència o la part afectada de caducitat es deferida a favor dels qui en aquell moment resulten ésser hereus abintestat del causant de l'herència o el llegat. En el cas de caducitat parcial, aquestes persones tenen la condició de legataris de part al·lòquota en la porció caducada. La caducitat del llegat de confiança produeix la seva absorció total o parcial per l'herència.

Capítol III

La institució d'hereu

Article 136

El testament ha de contenir necessàriament institució d'hereu, llevat de l'atorgat per persona subjecta al dret de Tortosa.

Article 137

La simple utilització pel testador del nom o la qualitat d'hereu o la disposició a títol universal, baldament hom no empri aquella paraula, implica institució d'hereu, sempre que sigui clara la voluntat del testador d'atribuir a l'afavorit la condició de successor en tot el seu dret o en una quota del seu patrimoni.

Article 138

L'hereu o els hereus instituïts solament en cosa certa, quan concorren amb hereus o hereus instituïts sense aquesta assignació en són simples legataris.

Si l'hereu únic o tots els hereus instituïts ho són en cosa certa, en són estimats prelegataris i, exclusió feta de la cosa o de les coses certes, tenen el caràcter d'hereus universals per parts iguals, si són més d'un.

Article 139

L'hereu instituït vitalíciament, si per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el caràcter d'hereu fiduciari i l'hereu posterior té el de substitut fideïcomissari condicional.

Si no hi ha instituït hereu posterior o instituït no arriba a ésser-ho, l'hereu instituït vitalíciament esdevé hereu universal, pur i lliure.

Article 140

L'hereu instituït en usdefruit s'equipara a l'hereu instituït en cosa certa. En conseqüència, si concorre amb hereu universal és legatari.

Si no hi concorre, però per a després de la seva mort hi ha instituït un altre hereu, té el caràcter d'hereu fiduciari, i l'hereu posterior té el de substitut fideïcomissari condicional.

Si no hi ha instituït hereu posterior ni hereu universal, o l'instituït no arriba a ésser-ho, l'hereu instituït en usdefruit esdevé hereu universal, pur i lliure.

Article 141

Els hereus instituïts sense assignació de parts s'entenen cridats per parts iguals.

Quan els hereus instituïts són cridats els uns individualment i els altres col·lectivament, s'entén atribuïda conjuntament a aquests darrers una part igual a la de cadascun dels designats en forma individual, llevat que resulti que és una altra la voluntat del testador.

En cas d'assignar-se als hereus quotes hereditàries que sumin més o menys de la totalitat de l'herència, es rebaixen o completen a proporció entre els instituïts l'excés o el defecte.

En cas d'ésser assenyalades quotes als uns i no als altres, correspon a aquests darrers la porció sobrant de l'herència per parts iguals; en cas de no quedar porció sobrant, es redueixen proporcionalment les fixades i s'assenyala als instituïts sense quota una d'igual a la que correspongui als menys afavorits.

Article 142

Instituïts hereus una persona determinada i els seus fills, s'entén que aquests son cridats com a substituïts vulgars, llevat de voluntat distinta del testador.

Article 143

Si el testador institueix genèricament els fills o els descendents d'una altra persona, no són eficaces les crides d'aquells que, al temps que es defereixi l'herència, no hagin nascut ni hagin estat concebuts.

Això no obstant, quan el testador ha llegat l'usdefruit universal a favor d'algun ascendent d'aquests fills o descendents s'entén que són cridats els nascuts o concebuts en extingir-se per causa distinta de la renúncia, l'usdefruit o el darrer dels usdefruits successius.

Els no concebuts són representats per un curador designat pel testador, amb les facultats que aquest li atribueixi, i, en defecte d'ell, ho són pel mateix legatari d'usdefruit universal, amb facultats de disposició i administració, que ha d'actuar d'acord amb els fills o els descendents nascuts o llurs representants legals.

Article 144

Llevat que aparegui que és una altra la voluntat del testador si aquest crida els seus hereus i legataris o llurs substituïts sense designació de noms i mitjançant l'expressió "fills" s'entenen inclosos en aquesta denominació tots els fills matrimonials, no matrimonials i adoptats, homes i dones, i els nets i els descendents els pares respectius dels quals hagin mort abans de la delació, excloent el grau més pròxim al més remot i entrant per estirps els del grau següent en lloc dels de grau anterior. S'aplica la mateixa regla en el cas que els fills siguin designats nominativament per parts iguals.

Article 145

Quan el testador crida els seus hereus o legataris sense designació de noms i mitjançant les expressions "hereus meus", "hereus legítims", "hereus intestats", "parents més pròxims", "parents", "successors", "aquells a qui per dret correspongui", "els meus", o emprant expressions semblants, s'entén que són cridats com a hereus testamentaris aquells parents que, al temps de deferir-se l'herència o el llegat, haurien succeït abintestat el testador, però sense limitació de grau, llevat que aparegui que és una altra la seva voluntat.

Article 146

Les institucions hereditàries no són ineficaces pel fet de fonamentar-se en motius il·lícits o en motius o circumstàncies errònies, llevat, en aquest darrer cas, que del mateix testament resulti que el testador no les hauria atorgades en cas de conèixer l'error.

Article 147

No es pot disposar a favor del notari que autoritzi el testament, del seu cònjuge, ni dels parents del primer dins el quart grau de consanguinitat i segon d'afinitat, ni tampoc a favor dels testimonis, els facultatius, els experts i els intèrprets quan intervinguin en el testament. Aquestes prohibicions són aplicables al rector autoritzant i a la persona que escriu el testament tancat a prec del testador.

No es pot disposar a favor del religiós que hagi assistit el testador durant la seva darrera malaltia, ni de l'ordre, la comunitat, la institució o la confessió religiosa a que aquell pertanyés.

El testador sotmès a tutela no pot disposar a favor del seu tutor abans de l'aprovació dels comptes definitius de la institució, malgrat que el testador mori després d'aquesta aprovació. S'exceptua el cas que el tutor sigui ascendent, descendent cònjuge o parent dins el segon grau de consanguinitat del testador.

Capítol IV

Disposicions fiduciàries

SECCIÓ 1a

La institució d'hereu per fiduciari

Article 148

El cònjuge pot instituir hereu el descendent que el seu consort supervivent elegeixi entre els fills comuns i llurs descendents encara que visqui el seu ascendent o pot instituir-los en les parts iguals o desiguals que el cònjuge supervivent estimi convenient. En allò que no sigui previst pel testador o el costum regeixen les normes següents:

1a L'elecció o la distribució s'ha de fer entre els dits fills i els descendents d'aquests, amb facultat, en cas de distribució per a limitar a un o més fills o descendents la institució d'hereu i reduir els altres a la condició de legataris o legítimaris. El consort pot imposar sempre les condicions, les limitacions de disposar i les substitucions àdhuc fideïcomissàries i preventives de residu que estimi oportunes, posat

que els afavorits siguin fills o descendents del testador i no contradiguin les disposades per aquest.

2a L'elecció o la distribució s'ha d'efectuar explicant que hom fa ús d'una tal facultat, llevat que així resulti clarament de la mateixa distribució o elecció.

Només es pot fer en testament, heretament o escriptura pública, i en aquests dos darrers casos és irrevocable.

3a L'herència no és deferida fins que queda efectuada elecció o la distribució, però abans d'elles el cònjuge supervivent pot fixar i pagar les llegendes i els llegats. Si el cònjuge supervivent mor sense haver fet elecció o la distribució, o renúncia en escriptura pública a la facultat d'efectuar-les, s'aplica, si escau, el que disposa l'article següent, i, si no escau, l'herència és deferida als fills per parts iguals, i entren en lloc del mort els seus descendents per estirps; si manquen aquests, els hereus del mort solament poden reclamar la llegítima que li hauria correspost.

Mentre no es defereixi l'herència, aquesta resta sota la curatela de la persona o de les persones que a aquest efecte el testador hagi designat, amb les facultats i limitacions que aquest hagi establert i, en defecte d'elles, amb les pròpies del curador a que es refereix l'article 143.

Si falta la designació del testador, exerceix la curatela el cònjuge supervivent, el qual té la lliure administració de l'herència i plenes facultats dispositives sobre els béns hereditaris per a llur inversió en altres béns que quedin subrogats i per a satisfer necessitats de l'herència, atendre la seva subsistència personal, la dels fills i la dels descendents i pagar deutes, carregues i llegendes, amb les limitacions establertes pel testador.

Queden incorporats a l'herència els fruits i les rendes no consumits en les atencions esmentades.

Article 149

El testador pot instituir hereu aquell dels seus fills que elegeixin els dos parents més pròxims, sense individualitzar-los, encara que no hagi confiat aquesta facultat amb caràcter preferent al consort supervivent, de conformitat amb el que ha estat previst pel testador o pel costum i, supletòriament, d'acord amb les regles següents:

1ª Aquesta facultat d'elecció correspon als dos parents consanguinis, d'un sexe o de l'altre, que al temps d'exercir-la, gaudeixin de plena capacitat per a disposar, ho hagin renunciat a una tal facultat i pertanyin l'un a la línia paterna i l'altre a la materna i, dins cadascuna d'elles, el de parentiu més pròxim en relació amb els fills o els descendents, i amb preferència el de més edat.

2a L'elecció ha de recaure en un dels fills o descendents del fill premort que els dos parents estimin que és el més apte per a regir la casa, sense que li puguin ésser imposats gravàmens ni limitacions de cap mena, llevat que el causant ho hagi autoritzat, però s'han d'aplicar les prelacions que resultin del testament o de capítols matrimonials del causant.

3a Ambdós parents efectuen l'elecció personalment, sense que calgui fer-la en un mateix acte.

4a L'elecció ha d'ésser feta necessàriament en escriptura pública i no en testament; és irrevocable, però pot ésser reiterada sempre que l'elegit no vulgui o no pugui ésser hereu, àdhuc en cas que la designació anterior hagués estat feta pel cònjuge supervivent. En cas de divergència poden delegar a un tercer l'elecció entre els dos fills o descendents que hagin designat.

5a L'herència no és deferida fins que queda efectuada l'elecció.

6a L'elecció ha d'ésser feta en el termini fixat pel testador. En defecte d'aquest, si no s'ha fet dins els cinc anys següents a la mort del causant, qualsevol interessat en la successió pot requerir els parents electors perquè la facin en els sis mesos següents al requeriment. Els parents electors poden obtenir de l'Autoritat Judicial una prorroga per a fer l'elecció, si hi concorre causa justificada.

SECCIÓ 2a

Els hereus i legataris de confiança

Article 150

El testador pot instituir o designar hereus o legataris de confiança persones individuals perquè donin als béns la destinació que els hagi encomanat confidencialment, de paraula o per escrit.

Aquestes persones poden ésser facultades pel testador perquè, en cas que mori alguna d'elles abans de la revelació total o del compliment de la confiança, elegeixin qui la substitueixi, sense que això impliqui cap nova institució o designació sinó una mera subrogació en el càrrec.

Tret d'una disposició testamentària en contra, els hereus o legataris de confiança actuen per majoria, però, si en queda un de sol, aquest pot actuar per ell mateix.

Article 151

Els hereus de confiança han de prendre inventari de l'herència dins un any, a comptar de la delació de l'herència o del llegat, sota pèrdua de la remuneració corresponent.

Tant els hereus com els legataris de confiança tenen dret a rescabalar-se de les despeses i dels desemborsaments pel compliment de llur comesa i a percebre la remuneració que els hagi assignat el testador o, en defecte d'aquesta, i entre tots, la corresponent al deu per cent del valor de l'herència o del llegat objecte de la confiança i dels fruits o de les rendes líquids, mentre duri llur administració. No s'imputen en pagament de la dita remuneració els llegats a favor dels hereus i legataris de confiança, llevat que el testador ho ordeni altrament.

Article 152

El testador que ordena herència o llegat de confiança pot prohibir-ne la revelació. Si manca la prohibició, els hereus o legataris poden mantenir reservada la confiança o bé revelar-la en escriptura pública o protocol·litzant les instruccions del testador escrites de la seva mà.

Sempre prevalen aquestes; si no n'hi ha, hom s'ha d'atenir al que adveri la majoria.

Es considera que la confiança revelada forma part del testament, i no es pot revocar ni alterar, però si que, en canvi, pot ésser objecte d'aclariment.

Article 153

Els hereus i els legataris de confiança, mentre no la revelin o compleixin, tenen la consideració d'hereus o legataris, amb facultats dispositives per a actes entre vius, salvant les limitacions que els imposi el testament, però no poden fer definitivament propis els béns de l'herència o el llegat ni llurs subrogats que queden enterament separats de llurs béns propis.

Una vegada revelada la confiança, i posat que el testador no disposi cap altra cosa, els hereus i els legataris de confiança tenen, respectivament, la condició de marmessors universals o particulars.

Capítol V

Les modalitats en la designació dels successors

SECCIÓ 1a

La institució d'hereu sota condició i termini

Article 154

El qui és hereu ho és sempre i, en conseqüència, es tenen per no formulats en la institució d'hereu la condició resultaria i els terminis suspensiu i resolutori.

L'instituït hereu sota condició suspensiva que, complerta aquesta, accepta l'herència, l'adquireix amb efecte retroactiu al temps de la mort del testador.

L'hereu instituït sota condició suspensiva, mentre aquesta estigui pendent de compliment, pot demanar la possessió provisional de l'herència.

Article 155

La institució d'hereu o el llegat sota condició suspensiva no produeixen efectes si no es compleix la condició, i tampoc quan l'hereu o legatari moren abans de complir-se la condició, en els quals casos els seus hereus no adquireixen cap dret a l'herència.

El termini incert implica, en els testaments, condició, llevat que hom pugui col·legir la voluntat contrària del testador i per tant la institució d'hereu ordenada per a després de la mort d'una altra persona s'entén que és feta sota la condició que sobrevisqui instituït.

Article 156

Imposada a l'hereu o al legatari una condició potestativa negativa en el supòsit que el testador no assenyali termini per al compliment de la condició, l'afavorit ha de fiançar el reemborsament del que hagi percebut i els seus fruits i interessos en el cas de contravenir a la voluntat del testador.

Article 157

Únicament es considera complida la condició si el compliment es produeix una vegada ocorreguda la mort del testador llevat que es tracti de la condició de contraure matrimoni o d'una condició que no es pugui tornar a complir o el compliment de la qual no es pugui reiterar, encara que en el moment de testar el causant n'ignorés el compliment.

Es considera incomplida la condició si no es compleix dins el termini establert pel testador o el que resulti de la naturalesa o les circumstàncies de la mateixa condició.

S'entén que s'ha complert la condició quan l'interessat en el fet que no es compleixi la fa d'impossible compliment per actes propis.

Si s'imposen diferents condicions conjuntament és necessari que es compleixin totes, encara que no sigui simultàniament. Si no estan ordenades conjuntament, és suficient el compliment de la primera.

Article 158

Les condicions impossibles, les irrisòries i les perplexes es tenen per no formulades.

Article 159

Les condicions il·lícites es tenen per no formulades. Nogensmenys si resulta clarament que el motiu determinant de la institució o del llegat és el compliment de la condició il·lícita la institució o el llegat són nuls.

Article 160

Les condicions captatòries anul·len la institució d'hereu o el llegat.

SECCIÓ 2a

Les disposicions modals

Article 161

El mode permet al testador imposar a l'hereu i al legatari, o a llurs substituïts, una càrrega, una destinació o una limitació, que, per la finalitat a que respon, no atribueix altres drets que el de demanar-ne el compliment, sense que redundi en profit directe de qui pot demanar-lo. Si el testador atribueix qualsevol dret diferent a favor d'una persona o persones determinades, s'entén que ha disposat un llegat o una altra disposició per causa de mort, i no pas un mode, encara que el testador es valgui d'aquesta expressió.

Per al cas de dubte sobre si el testador ha imposat una condició o un mode, o una simple recomanació, es dona preferència respectivament, al mode o a la recomanació.

Article 162

Poden exigir el compliment dels modes: el marmessor; l'hereu respecte al mode imposat a altres partícips en l'herència; el legatari gravat amb un llegat subjecte a mode; el cohereu o col·legatari

respecte als modes imposats a tots o a determinats cohereus i col·legataris, i les persones que amb aquesta finalitat hagi nomenat el testador.

Article 163

Els béns objecte de disposició per a sufragis i obres pïes, si ha estat feta indeterminadament i sense especificar la seva aplicació, han d'ésser venuts. La meitat de l'import correspon a l'Església o confessió religiosa legalment reconeguda a la qual pertanyia el causant, per als dits sufragis i per a atendre les seves necessitats, i l'altra meitat correspon a la Generalitat de Catalunya, perquè els destini a fins benèfics del domicili del difunt o d'abast més general. Si el testador pertanyia a una confessió religiosa reconeguda legalment, la meitat que li hauria correspost acreix a la Generalitat.

En la disposició a favor dels pobres en general, la Generalitat de Catalunya ha de destinar els béns, o l'import de la seva venda, a entitats assistencials de la població o la comarca del domicili del testador.

Article 164

El testador pot assegurar el compliment dels modes facultant els marmessors per a llur compliment, o mitjançant caucions de compliment, sancions a l'obligat o altres mesures escaients.

No s'entén pròpiament ordenat un mode si el testador vol garantir-ne el compliment mitjançant condició suspensiva de la institució d'hereu o del llegat.

El testador pot imposar un fideïcomís a l'hereu instituït o al legatari gravat amb un mode per al cas que aquest sigui incomplet per causes imputables al gravat amb la disposició modal.

L'incompliment per culpa del legatari subjecte al mode facultat la persona gravada pel llegat per a demanar-ne la restitució, sempre que es demostrï que el compliment del mode va ésser motiu determinant del llegat.

Al gravat amb un mode encara no complert per culpa seva que exerciti qualsevol acció fonamentada en el seu caràcter d'hereu o legatari se li pot oposar, amb la finalitat de suspendre l'exercici de l'acció, l'excepció de mode no complert.

Article 165

El mode de compliment impossible o il·lícit es té per no ordenat, però sense que això impliqui la ineficàcia de la institució d'hereu o del llegat gravats amb el mode, llevat que el seu compliment fos el motiu determinant de la institució.

No es considera que el mode sigui de compliment impossible quan es pot assolir la mateixa finalitat que perseguia el testador, encara que en un grau inferior o en termes diferents dels que havia ordenat. En aquest cas, a instàncies de la persona gravada amb el mode o de qualsevol de les persones legitimades per a demanar-ne el compliment, el jutge competent pot decretar, en expedient de jurisdicció voluntària, la commutació o la conversió del mode. Quan el mode té caràcter benèfic o docent, els òrgans administratius corresponents n'han d'acordar la commutació o la conversió.

També es pot demanar la commutació o la conversió quan comporta greus dificultats el compliment del mode en els termes previstos pel testador o quan, modificant-ne el compliment, es pot assolir una utilitat molt més gran.

Les normes referents als llegats s'apliquen també als modes, sempre que ho permeti la seva especial naturalesa.

Article 166

La prohibició o la limitació de disposar impliquen una minva de la facultat dispositiva dels béns i únicament són eficaces si són temporals i no poden excedir els límits establerts per a la substitució fideïcomissària.

Si la prohibició està condicionada a l'autorització d'una o diverses persones, perd eficàcia quan aquella o totes moren, renuncien o esdevenen incapaces, llevat que sigui una altra la voluntat del causant.

Les simples recomanacions de no disposar no tenen eficàcia jurídica.

Capítol VI

Les substitucions hereditàries

SECCIÓ 1a

La substitució vulgar

Article 167

El testador pot instituir un hereu ulterior o segon, per al cas en que el primer o l'anterior instituït no arribi a ésser-ho perquè no vulgui o perquè no pugui.

Llevat que sembli que es una altra la voluntat del testador, la substitució vulgar ordenada per a un dels casos esmentats val per a l'altre, i l'ordenada per al cas de premeriència de l'hereu instituït es fa extensiva a tots els altres casos, incloent-hi el d'institució sota condició suspensiva quan l'instituït mor abans de complir-se la condició, quan la condició resta incomplida o quan no arriba a néixer l'instituït que ja es trobava concebut, o quan l'instituït ha estat declarat absent.

Article 168

Un hereu pot ésser substituït per dos o més substituïts i a l'inrevés. Els substituïts poden ésser cridats tots junts o l'un en defecte de l'altre; en aquest darrer cas, el substituït del substituït s'entén que també ho és del substituït.

Diferents hereus poden ésser nomenats substituïts vulgars entre ells, recíprocament. Si han estat instituïts en quotes desiguals, la del cridat que no arriba a ésser hereu es defereix als altres instituïts en proporció a llurs quotes respectives. Si amb els cohereus es cridada a la substitució una altra persona, correspon a aquesta una porció viril de la quota vacant i la resta correspon als hereus, en la proporció esmentada. En tot cas, preval allò que ha ordenat el testador.

Article 169

La substitució vulgar pot ésser expressa o tàcita.

Les substitucions pupil·lar, exemplar, fideïcomissària i preventiva de residu enclouen sempre la vulgar tàcita; però, quant a les dues primeres, solament respecte als béns procedents de l'herència del substituent.

Article 170

El substitut succeeix el causant amb les mateixes limitacions i càrregues imposades a instituït que no ha arribat a ésser hereu, llevat que el testador hagi disposat de forma diferent.

SECCIÓ 2a

La substitució pupil·lar

Article 171

El pare o la mare, mentre exerceixen la pàtria potestat sobre llur fill impúber, és a dir el menor de catorze anys, poden substituir-lo pupil·larment, en el testament que atorguin per a llur pròpia herència, en previsió que mori abans d'arribar a l'edat de testar.

També poden substituir el fill concebut que al temps de néixer hagi de quedar sota llur pàtria potestat.

Article 172

En la substitució pupil·lar, el substitut té aquest caràcter respecte als béns que, subsistint en morir impúber, ha adquirit aquest per herència o llegat del pare o de la mare que hagin disposat la substitució, i el d'hereu directe de impúber en l'herència relicte per aquest, sense que sobre ella puguin els pares imposar en llur testament limitacions ni càrregues. Si el pare i la mare ordenen substitució pupil·lar, subsisteixen ambdues respecte a llurs propis béns, però respecte als del pupil val solament l'ordenada per l'últim que mori.

Article 173

El pare solament pot designar com a substitut pupil·lar en els béns de l'impúber procedents de la successió de la mare, si aquesta no ho ha fet, algun o alguns dels germans materns de l'impúber i, en defecte d'ells, altres parents materns d'aquest dins el quart grau; per manca d'uns i d'altres, i quant als altres béns, la designació del substitut pupil·lar pot recaure en qualsevol persona capaç de succeir. Aquesta norma és d'aplicació recíproca quant als béns de procedència paterna en la substitució pupil·lar ordenada per la mare.

En cas de no complir el pare o la mare el que disposa aquest article, són considerats cridats com a substituïts pupil·lars els expressats germans o parents, per l'ordre de la successió intestada.

Article 174

La substitució vulgar expressa, si l'instituït és impúber, comprèn la pupil·lar tàcita respecte als béns de l'herència relicta pel substituent, llevat en el cas d'haver estat substituïts recíprocament dos ger-

mans, l'un púber i l'altre impúber; tot això, tret de disposició contrària del testador.

SECCIÓ 3a

La substitució exemplar

Article 175

La substitució exemplar solament pot ésser ordenada per ascendents de l'incapacitat que sigui llegítimari d'aquests, i compren, ultra els béns del testador, els de l'incapacitat que no ha atorgat testament ni heretament universal.

La validesa d'aquesta substitució requereix que l'ascendent deixi al substituït la llegítima que li correspongui i que la incapacitat, inclosa la natural per a testar, sigui declarada judicialment en vida del descendent substituït, baldament sigui després d'haver estat disposada la substitució.

Article 176

Si diversos ascendents substitueixen exemplarment el mateix descendent, preval la substitució disposada per l'ascendent mort de grau més pròxim, i si aquests són del mateix grau, succeeixen en la mateixa herència de l'incapaç tots els substituïts exemplars designats, en les quotes que resultin d'aplicar als ascendents respectius les normes de l'ordre successori intestat a favor d'aquests. En tot cas, els béns procedents de cadascuna de les herències dels ascendents que hagin disposat la substitució corresponen al substitut exemplar respectivament designat.

Article 177

La substitució exemplar ha d'ésser ordenada a favor de descendents de l'incapaç; en defecte d'aquests, a favor de descendents del testador, i, si hi manquen els uns i els altres, a favor de qualsevol persona capaç per a succeir.

Article 178

La substitució exemplar queda sense efecte en cessar realment l'estat d'incapacitat del substituït, encara que després no atorgui testament, i també si el substitut premor al testador o a l'incapaç, o aquest a l'ascendent. En cas de diversos ascendents, aquesta norma s'aplica en relació amb la respectiva substitució exemplar.

Article 179

El que es disposat per a la substitució pupil·lar s'aplica a l'exemplar, en la mesura que ho permeti la seva naturalesa.

Els legitimaris de impúber o de l'incapaç únicament tenen dret a la llegítima en la pròpia herència d'aquests. En forma part la llegítima que correspongui a impúber o incapaç en les successions en les quals hagi estat disposada la substitució.

Capítol VII

Els fideïcomisos

SECCIÓ 1a

Els fideïcomisos en general, llurs classes i llur interpretació

Article 180

Els fideïcomisos poden ésser disposats en heretament, en testament, en codicil i en donació entre vius o per causa de mort.

Els fideïcomisos ordenats en les donacions es regeixen per les normes establertes per als fideïcomisos ordenats en llegats, sempre que ho permeti llur naturalesa.

Article 181

Un fiduciari pot ésser substituït per diferents fideïcomissaris i diferents fiduciaris per un sol fideïcomissari. Si hi ha diferents fideïcomissaris, poden ésser designats conjuntament, o l'un per a després de l'altre, segons un ordre successiu de crides. Cada fideïcomissari és fiduciari respecte del fideïcomissari que el segueix immediatament.

Els fideïcomissaris succeeixen sempre el fideïcomitent, encara que ho siguin l'un per a després de l'altre.

Els fiduciaris poden ésser recíprocament fideïcomissaris en la proporció que fixi el fideïcomitent i, en defecte seu, en aquella en que siguin fiduciaris.

Article 182

En la substitució fideïcomissària, el fiduciari adquireix l'herència o el llegat amb el gravamen que, finalitzat el termini o complerta la condició, faci trànsit al fideïcomissari la totalitat o la quota fideïcomesa de l'herència o el llegat.

Article 183

El fideïcomís d'herència o universal té per objecte la mateixa herència o quota d'aquesta deferida a l'hereu fiduciari, i atribuïda, en la seva unitat, per a després d'aquest, al fideïcomissari, o bé una massa de béns genèricament diferenciada que el fideïcomitent hagi adquirit com a hereu d'una altra persona.

El fideïcomís singular, o sia l'imposat al legatari, té per objecte el mateix llegat o una part alíquota d'aquest.

Article 184

Tenen la consideració de llegats i es regeixen per les normes d'aquests els fideïcomisos imposats a l'hereu l'objecte dels quals son béns o drets singulars o conjunts de coses, empreses o béns anàlegs, o un usdefruit, baldament sigui universal, o sobre part alíquota de l'herència. Si el fideïcomís és de part alíquota i no de quota hereditària, té la consideració de llegat de part alíquota.

Els fideïcomisos imposats al legatari que tenen per objecte béns singulars o parts d'aquests compresos en el llegat tenen la consideració de subllegats.

Article 185

Els fideïcomisos es poden ordenar sota termini o sota condició, segons que l'herència o el llegat fideïcomesos, o una quota d'ells, es defereixin al fideïcomissari en acabar el termini establert o en complir-se la condició ordenada pel testador, sens perjudici del dret del fideïcomissari a repudiar el fideïcomís. Si la condició s'incompleix, no produeix efectes el fideïcomís i l'herència o el llegat queden lliures de la substitució.

Els fideïcomisos disposats per a després de mort el fiduciari tenen el caràcter de condicionals, salvant voluntat contrària del causant.

Article 186

Per a l'efectivitat de les substitucions fideïcomissàries cal que el fideïcomissari hagi nascut o sigui concebut en ésser deferit el fideïcomís a favor seu.

En la substitució fideïcomissària a termini, el fideïcomissari que viu o ha estat concebut quan l'herència o el llegat son deferits al primer fiduciari, adquireix el seu dret al fideïcomís i aquest forma part de l'herència per ell relict, encara que mori abans de deferir-se l'herència o el llegat a favor seu. El testador pot excloure aquesta transmissibilitat.

En les substitucions fideïcomissàries condicionals, si el fideïcomissari mor abans de complir-se la condició, encara que sobrevisqui al fideïcomitent, no adquireix cap dret al fideïcomís.

Article 187

El fideïcomís es pot establir expressament o tàcitament. Perquè el fideïcomís s'entengui imposat tàcitament cal que la voluntat de disposar-lo s'inferiï clarament de les paraules emprades pel fideïcomitent.

Article 188

Implica substitució fideïcomissària la prohibició de disposar ordenada pel testador, per tal que determinada persona adquireixi l'herència o el llegat després que l'hereu o el legatari subjectes a la prohibició hagin succeït.

Article 189

Si es disposat pel testador que el seu hereu o legatari deixi l'herència o el llegat, o una quota d'aquests, a una o més persones que el mateix testador indica nominativament o per llurs circumstàncies, o és ordenat pel testador que els conservi per a aquestes persones, s'entén que és establerta substitució fideïcomissària a favor d'elles per a després de morts tals hereus o legataris. Si el testador ha facultat de més a més els dits hereus o legataris per a elegir entre aquelles persones o per a distribuir entre elles l'herència o el llegat, s'ha d'aplicar el que disposa l'article 201.

Article 190

Quan es dubta sobre si el testador ha disposat un fideïcomís o ha formulat una recomanació o un simple prec, s'entén això darrer. Quan hi ha dubte respecte a si una substitució es vulgar o fideïcomissària, s'entén que és vulgar. En el dubte, la substitució fideïcomissària s'entén que és ordenada per a després de la mort del fiduciari i amb caràcter de condicional per al cas que mori sense deixar fills.

Article 191

Si es imposada expressament o tàcitament al fill o descendent del fideïcomitent la substitució fideïcomissària a favor d'una persona que no compleix la dita condició, hom presumeix per conjectura de pietat que el fideïcomís fou disposat sota la condició que morís el fiduciari sense deixar fills o descendents. Aquesta norma només és aplicada si el fiduciari mancava de descendència al temps de disposar-se el fideïcomís o si, en cas de tenir-ne, el fideïcomitent n'ignorava l'existència.

Article 192

La institució d'hereu o el llegat atorgats pel testador a favor dels seus fills o descendents, no pas a tots plegats, sinó guardant un determinat ordre de crides que resulti de la mera designació nominativa o de prelacions com és ara la del sexe, la primogenitura i altres d'anàlogues, s'entén que és substitució vulgar i no fideïcomissària, llevat que del testament o del codicil s'infereixi que la voluntat del testador fou d'establir una substitució fideïcomissària amb pluralitat de crides de fideïcomissaris successius.

Article 193

El testador pot disposar una substitució vulgar en fideïcomís, o sia substituir vulgarment el fideïcomissari cridat, per al cas que aquest no arribi a ésser-ho efectivament pel fet de no poder o no voler.

Si el testador, amb la mateixa previsió, empra en els fideïcomisos el concepte de dret de representació o un altre d'anàleg, hom presumeix que ha volgut disposar una substitució vulgar en fideïcomís.

La substitució vulgar en fideïcomís no implica per si sola, en cap cas, que el substituït que arribi a adquirir l'herència o el llegat quedi gravat fideïcomissàriament a favor del substituït vulgar.

Article 194

En la substitució vulgar en fideïcomís disposada expressament o tàcitament a favor dels fills del substituït fideïcomissari, però sense designar-los per llurs noms o per una altra circumstància particular que els individualitzi, sinó genèricament, tant si aquell és fill del testador com si no, són aplicables les normes que estableix l'article 199.

En aquests casos, si el testador no disposa una altra cosa, s'entén, de més a més, que és establerta la mateixa substitució vulgar a favor dels fills i descendents del primer hereu instituït o legatari nomenat.

Article 195

En les substitucions fideïcomissàries amb pluralitat de crides de fideïcomissaris successius, l'herència o el llegat fideïcomesos o la quota d'aquests, es defereixen novament, en el temps o el cas previst pel testador, a favor del segon fideïcomissari que correspongui segons l'ordre de crides fixat per aquell, i així successivament a favor d'un per a després de l'altre, fins al darrer fideïcomissari, el qual queda lliure.

Si el fideïcomissari no arriba a fer seus, per qualsevol causa, l'herència o el llegat fideïcomesos, la delació fideïcomissària es reitera a favor del fideïcomissari que segueix en ordre, sens perjudici de la substitució vulgar en fideïcomís disposada pel testador.

Article 196

En les substitucions fideïcomissàries disposades per al cas de morir el fiduciari sense deixar fills, hom considera incomplida la condició si aquest en morir deixa algun fill o descendent, baldament sigui únic o sigui solament concebut però arribi a néixer.

S'entén que són compreses en aquest cas les substitucions en què la condició es troba formulada amb les expressions "no deixar fills", "morir sense fills" o altres anàlogues, i les configurades en el sentit que el fiduciari pugui disposar del béns fideïcomesos si mor amb fills o si en deixa.

Quan la condició sigui que el fiduciari mori sense fills que tinguin o arribin a l'edat de testar, o que hi arribin abans o després, o que sigui emprada una frase anàloga, si el fiduciari deixa en morir solament algun concebut o fills impúbbers, l'efectivitat de la substitució resta en suspens fins que qualsevol d'ells no arribi a l'edat de testar i, en l'interim, administren els béns de l'herència o del llegat els hereus del fiduciari, si el testador no hi ha proveït.

Article 197

La substitució fideïcomissària ordenada per al cas que el fiduciari "no tingui fills" o en el sentit de poder disposar "si té fills" o en forma anàloga, i encara que la substitució no li sigui imposada clarament per a després de mort, s'entén que és referida als fideïcomisos que són objecte de l'article anterior, llevat que la voluntat expressa del testador fos la d'atribuir a les dites frases llur significat literal de tenir fills, encara que no li sobrevisquin. En aquest darrer supòsit, hom entén que és establerta la substitució fideïcomissària de residu, que solament permet al fiduciari, mentre visqui algun dels seus fills disposar per actes a títol onerós, salvant voluntat contrària del testador.

Article 198

En les substitucions fideïcomissàries disposades per al cas de morir el fiduciari sense deixar fills, si guin o no amb pluralitat de crides de fideïcomissaris successius, els fills posats en condició no són considerats substituïts fideïcomissaris si no són cridats expressament com a fideïcomissaris o substituïts vulgars.

Per excepció, els fills posats en condició entén que són cridats com a substituïts vulgars en fideïcomís:

1r Quan amb paraules clares i expresses el fideïcomitent imposi al fill una càrrega o una obligació que no podria complir si no tenia el caràcter de substituït.

2n En cas que, després de designar el causant com a fideïcomissaris els seus fills, cridi com a últim fideïcomissari una altra persona.

3r Sempre que el fiduciari i els fideïcomissaris siguin fills del causant, però sense ésser designat cap d'ells pel seu nom o per una altra circumstància que els individualitzi.

4t Si el causant crida a la substitució els fills del fiduciari o del substituït fideïcomissari més remot, en el qual cas entén que son cridats els respectius fills per ordre de proximitat de crida.

Aquests fills entén que son cridats com a substituïts vulgars en fideïcomís o com a fideïcomissaris, segons que els fills del fiduciari o de últim fideïcomissari hagin estat cridats amb un caràcter o l'altre.

Article 199

Quan són diversos els fills posats en condició que resulten cridats com a fideïcomissaris per a després de llur pare o com a substituïts vulgars en defecte d'aquest, entren en el fideïcomís per parts iguals, i els descendents dels morts abans de la delació fideïcomissària per stirps, llevat que el fideïcomitent hagi disposat que els esmentats fills posats en condició entrin en el fideïcomís per l'ordre, el mode o la forma en que el pare respectiu cridi la seva pròpia herència, o que hagi establert un altre ordre.

Article 200

En les substitucions fideïcomissàries imposades al fiduciari a favor dels seus fills i als fills d'aquests, i així successivament en línia recta descendent, baldament el testador no els designi per llurs noms o per una altra circumstància que els individualitzi, els dits fills i descendents entren en el fideïcomís respecte a allò que a llur pare hauria correspost per ordre de proximitat de grau, l'un després de l'altre, excloent el més pròxim al més remot i dins el mateix grau per parts iguals, llevat que el testador disposi altrament.

Article 201

Si el causant atribueix al fiduciari la facultat d'elegir el fideïcomissari entre persones que designa per llurs noms o circumstàncies, o que formen un grup determinat, cal observar el que ell ha disposat i, supletòriament, les regles següents:

1a L'elecció pot recaure en una, en diverses o en totes les persones designades, per bé que, tractant-se de fills, el fiduciari només pot escollir nets que siguin fills d'un fill premort.

2a Si elegeix diversos fideïcomissaris, els pot fixar quotes iguals o desiguals; si no ho fa, ho són per parts iguals.

3a No poden ésser imposades a l'elegit condicions, substitucions fideïcomissàries, prohibicions de disposar ni cap altra càrrega o limitació, però li poden

ésser ordenades substitucions vulgars a favor d'altres designats.

4a L'elecció ha d'ésser efectuada personalment, en testament, codicil o heretament, en que hom ha d'expressar que es fa ús de la facultat d'elegir, i no és possible delegació ni poder. Si es fa per acte entre vius, ha de constar en escriptura pública, que és irrevocable, salvant la facultat de nomenar un altre fideïcomissari en cas de morir o renunciar el nomenat abans de deferir-se el fideïcomís.

5a En defecte d'elecció, els elegibles són fideïcomissaris per parts iguals.

Article 202

Quan el fiduciari es troba amb facultats per a distribuir l'herència entre els fideïcomissaris, s'aplica el que disposa l'article anterior, llevat que el testador disposi una altra cosa.

Article 203

El fideïcomís imposat a un cohereu o col·legatari no s'estén a la quota d'herència o el llegat obtinguts per substitució vulgar, però si als que ha obtingut per dret d'acréixer.

El fideïcomís imposat a l'hereu no s'estén al prelleгат ordenat a favor seu, ni inversament.

Article 204

En les substitucions fideïcomissàries familiars, o sia aquelles en que els fideïcomissaris són els fills del fiduciari o els fills del primer fideïcomissari cridat, bé ho siguin per línia recta descendent, de generació en generació, o en línia col·lateral de germà a germà o, si fos el cas, de fills d'aquests, o bé combinant-se en ambdós sentits, solament tenen eficàcia les crides successives de fideïcomissaris a favor de persones que no passin de la segona generació, sense limitació de nombre entenen com a primera la dels fills propis del fiduciari. En cas de crida fideïcomissària de fills del primer substituït fideïcomissari, aquests són considerats, als efectes del còmput, com de segona generació.

En les substitucions fideïcomissàries que no siguin familiars, solament tenen eficàcia dues crides de fideïcomissaris successius en el qual cas hom computa únicament les que arriben a ésser efectives i no les frustrades.

En cap cas no hi ha limitació de nombre en les crides de fideïcomissaris successius a favor de persones que visquin al temps de morir el testador.

Les crides de fideïcomissaris, en allò que ultrapassin els límits que queden establerts, s'entenen com a no fetes.

Article 205

Sempre que el fiduciari cridat no arriba a ésser hereu o legatari per qualsevol causa, opera en primer lloc la substitució vulgar. A manca d'aquesta substitució, el fideïcomissari passa a ésser fiduciari, si hi ha fideïcomissari posterior, i en defecte d'aquest passa a ésser hereu o legatari lliure. En aquest cas no té lloc el dret de transmissió.

SECCIÓ 2a

Els efectes del fideïcomís mentre esta pendent

Article 206

El fiduciari ha de prendre inventari dels béns de l'herència o el llegat fideïcomesos, en la forma i amb els requisits exigits per a detreure la quarta trebel·liànica a càrrec de la mateixa herència o llegat.

Article 207

Qualsevol fideïcomissari pot exigir al fiduciari, si el testador no ha disposat el contrari, que presti caució bastant i a costa seva en seguretat dels béns mobles fideïcomesos, exclosos els no susceptibles de desaparició o alienació i els que siguin objecte de dipòsit o inversió.

El fiduciari els fideïcomissaris immediats del qual siguin els seus fills o els seus germans no està obligat a prestar-la, llevat que el testador l'hagi imposada.

Si el fiduciari dissipa o danya greument els béns fideïcomesos, el fideïcomissari pot exigir-li caució en seguretat del pagament de la indemnització dels danys i perjudicis causats pel seu capteniment. Si el fideïcomís està sotmès a termini, el fideïcomissari pot optar entre la caució en els termes expressats o l'immediat trànsit dels béns fideïcomesos.

La caució objecte d'aquest article i del següent és hipotecària o pignoratícia; si no és possible, pot ésser personal. En defecte d'aquesta, es procedeix al dipòsit dels béns mobles que havia de garantir, exceptuant-ne els que calguin per al seu ús i el de la seva família, o per a l'explotació dels béns del fideïcomís o per a l'exercici de la professió o l'ofici que exerceixi el fiduciari.

La no prestació de caució mai no pot comportar que el fideïcomís es posi en administració.

A manca d'acord sobre la prestació i la quantia de la caució, el fideïcomissari pot utilitzar el procediment que estableix l'article 165 de la Llei Hipotecària.

Article 208

El fiduciari està obligat, respecte als béns fideïcomesos:

1r A inscriure el títol successori corresponent en el Registre de la Propietat i inserir-hi literalment la clàusula fideïcomissària.

2n A invertir els diners relictes sobrants, o els que s'obtinguin després, en dipòsits bancaris, en préstecs amb interès i garantia real o en béns prudencialment segurs.

3r A dipositar sense demora en una Societat General de Dipòsit, o en una d'altres establiments bancaris o d'estalvi, els valors mobiliaris, tot fent constar en el resguard corresponent llur condició de fideïcomesos.

La garantia establerta en aquest article pot ésser substituïda a elecció del fiduciari, per una fiança suficient, salvant disposició contrària del testador. Si el fiduciari opta per la fiança, ha de prestar-la encara que els fideïcomissaris immediats siguin fills o germans seus.

El compliment de les obligacions establertes en aquest article i en els següents pot ésser exigint en tot temps per qualsevol fideïcomissari o curador. Les despeses ocasionades pel que disposen els números 2n i 3r són a càrrec de l'herència o del llegat fideïcomesos.

Article 209

El fiduciari queda deutor per les obligacions del causant, sens perjudici de poder acceptar l'herència a benefici d'inventari. Així mateix ha de satisfer les llegendes, els llegats i totes les càrregues de l'herència a càrrec d'aquesta.

Article 210

Els béns fideïcomesos que s'alienin per execució forçosa per deutes del fideïcomitent o d'aquells de què respongui el fideïcomís, el rematant o adjudicatari els ha d'adquirir lliures del gravamen fideïcomissari, posat que hagin estat citats els fideïcomissaris o el curador.

L'execució forçosa per deutes propis del fiduciari solament és procedent contra el seu dret de llegítima i trebel·liànica i contra els fruits i les rendes del fideïcomís que li corresponen, llevat que en la substitució fideïcomissària condicional el creditor prefereixi que s'alienin els béns amb subjecció al que disposa el paràgraf segon de l'article 217.

Article 211

Els hereus fiduciaris de quota d'herència poden demanar la partició i practicar-la eficaçment amb els altres cohereus sense necessitat que hi intervinguin els fideïcomissaris, posat que es tracti d'un pur acte particional; altrament, cal l'autorització judicial prevista a l'article 221.

Nogensmenys, tot fideïcomissari té els drets que la llei atribueix als cessionaris dels participis en la divisió de la cosa comuna.

Això que s'ha disposat anteriorment també s'aplica a la divisió de cosa comuna, si alguna participació indivisa es troba gravada de fideïcomís. Amb tot, si la cosa comuna és indivisible o es desmereix amb la seva divisió, els comuners poden convenir que s'adjudiqui lliure del fideïcomís a algun o alguns d'ells, el qual ha de satisfer en diners les quotes dels altres, amb autorització judicial prèvia al fiduciari. Aquest precepte s'aplica quan la partició hereditària regulada en els paràgrafs anteriors implica divisió de cosa pertanyent a l'herència.

La partició hereditària efectuada pel mateix causant o per un comptador partididor designat per aquest i la intervinguda judicialment tenen efecte àdhuc per als fideïcomissaris, sens perjudici de les accions d'impugnació que siguin procedents.

Article 212

L'hereu o el legatari gravats de fideïcomís solament en una part indivisa de l'herència o del llegat deferrits a favor seu, o en una quota d'aquests, poden procedir per si sols a dividir en dos lots o porcions l'herència o el llegat, un de lliure i l'altre de fideïcomès, segons les regles de la partició i després de les notificacions corresponents als fideïcomissaris.

Article 213

L'hereu fiduciari té l'ús i el gaudiment dels béns fideïcomesos i de llurs subrogats i accessions, fa seus les rendes i els fruits i gaudeix de tots els altres drets que la llei atribueix al propietari, àdhuc respecte a tresors, mines, boscos i accions o participacions socials, però allò que adquireix que no siguin fruits o rendes queda incorporat al fideïcomís.

Pel que fa als boscos, no són considerades fruits les tales que excedeixen els límits d'una explotació racional.

Pel que fa a les accions i les participacions en el capital de societats de tota mena, l'exercici de tots els drets polítics correspon al fiduciari.

Article 214

La conservació i administració dels béns fideïcomesos són funció obligada del fiduciari, el qual respon personalment amb la diligència que correspon d'esmerçar en els béns propis.

En conseqüència, pertoca a l'hereu fiduciari el cobrament i el pagament dels crèdits i els deutes a favor o a càrrec de l'herència fideïcomesa, i el pagament a costa seva de les despeses ordinàries de conservació, els impostos sobre els productes, les pensions de cens, els censals, el preu d'arrendaments, els interessos de deutes hereditaris i les càrregues anàlogues dels béns fideïcomesos.

Les despeses extraordinàries de conservació o de refacció, els impostos sobre el capital i les altres càrregues anàlogues són satisfetes pel fiduciari a càrrec de l'herència o del llegat.

Article 215

Totes les millores o tots els béns que el fiduciari incorpora materialment al fideïcomís resten afectes al gravamen fideïcomissari, si bé, en deferir-se aquell, el fiduciari o els seus hereus poden optar per retirar les millores o incorporacions, si es pot fer sense detriment dels béns fideïcomesos, o exigir-ne l'import, que s'estima per l'augment de valor que els béns han experimentat, sense que pugui excedir el preu de cost actualitzat.

El fiduciari pot alterar la substància de les coses, sempre que no disminueixi el seu valor, amb les limitacions que s'estableixen en aquest Capítol.

Article 216

El fiduciari té el deure d'exercitar les accions corresponents a l'herència o al llegat fideïcomesos. Les sentències i les altres resolucions dictades en procediments o expedients en els quals hagi tingut intervenció el fiduciari, els laudes recaiguts en arbitratges de dret o d'equitat als quals s'hagi sotmès i les transaccions que hagi convingut no afecten els

fideïcomissaris que no hagin estat citats o intervingut llevat que hi assenteixin, siguin favorables al fideïcomís o facin referència als actes que pugui realitzar el fiduciari per ell sol.

Article 217

El fiduciari pot alienar i gravar els béns fideïcomesos en concepte de lliures, en els casos en què ho permeti la llei o ho autoritzin el testador o els fideïcomissaris, d'acord amb el que es disposa en els articles següents.

En les substitucions fideïcomissàries condicionals, en cas de no haver imposat el fideïcomitent una especial prohibició de disposar, el fiduciari pot realitzar vàlidament actes dispositius o de gravamen de tals béns, però llur eficàcia resta supeditada a la possible efectivitat de la dita substitució, encara que en ésser atorgats aquells actes hom hagi el silenci el gravamen. En les substitucions fideïcomissàries a termini, el fiduciari no té aquesta facultat.

Article 218

El fiduciari està facultat per ministeri de la llei per a alienar o gravar en concepte de lliures del fideïcomís béns de l'herència o el llegat fideïcomesos en els casos següents:

1r Per fer seu el que per llegítima li correspongui en la successió del fideïcomitent, salvant el que disposa l'article 360, i per satisfer les dels altres legitimaris.

2n Per pagar els deutes i les càrregues hereditaris i també per satisfer els llegats.

3r Per efectuar la detracció de la quarta treballànica.

4t Per atendre les despeses extraordinàries de conservació i de refacció dels béns del fideïcomís i de millores útils i necessàries.

5è Per garantir amb penyora o hipoteca el préstec destinat a obres de construcció, ampliació i millora de finques rústiques o urbanes o a extingir un deute hereditari mes onerós.

Article 219

En l'aplicació de l'article anterior han ésser observades les regles següents:

1a Solament quan en l'herència fideïcomesa no hi ha diners suficients el fiduciari està facultat per a disposar d'altres béns, que pot adjudicar-se, adjudicar en pagament, vendre, hipotecar o pignorar. Les adjudicacions són fetes pel valor dels béns al temps ésser efectuades.

2a Per als dits actes no cal la intervenció dels fideïcomissaris, però és preceptiva la notificació prèvia que regulen els articles 225 i 226, amb aplicació del que aquest mateix precepte disposa.

3a En la inscripció dels expressats actes en el Registre de la Propietat, hom cancel·la d'ofici l'expressió registral del gravamen fideïcomissari.

Article 220

El fiduciari està facultat, respecte als béns fideïcomesos, per a realitzar per si sol, sota la seva responsabilitat, els actes següents:

1r Vendre els béns mobles que no puguin conservar-se i els fruits relictos pel fideïcomitent.

2n Retrovendre béns comprats a carta de gràcia o amb pacte de retre, atorgar les alienacions a què s'hagi obligat el fideïcomitent i les procedents d'un dret d'opció, redimir censos i censals i consentir la cancel·lació d'inscripcions d'hipoteca o d'altres garanties constituïdes en garantia de crèdits hereditaris ja extingits o que se satisfacin, sempre que els interessats exigeixin els actes expressats.

3r Concertar convenis en matèria d'expropiació forçosa i acceptar indemnitzacions per sinistres assegurats o per dany rescabalat pel responsable.

4t Substituir, sense demora i sens detriment del fideïcomís, les coses que es desgastin per l'ús, i entre elles els objectes del parament de casa, els utensilis, els mobiliaris, els vehicles, les cavalleries i les màquines, les eines, els instruments, el bestiar, els animals de treball i de cria, les mercaderies, les primeres matèries, els ormeigs i els altres elements anàlegs propis d'una empresa o explotació agrícola, comercial o industrial.

Els béns fideïcomesos objecte d'aquests actes queden lliures del gravamen fideïcomissari i, en lloc d'ells, hi queden afectes el diner o els altres béns obtinguts pel fiduciari.

Article 221

El fiduciari pot alienar com a lliures béns subjectes a fideïcomís per tal de reemplaçar-los per d'altres, a fi d'obtenir-ne més rendiment o utilitat, a judici i amb autorització prèvia del jutge competent.

No és procedent aquesta subrogació real si el fideïcomitent l'ha prohibida expressament o ha disposat una especial prohibició de disposar incompatible amb la subrogació. Si el fideïcomitent ha permès i regulat la subrogació, hom s'ha d'atènyer al que ell ha disposat.

L'autorització judicial a què es refereix el primer paràgraf d'aquest article s'acomoda al procediment de jurisdicció voluntària, amb notificació prèvia als fideïcomissaris i al curador, si n'hi ha, sense que sigui indispensable la subhasta. El jutge ha de practicar les proves que estimi convenients, especialment pel que fa a la justa valoració dels béns i, si autoritza la subrogació, ha d'adoptar les mesures que cregui procedents per a la seva normal efectivitat i el consegüent alliberament del gravamen fideïcomissari dels béns reemplaçats i la subjecció al mateix gravamen dels béns adquirits. Les despeses d'aquest procediment no són mai a càrrec del fideïcomís.

Article 222

En cas que ja no hi pugui haver més fideïcomissaris cridats que els vivents o llurs descendents, no és necessària l'autorització judicial prevista en l'article anterior quan presten consentiment, que no implica renúncia al fideïcomís, tots els possibles fideïcomissaris vivents. Pels menors i els incapaços

actuen llurs representants legals. Es poden adoptar les mesures de garantia que es creguin oportunes.

Article 223

El testador pot autoritzar el fiduciari per a alienar i gravar, per actes entre vius i en concepte de lliures, tots o alguns dels béns fideïcomesos. Quan l'amplitud d'aquesta autorització atribueixi al fiduciari la facultat de disposar pròpia del fideïcomís de residu, hom s'ha d'atènyer a les normes que el regulen.

Article 224

El fiduciari pot alienar i gravar en concepte de lliures de fideïcomís els béns que hi estan subjectes, mitjançant el consentiment de futur, de present o de pretèrit, de tots els fideïcomissaris que efectivament arribin a ésser en deferir-se el fideïcomís.

L'autorització de futur solament allibera els béns que el fiduciari aliena o grava efectivament, però no implica renúncia total al fideïcomís.

L'assentiment prestat pel fideïcomissari el vincula, però en la successió fideïcomissària condicional aquesta vinculació únicament té efecte si el fideïcomissari arriba efectivament a ésser-ho.

Article 225

Quan és preceptiu, o el fiduciari estima convenient de notificar als fideïcomissaris els actes que pretén realitzar sobre els béns del fideïcomís, ho ha de sol·licitar per mitjà del jutge competent, pels tràmits de jurisdicció voluntària, o ho ha de notificar per acta notarial.

Les notificacions han ésser fetes a tots els fideïcomissaris llavors existents i determinats, i a l'ascendent dels que no ho siguin, i, si no és possible, al curador, que ha ésser nomenat, si no n'hi ha, i s'hi han d'expressar les circumstàncies de l'acte projectat. Als fideïcomissaris de parador ignorat, la notificació se'ls fa per edictes.

Es pot formular oposició judicialment en el termini d'un mes, la qual cosa, si escau, un cop formalitzada, s'ha de fer constar, en l'acta la qual notarial.

L'oposició se substància pels tràmits dels incidents, i solament es pot fonamentar en il·legalitat o frau del fiduciari, o en el fet de no haver-se ajustat aquest als termes de la notificació. Tan bon punt transcorregut el termini de l'última notificació sense oposició, o desestimada la formulada, el fiduciari pot realitzar l'acte projectat.

Article 226

En cas de possibles fideïcomissaris que no hagin nascut ni estat concebuts la notificació ha ésser feta als qui serien els seus ascendents més immediats que visquin. Si la personalitat dels possibles fideïcomissaris només és determinable per algun esdeveniment futur, ha ésser feta la notificació a un curador que exerceixi la representació i la defensa dels interessos d'aquests fideïcomissaris. El mateix fideïcomitent pot, en disposar el fideïcomís, o en testament o en codicil posteriors, nomenar un o diversos curadors i llurs suplents. Aquest càrrec es regeix per les normes dels marmessors i correspon el seu nomenament, en defecte del nomenat pel

testador o si mancaven els designats al jutge competent, pels tràmits de jurisdicció voluntària.

El càrrec de curador subsisteix en cada successió mentre persisteix la situació que l'ha originat. El curador ha de procedir en tot cas amb autorització judicial prèvia, i les despeses que ocasioni la seva actuació i, si és el cas, el seu nomenament judicial, són a càrrec del fideïcomís.

Article 227

Mentre el fideïcomís no sigui deferit al fideïcomissari, aquest pot alienar, gravar, renunciar i assignar per a l'embargament el seu dret d'adquirir l'herència o el llegat fideïcomesos. L'alienació, el gravamen o l'embargament s'han de limitar als béns que li corresponguin en deferir-se el fideïcomís. Si en la substitució condicional hom no arribava a deferir el fideïcomís, els expressats actes queden sense efecte.

Durant aquest període de pendència del fideïcomís, els fideïcomissaris, o si és el cas el curador, poden pretendre la declaració judicial del seu dret o el caràcter fideïcomès dels béns. També poden impugnar judicialment els actes de disposició atorgats pel fiduciari, però mentre no es defereixi el fideïcomís les sentències que donin lloc a la impugnació únicament poden ésser executades en la mesura necessària per a salvaguardar immediatament els interessos dels fideïcomissaris.

Article 228

En les substitucions fideïcomissàries a termini el fiduciari pot anticipar la delació del fideïcomís mitjançant renúncia del seu dret a favor del fideïcomissari immediatament cridat, i cedir a tercer, però no a títol de cens, el simple aprofitament dels béns fideïcomesos fins que venci el termini, sense quedar exonerat de les seves obligacions, tot respondent dels perjudicis que el fideïcomís sofreixi per culpa del cessionari.

En les substitucions fideïcomissàries condicionals no es pot anticipar la delació del fideïcomís i, si el fiduciari el renuncia a favor del fideïcomissari, s'entén que només n'ha cedit l'aprofitament. Això no obstant, està facultat per a efectuar la dita cessió a favor de tercer i donar a cens immobles del fideïcomís, amb subjecció al que disposa el paràgraf segon de l'article 217.

SECCIÓ 3a

La quarta trebel·liànica

Article 229

Qualsevol hereu fiduciari que accepta l'herència fideïcomesa i practica el degut inventari té dret a la quarta trebel·liànica, si el testador no l'ha prohibida.

El testador o l'heretant poden establir les regles a què s'ha de subjectar la trebel·liànica; en defecte d'aquestes, regeixen les normes contingudes en aquesta secció.

Article 230

L'inventari ha de quedar clos dins els cent vuitanta dies naturals a comptar de la delació de l'herència a favor del fiduciari, o be dins un any, si el fideïcomitent ha mort o ha tingut l'última residència habitual a l'estranger o si el fiduciari no resideix al domicili on radiquen la major part dels béns hereditaris.

L'inventari ha ésser formalitzat notarialment o judicialment i s'hi han de ressenyar els béns relictos i llur valor en obrir-se la successió i els deutes i les càrregues hereditaris, amb indicació de llur import. No cal detallar els elements del parament de casa, les empreses o els negocis, les coses universals o el conjunt de coses ni expressar el fi a què respon la formació de l'inventari.

No és considerat com a pres en forma l'inventari quan, a sabuda del fiduciari, no hi figuren tots els béns i tots els deutes, ni quan ha estat confeccionat en frau dels fideïcomissaris. Per a la formació de l'inventari no cal citar cap persona, però hi poden intervenir els fideïcomissaris que ho sol·licitin.

L'inventari de l'herència pres en temps i en forma per qualsevol altra persona aprofitada al fiduciari.

Article 231

La prohibició de la trebel·liànica solament és eficaç si el causant ha manifestat en l'heretament o en el testament la seva voluntat que el fiduciari no la percebi, o si ha expressat que la substitució s'ha de produir sense cap detracció, o únicament amb la de determinats béns o quantitats. No enclou prohibició la simple manifestació del testador que la substitució sigui de tots els béns o de tota l'herència.

Això no obstant, quan el fiduciari és descendent del testador, solament és eficaç la prohibició de la trebel·liànica feta amb paraules expressives i no altrament.

El dret a la trebel·liànica s'extingeix per renúncia expressa o tàcita. S'entén renunciada si, amb coneixement d'aquest dret, el fiduciari o els seus hereus lliuren al fideïcomissari la possessió de l'herència.

Article 232

Només té dret a la quarta trebel·liànica l'hereu fiduciari que adquireix en primer lloc l'herència fideïcomesa, el qual pot detreure-la tan bon punt acceptada i satisfets, consignats o fiançats totalment els seus deutes, càrregues i llegítimes, exclosa la del fiduciari, si fos el cas. L'esmentat dret es transmet als hereus del fiduciari. Si aquest, podent detreure-la, no ho fa i manifesta la seva voluntat d'afavorir amb ella el fideïcomissari immediat gravat, aquest la pot detreure en el seu dia, i així successivament.

Article 233

La trebel·liànica consisteix en la quarta part dels béns relictos pel fideïcomitent, deduïts els seus deutes, les despeses de la seva darrera malaltia, d'enterrament i funeral, les d'inventari i de defensa dels béns hereditaris, els llegats per a fins piadosos, benèfics o docents i les llegítimes causades, àdhuc la del fiduciari que sigui legítimari. El fiduciari

cohereu té dret a una part de la trebel·liànica proporcional a la seva quota hereditària fideïcomesa.

Per a determinar la trebel·liànica no s'inclouen en l'herència els béns perduts i els deterioraments soferts per cas fortuït després de mort el testador i abans de detreta o reclamada la trebel·liànica. No són imputables els fruits percebuts per l'hereu fiduciari.

La detracció pot ésser efectuada d'un cop o en diverses vegades, en diners o en altres béns de l'herència que no siguin els de millor condició, i és redida pel que disposen els articles 218 i 219.

De la trebel·liànica encara no percebuda han ésser deduïdes les indemnitzacions que, si escau, el fiduciari hagi d'abonar per les responsabilitats que en aquesta qualitat hagi contret.

Article 234

Si abans de deferir-se el fideïcomís el fiduciari no ha detret la quarta trebel·liànica, ell o els seus causahavents poden exigir-ne el pagament al fideïcomissari, amb els interessos vençuts d'ençà de la reclamació judicial.

El fideïcomissari ha de formar un lot suficient de béns de l'herència fideïcomesa per a adjudicar-lo en pagament de la trebel·liànica, el qual ha de contenir proporcionalment, en tant que sigui possible, béns hereditaris de la mateixa espècie i de la mateixa qualitat, estimats tots per llur valor al temps de morir el fideïcomitent.

Tan bon punt aquest lot ha estat format, el fideïcomissari pot optar per satisfer la trebel·liànica en diners en la quantitat corresponent al valor actual dels béns components del dit lot, però atès llur estat material en morir el fideïcomitent.

SECCIÓ 4a

Els efectes del fideïcomís al moment de la seva delació

Article 235

Vençut el termini o complerta la condició, té lloc la delació del fideïcomís a favor del fideïcomissari que no ha renunciat abans el seu dret.

Per a adquirir l'herència o el llegat fideïcomesos no cal l'acceptació del fideïcomissari, però aquest, mentre no els accepti expressament o tàcita, pot renunciar-los.

En la delació fideïcomissària successiva hom considera que la nova delació ha tingut lloc al temps de frustrar-se l'anterior.

Article 236

La delació a favor del fideïcomissari li atribueix la condició d'hereu o de legatari i amb aquest caràcter fa seva l'herència o el llegat o una quota d'ells, segons el contingut de béns i drets al temps d'obrir-se la successió del fideïcomitent, amb aplicació del principi de subrogació real. Així han ésser lliurats al fideïcomissari aquells béns que el fiduciari hagi adquirit per compra amb diners procedents de l'herència fideïcomesa.

Article 237

Deferit el fideïcomís, el fiduciari o els seus hereus han de lliurar la possessió de l'herència o el llegat fideïcomesos al fideïcomissari dins els trenta dies naturals següents a aquell en què rebin el requeriment notarial o judicial corresponent. Si no ho realitzen, tenen la consideració de mers detentors i no fan seus els fruits a partir d'aquell moment, i el fideïcomissari en pot recaptar la possessió àdhuc mitjançant l'interdicte d'adquirir. Si dins el dit termini el fiduciari o els seus hereus requereixen notarialment al fideïcomissari la constitució d'un dret de retenció de conformitat amb la Llei per a algun dels crèdits a que fa referència l'article 240, i n'assenyalen l'import, poden retenir la dita possessió.

Article 238

Subsisteix el dret de retenció que estableix l'article anterior mentre la quantitat total fixada no ha estat consignada, fiançada o satisfeta, de resultes de la seva posterior comprovació definitiva. La garantia pot ésser personal, pignoratícia o hipotecària. Aquesta última pot ésser constituïda sobre immobles del fideïcomís condicional.

Article 239

L'hereu fideïcomissari respon, des que adquireix el fideïcomís, dels deutes i les càrregues hereditaris que no han estat pagats amb béns de l'herència, dels deutes legalment contrets per l'hereu fiduciari a càrrec del mateix fideïcomís i dels que determina l'article següent.

Nogensmenys, l'hereu fideïcomissari pot acceptar a benefici d'inventari l'herència fideïcomesa, en el qual cas els terminis compten des de la delació del fideïcomís, i li aprofita l'inventari que legalment hagi pres l'hereu fiduciari, si ha acceptat l'herència amb el dit benefici.

Article 240

Tan bon punt deferit el fideïcomís, el fiduciari o els seus hereus tenen dret a exigir al fideïcomissari:

1r El lliurament o l'abonament de les millores o les incorporacions efectuades a càrrec del fiduciari en els termes previstos en l'article 215.

2n El reemborsament de les despeses pagades pel fiduciari que siguin a càrrec del fideïcomís.

3r El reintegrament de les quantitats que el fiduciari hagi satisfet a càrrec seu per raó de deutes i càrregues hereditàries, llegítimes, llegats a càrrec de l'herència, ampliacions de capital social i altres conceptes anàlegs.

4t El cobrament dels crèdits exigibles que el fiduciari tingui pendents de cobrament contra el fideïcomitent.

El fiduciari no pot pretendre interessos per aquestes quantitats mentre no les reclami judicialment.

Article 241

Un cop adquirit el fideïcomís, el fideïcomissari pot impugnar per ineficaces tots els actes alienació i de gravamen que el fiduciari hagi efectuat en frau o perjudici de l'herència o el llegat fideïcomesos, i reivindicar els béns alienats o gravats indegudament a efectes de la substitució condicional, sens perjudici del que disposen l'article 225 i la Llei hipotecària, però no pot reclamar els fruits anteriors.

Article 242

Els actes alienació i de gravamen a què es refereix l'article anterior són eficaces en tant que siguin imputables als conceptes a què el fiduciari o els seus hereus tinguin dret o que acreditin contra el fideïcomís, en deferir-se aquest, segons l'article 240, i en la mesura que ho permeti la quantitat total a què el fiduciari tingui dret pels conceptes indicats, després de deduir tot el que hagi d'indemnitzar per les seves responsabilitats en el fideïcomís.

En cas que la quantitat indicada no cobreixi el valor dels béns realitzats i els gravàmens imposats, referits sempre a l'estimació que tenien en ésser atorgats, únicament se sostenen com a eficaces els que, per ordre cronològic de més antiguitat, càpiquen en aquella quantitat, amb preferència dels atorgats a títol onerosos en escriptura o documents públics a favor d'adquirents que no hagin tingut coneixement, sense culpa, per part d'ells, del gravamen fideïcomissari no inscrit en el Registre de la Propietat. D'igual preferència gaudeixen els actes atorgats amb la simple invocació de fer valer aquesta imputació, baldament no s'han complert els requisits prescrits en els articles 218 i 219.

Els tercers adquirents poden oposar aquesta imputació a les accions que, segons aquest article, pugui exercitar el fideïcomissari. En cas que aquest negui simplement l'existència dels expressats crèdits o drets del fiduciari, n'incumbeix la prova als tercers adquirents, que fan valer la imputació.

SECCIÓ 5a

El fideïcomís de residu

Article 243

En el fideïcomís de residu el fiduciari, sigui a termini o condicional, resulta facultat pel testador per a disposar de l'herència o del llegat fideïcomesos, perquè així ho autoritza expressament, o perquè estableix que aquells béns dels quals no hagi disposat el fiduciari facin tràmit al fideïcomissari. També existeix fideïcomís de residu quan el testador concreta la substitució fideïcomissària a la resta dels seus béns que l'hereu o el legatari conserven al temps de deferir-se el fideïcomís per no haver-ne disposat. No hi ha fideïcomís de residu, encara que hom empri aquesta denominació, si l'hereu o el legatari resulten expressament autoritzats pel testador per a disposar lliurement dels béns de l'herència o el llegat per actes entre vius i per causa de mort, tot designant per a després de morir aquells un substitut o substituïts. En aquest cas es considera que ha estat ordenada una substitució preventiva de residu.

Article 244

L'hereu o el legatari gravats de fideïcomís de residu, ultra les facultats de tot fiduciari subjecte a fideïcomís, poden realitzar, respecte als béns de l'herència o el llegat, els actes següents:

1r Alienar-los, gravar-los o disposar-ne d'altra manera per actes entre vius a títol onerosos, en concepte de lliures del fideïcomís.

2n Transformar-los, esmerçar-los o consumir-los per a la satisfacció de les seves necessitats pròpies i les de la seva família, sense haver de procedir a llur reposició.

Si el testador només autoritza la venda, pot, de més a més, realitzar els actes expressats en el paràgraf anterior.

Article 245

La facultat dispositiva esmentada en l'article anterior resta subjecta a les regles següents:

1a Actuen les especials limitacions, els terminis, les condicions i les altres prevencions lícites que estableixi el testador.

Llevat de voluntat contrària del testador, si facultat el fiduciari per a disposar, amb autorització de la persona o de les persones designades a l'efecte, queda lliure d'aquesta limitació si les dites persones han mort, han renunciat o han quedat incapacitades, tret que resulti ésser una altra la voluntat del causant. A aquestes persones, els són aplicables els preceptes relatius als marmessors particulars, en tant que ho permetin la naturalesa i la durada indefinida de la missió que els ha estat encomanada.

2a El gravamen fideïcomissari subsisteix no solament sobre els mateixos béns relictes pel testador que el fiduciari conservi en ésser deferit el fideïcomís, sinó també sobre els diners o els béns que per subrogació real han reemplaçat els altres béns fideïcomesos, sia o no per efecte de la dita facultat dispositiva del fiduciari, que s'estén també als béns subrogats.

3a Si el fideïcomís de residu és d'herència, el fiduciari no pot alienar o gravar la quarta part dels béns hereditaris, que queda reservada per a després de la seva mort a favor dels fideïcomissaris que en aquella saó existeixin, els quals en vida del fiduciari, poden demanar llur determinació, conformement a les regles de la reclamació de la quarta treballànica. El fideïcomitent pot eliminar aquesta limitació. S'entén que l'ha eliminada si ha autoritzat expressament el fiduciari per a disposar de la totalitat dels béns fideïcomesos o per a lliurar-los.

4a En l'exercici de les seves facultats dispositives, el fiduciari ha d'actuar de bona fe, sense ànim de defraudar el fideïcomís.

Article 246

Si el fideïcomitent l'autoritza expressament, el fiduciari pot fer donacions o altres actes de mera liberalitat que no siguin per causa de mort.

L'adquisició de béns en virtut d'aquests actes és en concepte de lliure. Si el fiduciari fa ús de la facultat

de revocar que s'ha reservat, els béns resten subjectes al gravamen fideïcomissari.

Salvant que el fideïcomitent disposi altrament, queden lliures els béns mobles fideïcomesos, o llurs subrogats, que al temps de deferir-se el fideïcomís estiguin incorporats o destinats materialment per voluntat del fiduciari al seu propi patrimoni, o que siguin posseïts per altres persones públicament i pacíficament com a seus, a sabuda del fiduciari.

Article 247

La substitució fideïcomissària de residu subordinada al fet que, en morir el fiduciari, quedin de l'herència o el llegat béns dels quals aquest no hagi disposat, el faculta per a disposar, per actes entre vius a títol oneros, en concepte de lliures, de tots els béns del fideïcomís, sense limitació altra que la derivada, si és el cas, del número primer de l'article 245, i per a fer seus el fiduciari els diners i els béns que s'obtinguin per efecte dels dits actes dispositius.

Això que aquí s'ordena és aplicat a la substitució fideïcomissària de residu quan el testador la circumscriu expressament a la resta dels béns d'una herència o un llegat que el fiduciari conserva en deferir-se el fideïcomís perquè no n'ha disposat.

Per tal que s'entengui que un fideïcomís de residu és d'aquesta classe, cal que la voluntat del testador no ofereixi dubtes.

Article 248

L'autorització per a disposar en el fideïcomís de residu solament s'entén que és concedida a l'hereu o el legatari i, si és el cas, als substituïts cridats per substitució vulgar expressa, llevat que el testador ho disposi altrament.

La substitució fideïcomissària de residu enclou la vulgar tàcita.

El valor dels béns subjectes a fideïcomís de residu dels quals hagin disposat l'hereu o el legatari, ha ésser imputat a allò que per llegítima o quarta trebel·liànica o altres crèdits o drets aquests puguin pretendre contra el fideïcomís.

Les disposicions sobre inventari, caució i altres prevencions dels articles 206, 207 i 208 són aplicables al fideïcomís de residu, però la caució i el dipòsit es limiten a la quarta part de l'herència fideïcomesa a la qual fa referència l'article 245, en els casos en què sigui procedent reservar-la.

Les qüestions no regulades en aquest article i en els precedents han ésser resoltes aplicant els preceptes de les substitucions fideïcomissàries en general, sempre que ho permeti la pròpia naturalesa i classe del fideïcomís de residu.

SECCIÓ 6a

L'extinció dels fideïcomisos

Article 249

El fideïcomís s'extingeix:

1r Quan no resta cap fideïcomissari amb dret al fideïcomís, ni per via de substitució vulgar.

2n En incomplir-se la condició en la substitució fideïcomissària condicional.

3r En arribar-se a les crides de fideïcomissaris que sobrepassin els límits legals permesos.

4t Per causes derivades dels preceptes d'aquesta llei.

La substitució fideïcomissària que depèn de la condició de no atorgar testament el fiduciari queda sense efecte quan l'hereu o el legatari atorguen testament obert davant notari, salvant que el testador disposi altrament.

Capítol VIII

La substitució preventiva de residu

Article 250

S'entén que és establerta substitució preventiva de residu en el cas a què es refereix el paràgraf tercer de l'article 243, i també quan el testador, en previsió que algun hereu o legatari mori sense deixar hereu voluntari, crida una o mes persones per tal que a la mort d'aquelles facin seus els béns que hagin adquirit amb aquest caràcter del testador i dels quals no hagin disposat per actes entre vius, donació, institució d'hereu, llegat o una altra liberalitat.

La delació a favor dels substituïts preventius de residu solament té lloc si l'hereu o el legatari moren intestats, i s'entén que això ha ocorregut quan moren sense testament o amb testament que sigui nul, revocat o ineficaç, o si per una altra causa l'hereu instituït no arriba a succeir-los, llevat que sigui una altra la voluntat del testador. La substitució no té lloc si moren amb hereu instituït en heretament que arribi a ésser, però preval la substitució preventiva de residu en cas ésser l'hereu o legatari substituït cònjuge del causant que, ensems amb aquest, hagi atorgat heretament preventiu.

Article 251

En totes les modalitats de la substitució preventiva de residu, els béns dels quals l'hereu o el legatari no hagin disposat per actes entre vius o per causa de mort són adquirits pels substituïts preventius de residu com a successors del testador.

Salvant la disposició expressa del testador, queden exclosos de la substitució aquells béns a què es refereix el darrer paràgraf de l'article 246.

La substitució preventiva de residu enclou la vulgar tàcita si el testador no estableix el contrari, i resta sense efecte per renúncia o indignitat successòria de tots els substituïts, o pel fet de premorir tots aquests a l'hereu o al legatari substituïts.

Capítol IX**Els llegats****SECCIÓ 1a***Els llegats i llurs efectes.***Article 252**

El testador pot ordenar llegats en testament, en codicil o en memòria testamentària.

Les normes d'aquest capítol s'apliquen supletòriament a les atribucions d'usdefruit pactades en capítols matrimonials a favor de cònjuges, en tant que ho permetin llur naturalesa i llur irrevocabilitat, i als assenyalaments i assignacions de llegítimes o de dots disposats també en capítols.

Article 253

Es poden ordenar llegats amb eficàcia real o amb eficàcia obligacional.

Tenen eficàcia real quan, per la sola virtualitat del llegat adquireix el legatari béns o drets reals o de crèdit, determinats i propis del testador, que no s'extingeixin per la seva mort, i també quan el legatari adquireix un dret real que per raó del mateix llegat es constitueix sobre cosa pròpia del testador.

El llegat té eficàcia obligacional quan el testador imposa a la persona gravada amb aquell una determinada prestació de lliurar, fer o no fer a favor del legatari. Si la prestació és de lliurar els béns o drets que en compliment del llegat ha d'adquirir el legatari es consideren adquirits directament del testador.

Article 254

És ineficaç el llegat ordenat a favor de persona que ja ha mort al moment de morir el testador.

És eficaç el llegat a favor de persona encara no nascuda ni concebuda al temps de morir el testador, posat que arribi a néixer, i també el disposat a favor del legatari determinable per un esdeveniment futur i racionalment possible expressat pel testador. En ambdós casos hom entén que això enclou una condició suspensiva del llegat.

Article 255

El testador pot ordenar llegats a favor de persones que el gravat amb el llegat, o un tercer, elegeixin entre les designades per llurs noms o circumstàncies pel testador o compreses en un grup que el causant determini. L'elecció s'ha de regular per les disposicions de l'article 201, i únicament es pot fer en escriptura pública i dins el termini que s'estableix a l'article 319.

Article 256

Llevat voluntat contrària del testador, el llegat ordenat conjuntament a favor de diferents persones els correspon per part iguals, encara que si haguessin estat instituïts hereus fossin desiguals llurs quotes hereditàries.

El testador pot deixar a l'arbitri de la persona gravada amb el llegat o d'un tercer la determinació de

les participacions dels col·legataris. Aquesta determinació ha d'ésser feta en escriptura pública, amb subjecció a les tres darreres regles de l'article 201 i dins el termini de l'article 319, transcorregut el qual sense que s'hagi efectuat la determinació hom s'ha d'atènyer al que disposa el paràgraf primer d'aquest article.

En el dubte, hom entén que el llegat a favor de diferents persones és conjuntiu i no alternatiu.

Article 257

El cohereu o l'hereu únic afavorits amb algun llegat, l'adquireixen íntegrament a títol de legataris i no d'hereus, baldament el testador l'hagi imposat determinadament a càrrec d'ells mateixos.

Article 258

El testador pot substituir per la vulgar el legatari.

La delació a favor del substituït vulgar s'entén que és produïda al mateix temps que al substituït i, per tant, encara que mori mentrestant, l'esmentat substituït vulgar transmet el seu dret als seus successors.

Article 259

Poden ésser gravats amb llegats els hereus, testamentaris o abintestat, els legataris i els fideïcomissaris, els donataris per donació per causa de mort i, en general, qualsevol persona que per causa de mort i per voluntat del testador obtingui algun benefici patrimonial. També podrà ser gravat el tercer beneficiari amb l'estipulació que amb una altra persona hagi celebrat el testador en contemplació de la seva mort i reservant-se la lliure designació i el canvi de beneficiari. Aquest llegat no és reduïble per raó de llegítima.

El testador també pot gravar amb llegats el seu hereu instituït en heretament, si en aquest s'estableix una reserva per a testar, i sempre en la mesura que aquesta reserva ho permeti.

És suficient que la persona gravada amb el llegat estigui determinada en el moment d'ésser exigible el llegat.

Article 260

Els llegats graven l'únic hereu o tots els hereus, llevat que el testador els imposi determinadament a càrrec de qualsevol d'ells o d'una altra persona afavorida.

Cadascuna de les persones gravades amb un mateix llegat ho és en proporció a la respectiva quota hereditària o en proporció a l'import del que obtingui segons l'article anterior, llevat també de voluntat contrària del testador. No obstant això, i llevat també el cas que sigui una altra la voluntat del testador, en el llegat ordenat a càrrec de dues o mes persones alternativament, responen solidàriament del compliment del llegat, amb facultat per part de qui l'hagi complert per a exigir a les altres el reintegrament de la seva part.

Si el gravat amb un llegat no arriba a ésser efectivament hereu o legatari, el llegat subsisteix a càrrec de l'hereu o d'aquella altra persona que immediatament sigui beneficiada per aquell fet. Aquesta norma no s'aplica quan per disposició del testador o per l'indole del llegat solament ha de complir-lo o pot complir-lo la persona primerament gravada.

Article 261

Pot ésser objecte de llegat tot allò que pugui atribuir al legatari un benefici patrimonial i no sigui contrari a les lleis.

L'objecte del llegat ha ésser determinat o, almenys, han de resultar de la mateixa disposició els fets o les circumstàncies que el facin determinable al temps del seu compliment. Si l'objecte del llegat són coses futures de possible existència, s'entén que són llegades per al cas que existeixin al temps en que s'ha de complir el llegat o en el temps que racionalment s'esperaven.

El testador pot encomanar a l'arbitri d'equitat d'un tercer la determinació del llegat i de la seva subsistència, sempre que en els esmentats casos el testador expressi la finalitat del llegat. Per complir aquest encàrrec, el tercer gaudeix del termini que estableix l'article 319. El legatari pot demanar al jutge que decideixi, en cas de silenci o de manca evident a l'equitat per part del tercer.

Article 262

Els llegats poden ésser disposats eficaçment sota termini o condició suspensius o resolutoris.

Salvant voluntat distinta del testador, entén sota termini i no sota condició el llegat disposat per a quan mori el mateix legatari o arribi a una determinada edat una altra persona.

Article 263

El termini suspensiu retarda simplement els efectes del llegat però, en tot cas, encara que mori el legatari abans del venciment del termini, es transmet el dret llegat als seus successors. La persona gravada no ha de retornar els fruits i les rendes produïts per la cosa objecte del llegat mentre no arribi el termini.

Llevat del cas en què el termini s'estableixi en benefici del legatari, la persona gravada pot anticipar el lliurament o el compliment del llegat.

Els llegats ordenats sota condició suspensiva no són eficaços si la condició no s'arriba a complir i tampoc si el legatari mor mentre està pendent de compliment la condició, sense que en aquest cas adquireixin els seus successors cap dret al llegat, i sens perjudici de la substitució vulgar en cas que s'hagi ordenat. El llegat ordenat per al cas que el legatari el vulgui o l'accepti no atribueix tampoc cap dret als hereus del legatari que mori abans de l'acceptació.

Article 264

En els llegats ordenats sota termini o condició resolutori, el legatari adquireix els béns objecte del llegat amb el gravamen resolutori, que afecta els béns com a càrrega real, si el testador no ha orde-

nat que produeixi efectes obligacionals. El legatari conserva la propietat dels béns i fa seus els fruits mentre no arribi el termini o estigui pendent de compliment la condició, presta caució i té sobre els béns objecte de llegat la mateixa posició que el fiduciari en les substitucions fideicomissàries de llegat. Si mentrestant mor el legatari, els seus successors adquireixen els béns objecte del llegat amb subjecció a l'esmentat gravamen.

Article 265

Els llegats es defereixen al legatari a la mort del testador; però, si s'han ordenat sota condició suspensiva, la delació té lloc quan la condició es compleix.

En el llegat ordenat a favor de persona encara no concebuda al moment de la mort del testador o quan la personalitat del legatari s'ha de determinar per un fet futur, la delació es produeix quan té lloc el naixement o es produeix el fet que determina la personalitat del legatari. No obstant això, si el llegat està subjecte a termini o condició suspensius, únicament es defereix el llegat a favor dels qui han nascut o han estat concebuts, o dels qui estan determinats en arribar el termini o complir-se la condició.

El llegat de cosa futura de possible existència es defereix quan la cosa arriba a existir al temps que racionalment es preveia o al fixat pel testador. El legatari transmet aquest dret als seus successors, encara que mori amb anterioritat, sempre que hagi sobreviscut al testador.

Article 266

La delació dels llegats és eficaç, amb independència que l'hereu gravat amb aquests accepti o repudii herència. Això no obstant, resta ineficaç el llegat que per la seva pròpia naturalesa, o per disposició del testador, únicament podia o havia de complir l'hereu gravat que l'hagi repudiat. El legatari no pot exigir el compliment del llegat amb eficàcia obligacional a l'hereu gravat amb el mateix llegat mentre aquest no accepti herència, però pot exercir el dret que s'estableix a l'article 28.

Article 267

Per la delació, el legatari adquireix de ple dret la propietat de la cosa objecte del llegat eficaç real, i es converteix en creditor de la persona gravada si el llegat és eficaç obligacional, sens perjudici de poder-los renunciar.

El legatari que accepta expressament o en forma tàcita el llegat consolida la seva adquisició, però si el repudia es considera com si no li hagués estat deferit, i l'objecte del llegat queda absorbit en herència o el patrimoni de la persona gravada, llevat que actuï la substitució vulgar o el dret d'acréixer.

En el llegat eficaç real subjecte a condició suspensiva, els efectes de la delació es retrotrauen al temps de la mort del testador, però sense que el legatari pugui exigir els fruits o les rendes anteriors.

Si la condició suspensiva és potestativa del legatari, el seu compliment parcial no implica delació parcial del llegat, però si hi ha una pluralitat de legata-

ris es defereix la part que els correspon als legataris que vagin complint parcialment la condició. Si aquesta és indivisible, n'hi ha prou que la compleixi qualsevol legatari.

Article 268

El legatari no pot acceptar ni repudiar el llegat mentre no tingui coneixement que s'ha produït la delació a favor seu.

L'acceptació parcial del llegat comporta la seva total acceptació. Això no obstant, el legatari afavorit amb dos llegats pot acceptar-ne un o repudiar l'altre, llevat que el renunciat sigui un llegat oneros o que el testador hagi disposat una altra cosa. Cada col·legatari pot repudiar o acceptar la seva part en el llegat, amb independència dels altres.

L'hereu afavorit amb un llegat pot acceptar herència i repudiar el llegat, i inversament.

Els interessats en la repudiació d'un llegat poden exercitar respecte al legatari el dret que els atribueix l'article 28.

Article 269

L'acceptació i la repudiació dels llegats són irrevocables, però si el mateix objecte del llegat ha estat atribuït al qui ha repudiat per qualsevol altra disposició de darrera voluntat subsistent que ignorava el qui ha repudiat, pot acceptar després l'altre llegat.

El llegat deferit i no acceptat ni repudiat per mort del legatari es transmet als seus hereus amb la mateixa facultat d'acceptar-lo o de repudiar-lo, llevat de voluntat contrària del testador o llevat que es tracti de llegats d'usdefruit, de renda, de pensió vitalícia o altres de caràcter personalíssim. Cas que existeixi una pluralitat d'hereus, cadascun pot repudiar o acceptar la seva part corresponent.

Les qüestions no previstes en aquest capítol es regeixen per les disposicions sobre acceptació i repudiació de herència, sempre que ho permeti la seva naturalesa.

Article 270

Deferit el llegat i escolat el termini o acabada, si escau, la raó legal de demora, la persona gravada ha de lliurar la cosa o el dret real objecte del llegat amb eficàcia real, o ha de complir les obligacions que el llegat li imposa, i ha de fer-ho a càrrec seu i sota la seva responsabilitat, sense lliurament ni abonament de fruits, rendes o interessos anteriors a la reclamació judicial del llegat, llevat els eficàcia real, a partir de la delació o del venciment del termini, sens perjudici del que la llei o el testador disposin.

En el subllegat, el legatari gravat amb un llegat solament ha de complir-lo quan percebi el seu.

Article 271

El legatari té acció contra la persona gravada per a reclamar el lliurament o el compliment del llegat exigible i, si és el cas, contra la persona facultada per a complir els llegats.

En el llegat amb efecte real, quan la propietat de la cosa o del dret real susceptible de possessió ha fet trànsit al legatari, aquest té acció per a exigir-ne el lliurament de la possessió, i àdhuc per a reivindicar la cosa o el dret contra qualsevol posseïdor.

Sense consentiment de la persona gravada o, si és el cas, de la facultada per al lliurament, el legatari no pot prendre possessió, per la seva pròpia autoritat, de la cosa o el dret llegats.

Això no obstant, el legatari pot prendre per si mateix la referida possessió quan el testador ho ha autoritzat o el llegat és d'usdefruit universal, i també a Tortosa, si tota l'herència està distribuïda en llegats.

Article 272

El legatari pot exigir que la persona gravada presti caució en garantia dels llegats litigiosos que no es puguin anotar preventivament en el Registre de la Propietat.

En els llegats que no siguin de llegítima, el testador pot excloure aquest deure.

SECCIÓ 2a

La reducció dels llegats i la quarta falcídia

Article 273

Els llegats el valor dels quals excedeixi el que obtingui per causa de mort la persona gravada per voluntat del testador són reduïbles per ineficaces, llevat que el gravat els compleixi íntegrament sabent que són excessius. Quan és procedent la quarta falcídia, s'aplica el que disposen els articles següents.

La reducció no afecta els llegats imputables a la llegítima en la part que cobreixen la del legatari que sigui legitimari, ni els que no siguin reduïbles per falcídia.

L'hereu pot fer valer aquesta reducció encara que no hagi acceptat l'herència a benefici d'inventari o no tingui dret a falcídia.

Article 274

L'hereu al qual per raó dels llegats no quedi lliure la quarta part de l'actiu hereditari líquid té dret a retenir en propietat la dita part, anomenada falcídia, i amb aquesta finalitat els llegats poden ésser reduïts en la mesura necessària.

El testador pot prohibir la retenció de la quarta falcídia i ordenar les regles que hagin de regir-la, però no pot imposar una determinada valoració als elements que hagin de servir de base per a calcular-la.

Solament pot detreure la falcídia l'hereu que adquireix herència en primer lloc, baldament ho sigui per virtut de substitució vulgar, pupil·lar o exemplar.

Per a exercitar aquest dret, l'hereu ha de practicar inventari de herència en el temps i en la forma preceptuats per a la trebel·liànica.

Article 275

Si són diversos els hereus, cada un pot retenir per falcídia la quarta part de la quota respectiva en l'actiu hereditari, i això encara que, sumats tots els llegats disposats pel testador, no excedeixin les tres quartes parts del total valor hereditari líquid.

Article 276

Per a determinar la quarta falcídia i calcular el percentatge de reducció dels llegats, hom pren per base l'actiu hereditari líquid i els llegats reduïbles, amb llurs corresponents estimacions i les imputacions, conformement als articles següents.

Article 277

Formen l'actiu hereditari líquid el conjunt de béns i drets que componen herència en morir el testador, després de rebaixar els deutes hereditaris i tots els altres conceptes deduïbles segons les normes següents:

Hom considera que integren herència els béns i els drets del testador disposats en llegats o en donacions per causa de mort, els crèdits del testador contra l'hereu i els extingits per virtut de llegats d'alliberament o perdó del deute corresponent.

Han ésser rebaixats de l'actiu hereditari: els deutes del testador encara que siguin per raó de dot, o aquells en què el creditor sigui el mateix hereu; les despeses de la darrera malaltia, d'enterrament i de funerals del testador i les d'inventari i defensa de béns hereditaris; les llegendes, àdhuc la de l'hereu que sigui legitimari; els llegats per a fins benèfics o docents i els d'aliments.

La valoració dels béns i els drets de l'actiu hereditari, dels deutes i de tots els conceptes indicats s'ha de referir al temps de morir el testador, descomptats els gravàmens que, sense ésser penyora o hipoteca, afectin els béns.

Dels crèdits i els deutes hereditaris a termini ha ésser descomptat el que llur ajornament importi, i hom ha de prescindir dels crèdits i els deutes condicionals, eventuals o dubtosos, àdhuc dels deutes que es puguin derivar de fiançaments fets pel testador; però si resulten cobrables, una vegada fets efectius hom ha de rectificar la falcídia, amb els consegüents abonaments a l'hereu o als legataris, segons els casos.

Article 279

Ha ésser imputat a la falcídia de l'hereu o del cohereu respectiu tot el que, estimat pel seu valor al temps de morir el testador i després de deduït l'import de tots els llegats o de la part d'ells a llur càrrec, encara que fossin prelllegats o donacions mortis causa, correspondria sense la falcídia fer pròpiament seu en la successió a l'hereu o al cohereu, incloent-hi el que s'obtingui en herència per via de substitució vulgar o dret d'acréixer, si són procedents, i també per l'absorció de llegats ineficaços, com també els fruits o els interessos dels subjectes a condició o termini suspensius, mentre no arribi llur compliment o venciment.

No poden ésser imputats a la falcídia els prelllegats i les donacions per causa de mort atorgats pel tes-

tador al mateix hereu o al cohereu, sens perjudici de la reducció que per llur falcídia puguin sofrir com els altres llegats.

Article 280

La reducció de llegats ha ésser feta en proporció de llur valor respectant les preferències de pagament disposades pel causant.

El legatari afectat per la reducció, la pot evitar abonant a l'hereu, en diners, l'import de la reducció.

Article 281

Si el testador fa algun llegat a favor del mateix hereu gravat amb la prevenció que ha de complir íntegrament els restants llegats si ho permeten el passiu hereditari i les llegendes, pot optar, en acceptar herència, entre el llegat o la falcídia.

Article 282

L'hereu gravat excessivament amb llegats, que sigui al seu torn legitimari del causant, té dret a falcídia a més de la seva llegítima.

L'hereu fiduciari gravat amb llegats no té dret sinó a una quarta per trebel·liànica i falcídia, per la part proporcional de cada una d'elles.

El dret a la falcídia s'extingeix per la seva renúncia expressa o tàcita, que hom estima produïda quan l'hereu gravat lliura o compleix íntegrament, sabent-ho, el llegat excessiu, sense reclamar la falcídia.

Article 283

Si per raó d'algun llegat d'usdefruit disposat pel testador a favor de qui no era el seu cònjuge no quedés a l'hereu o al cohereu, en propietat lliure de l'usdefruit, la quarta part de tot el que adquireixen de l'actiu hereditari líquid, poden obtenir l'extinció de l'expressat usdefruit en la mesura necessària per a deixar alliberada aquella quarta part abonant en diners al legatari de l'usdefruit el valor que la part a extingir tingui en efectuar-se l'alliberament. Als efectes de minorar aquesta extinció, hom imputa a l'hereu o al cohereu llur llegítima i el prelllegat que els atribueixi béns en propietat plena.

L'exercici d'aquest dret exigeix que es practiqui inventari en el temps i en la forma exigits per a l'exercici de la falcídia.

SECCIÓ 3a*Les classes de llegats***Article 284**

En el llegat de cosa genèrica, si la cosa lliurada al legatari és defectuosa, l'afavorit pot exigir que li sigui lliurada una altra cosa no defectuosa en lloc d'aquesta.

Si el gravat amb el llegat ha amagat maliciosament el defecte, el legatari pot optar pel lliurament d'una cosa no defectuosa o per la indemnització de danys i perjudicis per incompliment del llegat.

Article 285

El llegat de cosa determinada pròpia del gravat o d'un tercer és ineficaç, llevat que la voluntat del testador sigui d'atribuir la cosa a l'afavorit àdhuc per al cas que no formi part de la seva herència. En aquest darrer cas, el gravat està obligat a adquirir la cosa del tercer i a transmetre-la al legatari.

Si el gravat no pot adquirir la cosa objecte del llegat, o se li n'exigeix un preu o una contraprestació desproporcionats, pot alliberar-se'n mitjançant el pagament del just valor de la cosa llegada.

Article 286

Si la cosa objecte del llegat no pertanyia al testador quan aquest va atorgar el testament, però n'és propietari al temps de la seva mort, el llegat és vàlid

Article 287

Quan el testador o el gravat només tenen una part en la cosa objecte del llegat o un dret sobre aquesta mateixa cosa, el llegat és eficaç únicament respecte a aquesta part o aquest dret, llevat que resulti clara la voluntat de llegar la cosa enterament.

Article 288

El llegat d'una cosa que al temps d'atorgar-se el testament ja era propietat del legatari és ineficaç, si la cosa és encara de la seva propietat al moment d'obrir-se la successió.

Article 289

Si la cosa objecte del llegat està gravada amb un dret real limitat, entén que el legatari no pot demanar al gravat extinció del dret que grava el llegat.

Article 290

Si el testador lliga una cosa empenyorada o hipotecada, el pagament del deute garantit per aquesta i la cancel·lació de la penyora o la hipoteca queden a càrrec de l'hereu.

Si paga el legatari la garantia constituïda perquè no ho ha fet l'hereu, aquell queda subrogat en el lloc i en els drets del creditor per a reclamar contra l'hereu.

La garantia constituïda per satisfer el preu adquisició o millora de la cosa, i qualsevol altra càrrega, perpètua o temporal, que l'afecti, hen d'ésser suportades pel legatari, a qui correspon el pagament de l'obligació assegurada, però les quantitats que s'acreditin fins a la mort del testador són a càrrec de herència.

Article 291

El llegat d'un crèdit o d'alliberament d'un deute sols és eficaç en la part del crèdit o del deute subsistent al temps de la mort del testador.

L'hereu resta obligat a lliurar al legatari els documents i els títols dels crèdits que es trobin en el patrimoni del testador i, en el llegat d'alliberament, a donar carta de pagament.

Article 292

Si el testador, sense fer esment del deute, ordena un llegat a favor del seu creditor, hom presumeix que el llegat no s'ha fet per tal de pagar el crèdit del legatari.

Article 293

En el llegat alternatiu, el testador pot atribuir la facultat d'elecció a un tercer, el qual ha de fer l'elecció mitjançant declaració de voluntat dirigida a la persona gravada amb el llegat. Aquesta facultat és transmissible als seus hereus.

Una vegada feta l'elecció, és irrevocable.

Article 294

El testador pot ordenar un llegat de cosa genèrica, encara que no hi hagi coses d'aquest gènere a l'herència.

La determinació de la cosa llegada pot correspondre a un tercer o al legatari, si així ho estableix el testador; si aquest no ho ha previst, la facultat de determinació correspon a la persona gravada amb el llegat, que ha de lliurar una cosa que no sigui de qualitat inferior ni superior, excepte si en el patrimoni hereditari sols existeix una cosa que compleixi les condicions genèriques previstes pel testador, en el qual cas el gravat no pot lliurar-ne una altra.

Article 295

Si l'objecte del llegat és una cosa fructífera pròpia del testador en el moment de la seva mort, el legatari fa seus els fruits i els interessos pendents a partir d'aquest moment.

Si la cosa objecte del llegat és propietat del gravat o d'un tercer, o si es tracta d'una cosa determinada genèricament o el llegat és de quantitat, el legatari sols pot exigir els fruits i els interessos des que els reclama judicialment o extrajudicialment o des del dia en què s'ha promès fer efectiu el llegat, llevat que el testador hagi disposat altrament.

Article 296

El llegat es fa extensiu a les pertinences de la cosa objecte del llegat al temps de la mort del testador i a les indemnitzacions per disminució del seu valor que aquest podria exigir per fets esdevinguts després de l'ordenació del llegat, llevat que aparegui clarament que la voluntat del testador és una altra.

Article 297

Les despeses pel compliment del llegat són a càrrec del gravat.

Article 298

El llegat d'aliments ordenat a favor de qualsevol persona comprèn tot el que sigui necessari per al manteniment, l'habitatge, el vestit, l'assistència mèdica i l'educació de l'afavorit.

Article 299

En el llegat de pensions periòdiques sense expressar-ne la quantia, s'entén que és la mateixa que el testador ha pagat durant la seva vida al legatari. Si no és així, es considera com un llegat d'aliments.

El llegat d'una quantitat de diners o d'una quantitat de coses fungibles que s'hagin de prestar periòdicament faculta l'afavorit per a exigir el primer període des de la mort del testador i el legatari té dret a la totalitat de la prestació en curs encara que mori abans de finir el període començat.

Article 300

El llegat d'una finca es fa extensiu a totes les seves construccions, encara que hagin estat fetes amb posterioritat a l'ordenació del llegat. També es fa extensiu als terrenys confrontants adquirits posteriorment si el testador els ha agregat a la finca i formen per signes externs una sola unitat, encara que l'agrupació de finques no hagi estat reflectida en document públic.

El llegat d'universalitat de coses, empreses o altres conjunts unitaris de béns o agregats de coses té la consideració de llegat de cosa única, i es fa extensiu a tots els elements que al temps de morir el testador constitueixen o han estat integrats o adscrits als esmentats béns.

En el llegat d'una empresa, les relacions de crèdit i de deute que ja han estat fetes efectives per la persona gravada amb el llegat donen dret als reintegraments corresponents a favor i en contra del legatari.

Article 301

En el llegat ordenat a favor del creditor, del seu propi crèdit contra el testador, la repudiació del llegat no implica, per ella mateixa, la renúncia del crèdit. Si el crèdit no ha existit mai, hom entén que ha estat disposat un llegat ordinari de crèdit pel mateix import. El llegat és ineficax si el testador crea erròniament que era deutor de l'esmentat crèdit i si va manifestar que dubtava si el devia o no.

Article 302

El llegat de diner atribueix al legatari un crèdit, pel seu import contra la persona gravada, que està obligada a fer-lo efectiu encara que no hi hagi diners a herència o al seu patrimoni. Això no obstant, si l'objecte del llegat és tot el diner que deixi el testador en morir, o el que es trobés en un lloc determinat, el llegat únicament és eficaç respecte al diner que hi hagi al moment d'obrir-se la successió.

Article 303

En el llegat eficaç obligacional que té per objecte la constitució d'un dret real, la persona gravada ha de realitzar els actes necessaris per a la dita constitució, especialment quan la cosa gravada pertany a una tercera persona.

Article 304

El llegat d'usdefruit universal té la condició de llegat eficaç real, llevat que hagi estat ordenat amb eficaç obligacional.

Aquest llegat, salvant voluntat contrària del testador, s'estén a tots els béns relictos, llevat dels que hagin estat objecte de donació per causa de mort, sens perjudici del que és establert sobre les llegítimes.

El testador pot rellevar l'usufructuari de l'obligació de prestar caució i concedir-li facultats dispositives sobre els béns usufructuats, a les quals s'han d'aplicar les normes previstes per al fideïcomís de residu.

Adquirir l'usdefruit llegat a diverses persones, el corresponent a cada legatari que vagi faltant per mort o per una altra causa incrementa els dels altres, àdhuc el de qui l'ha renunciat o l'ha cedit anteriorment, llevat de quan el testador hagi assenyalat parts.

Article 305

El llegat de part alíquota té el caràcter de llegat eficaç obligacional, i atribueix al legatari el dret que li siguin adjudicats béns de l'actiu hereditari líquid, determinat d'acord amb les normes de la quarta falcídia, pel valor corresponent a la part alíquota fixada pel testador, llevat que l'hereu opti per pagar-lo en diners, encara que no n'hi hagi a herència.

El legatari de part alíquota no respon amb el caràcter de deutor de les obligacions i les càrregues hereditàries. Això no obstant, si després de percebre el llegat apareguessin deutes ignorats, el legatari ha de reintegrar a l'hereu la part proporcional a la seva part alíquota del que l'hereu hauria pagat per la dita part. Es procedeix a l'inrevés si es descobreixen béns o drets nous o si s'arriben a cobrar crèdits hereditaris considerats dubtosos o eventuais.

SECCIÓ 4a

La ineficàcia dels llegats

Article 306

Els llegats nuls quan es varen ordenar són vàlids si al moment ésser deferits ha desaparegut la causa de nul·litat.

La revocació que en termes generals fa el testador de tots els llegats que ha disposat, llevat que la faci en testament, no afecta els llegats d'aliments, que requereixen una revocació especial.

S'entén que ha estat revocat el llegat quan el testador aliena a títol onerós o gratuït la cosa que n'és objecte, encara que sigui nul·la alienació, o quan el testador torna a adquirir la cosa, llevat que el legatari, en aquest cas, demostrï que el testador va fer la readquisició amb la finalitat de rehabilitar el llegat.

No hi ha revocació si el testador readquireix la cosa per dret de redimir en les vendes a carta de gràcia que ell hagi atorgat. Tampoc implica revocació del llegat alienació per expropiació o execució forçosa o per causa de permuta o d'aportació a societat, llevat que l'hereu demostrï que la intenció del causant era de revocar el llegat. En els casos abans esmentats, queda subrogat en el bé llegat el què s'ha rebut a canvi.

Venuda a carta de gràcia la cosa llegada sense readquirir-la el testador, s'entén que ha estat llegat el dret de redimir.

Article 307

El llegat s'extingeix en quedar la cosa fora del comerç, per pèrdua de la cosa o per impossibilitat de la prestació, si succeeixen abans de la delació i sense culpa de la persona gravada.

El canvi d'espècie o la transformació substancial de la cosa moble llegada que li faci perdre la forma o la denominació s'equipara a la pèrdua i extingeix el llegat, llevat que es pugui deduir que la voluntat del testador era de llegar en substitució la cosa nova o, si escau, una part indivisa d'ella, o la indemnització que sigui escaient en els casos d'adjunció o de commixció.

Queda també extingit el llegat de cosa certa si, després d'ésser ordenat, és adquirit pel mateix legatari, però si l'adquireix a títol oneros de persona que no fos el testador, s'entén que ha estat llegat el preu que se n'ha pagat com a contraprestació.

Capítol X

Els marmessors

Article 308

El testador o l'heretant poden nomenar en testament, en codicil o en heretament un o més marmessors universals o particulars per tal que, en nom propi i en interès d'altri i investits de les facultats pertinents, executin respecte a la seva successió els encàrrecs que els hagin conferit.

Article 309

Si han estat nomenats una pluralitat de marmessors, llevat que el causant disposi una altra cosa, s'entén que han estat nomenats mancomunadament i han d'actuar per majoria; en els casos d'urgència evident en pot actuar un de sol, sota la seva responsabilitat, però n'ha de donar compte immediatament als altres. Si es produeixen vacants, els qui resten assumeixen les funcions i les facultats dels qui manquen.

El causant pot nomenar marmessors substituïts i facultar els nomenats per a designar-los. La designació ha ésser feta en escriptura pública.

Article 310

Pot ésser marmessor universal qualsevol persona amb capacitat per a obligar-se. Poden ésser marmessors l'hereu, el legatari, les restants persones afavorides per la successió i els qui en cada moment exerceixin un determinat càrrec.

Article 311

El càrrec de marmessor és voluntari, però una vegada acceptat, encara que sigui de forma tàcita, l'acceptant no pot excusar-se de continuar en l'exercici del càrrec sense causa justa apreciada pel jutge.

Article 312

Si el marmessor, requerit notarialment per algun hereu o per persona afavorida per l'herència, no accepta el càrrec davant notari dins els trenta dies naturals següents a la notificació, s'entén que el renuncia.

Article 313

Els marmessors no poden delegar llurs funcions si no hi han estat facultats.

Article 314

Llevat que el causant assenyali una retribució, el marmessor i el comptador partidador tenen dret a percebre el que correspongui per llurs treballs professionals o administració de béns.

A més, correspon al marmessor universal el deu per cent del valor de l'herència i correspon al particular que sigui comptador partidador el dos per cent de l'actiu hereditari líquid o dels béns objecte de partició, respectivament.

Els llegats o les altres disposicions a favor dels marmessors no són imputats a llur retribució, llevat que el causant disposi el contrari.

Tot marmessor té dret al reemborsament de les despeses causades en l'exercici del càrrec.

Totes les despeses judicials o extrajudicials originades per l'actuació dels marmessors són a càrrec de l'herència.

Article 315

Son marmessors universals les persones que reben del testador l'encàrrec de lliurar l'herència en la seva universalitat a persones designades per ell, o de destinar-la a les finalitats expressades en el testament o en la confiança revelada.

El nomenament de marmessor universal substitueix la manca d'institució d'hereu en el testament, fos quina fos la destinació de l'herència.

La marmessoria universal pot ésser de realització dinerària de tota l'herència o d'una part d'aquesta, o de lliurament directe del romanent de béns hereditaris, segons que ho ordeni el testador o s'infereixi del testament. En cas de dubte, hom entén que és de lliurament directe del romanent.

El marmessor designat amb el simple encàrrec de prendre possessió de l'herència i de lliurar-la íntegrament a l'hereu instituït té la consideració de marmessor particular, encara que el testador el qualifiqui d'universal.

Article 316

El marmessor universal està facultat per a posseïonar-se de l'herència i administrar-la igual que tot hereu, disposar dels seus béns amb l'extensió expressada en els paràgrafs següents i realitzar els actes necessaris per a complir la seva comesa i les disposicions del testament. També està legitimat processalment per a tots els litigis o les qüestions que se suscitïn sobre els béns hereditaris, els fins de la marmessoria i la validesa del testament, el codicil, la memòria testamentària o l'heretament, i per a interpretar-los.

La marmessoria universal de realització d'herència facultat el marmessor per a vendre béns, encara que hi hagi legitimaris; cobrar crèdits i cancel·lar-ne les garanties; retirar dipòsits de tota classe; satisfer deutes i càrregues hereditàries i els impostos causats per la successió; complir els llegats i d'altres

disposicions testamentàries; demanar el compliment dels modes, pagar les llegendes i, en general, efectuar tots els actes que calguin per a la realització dinerària dels béns de l'herència. Als diners obtinguts, els ha de donar la inversió o la destinació ordenades pel testador.

La marmessoria universal de lliurament directe de romanent de béns hereditaris faculta el marmessor per a satisfer els deutes les carregues hereditàries i els impostos causats per la successió; complir els llegats i les altres disposicions testamentàries; demanar el compliment de modes; pagar les legítimes, i efectuar els actes de realització expressats en el paràgraf anterior en la mesura necessària per a fer els esmentats pagaments i els abonaments de despeses corresponents i, si no hi ha comptador partididor, realitzar la partició de l'herència.

El testador pot reduir i limitar les facultats abans expressades i ampliar-les amb altres que no siguin contràries a les lleis.

Article 317

Els marmessors universals formen inventari de l'herència dins l'any següent a la mort del testador.

Encara que el testador els n'hagi dispensat, els marmessors universals i els particulars han de retre comptes als hereus, als afavorits o, si han de destinar els béns o diners a finalitats d'interès públic o general, al jutge.

Article 318

Són marmessors particulars aquells que, havent-hi hereu, han de complir un encàrrec o més relatiu a l'herència o executar disposicions testamentàries o de l'heretament.

Els marmessors particulars exerceixen totes les funcions que els ha conferit el causant que no siguin contràries a les lleis, amb les facultats que aquell els atribueixi i que siguin necessàries per a realitzar-les. Si el causant no els ha conferit cap encàrrec, els marmessors particulars han de tenir cura de l'enterrament, dels funerals i sufragis piosos del causant, de la destinació dels òrgans o de la despulsa d'aquest i també de la incineració o la forma d'enterrament i de demanar el compliment dels modes que hagi ordenat.

Article 319

Els marmessors han de complir l'encàrrec dins els terminis i les prorroques que fixin el testament, el codicil o l'heretament, que poden ésser ampliat per tots els hereus de comú acord.

A manca d'assenyalament de termini, si els marmessors no han complert l'encàrrec dins un any a comptar des de la mort del causant, qualsevol dels interessats pot obtenir del jutge que siguin requerits perquè el compleixin dins el termini que hom els assenyali amb sanció de caducitat del càrrec i sens perjudici de les responsabilitats dimanants de la demorança.

Els marmessors particulars que siguin comptadors partidors han d'efectuar la partició dins el termini d'un any comptat des que hi siguin requerits, posat

que hagin acabat els litigis promoguts sobre la validesa o la nul·litat del testament o el codicil.

Article 320

Els marmessors cessen en llur càrrec per mort, per impossibilitat d'exercir-lo, per renúncia o per remoció fonamentada en una conducta dolosa o greument negligent.

També cessen en haver complert l'encàrrec transcorregut el termini que tenien per a complir-lo.

Article 321

Quan no queda cap marmessor ni cap substituït en l'exercici del càrrec i no s'ha complert encara totalment la missió o l'encàrrec dels marmessors universals, o els encàrrecs d'interès general atribuïts als particulars, qualsevol dels interessats en la successió pot sol·licitar al jutge que, si ho creu procedent, designi un o més marmessors datius amb les mateixes funcions i facultats que els marmessors testamentaris.

Sens perjudici d'això que s'ha disposat anteriorment, i acabada la marmessoria abans d'haver estat complert l'encàrrec o la missió encomanats, n'incumbeix el compliment a l'hereu.

TÍTOL IV

LA SUCCESSION INTTESTADA

Capítol I

Disposicions generals

Article 322

La successió intestada s'obre quan mor una persona sense deixar hereu testamentari o en heretament, o quan el nomenat o els nomenats no arriben a ésser.

Article 323

En la successió intestada, la llei crida com a hereus del difunt els parents per consanguinitat i per adopció i el consort supervivent en els termes i amb els límits i els ordres fixats per aquesta llei, sens perjudici, si escau, de les legítimes i de la reserva.

A manca de les persones esmentades, succeeix la Generalitat de Catalunya.

El cònjuge supervivent del causant, si no li correspon ésser hereu intentat, adquireix el dret d'usdefruit que estableix l'article 331.

Article 324

La proximitat del parentiu es determina pel nombre de generacions. Cada generació forma un grau i cada sèrie de graus, una línia. La línia pot ésser directa o col·lateral. La línia és directa si les persones descendeixen l'una de l'altra, pot ésser descendent i ascendent. La descendent uneix el progenitor amb els qui en descendeixen. L'ascendent uneix una persona amb aquelles de les quals descendeix.

La línia és col·lateral si les persones no descendeixen l'una de l'altra, però vénen d'un tronc comú.

Article 325

En la línia directa es computen els graus pel nombre de generacions, descomptant la del progenitor. En la línia col·lateral, es fa sumant les generacions de cada branca que surt del tronc comú.

Article 326

En la successió intestada, el cridat de grau més pròxim exclou els altres, llevat dels casos en què és procedent el dret de representació.

Article 327

Si cap dels parents més pròxims cridats per la llei no arriba a ésser hereu per qualsevol causa o és apartat de l'herència per indignitat successòria, l'herència es defereix al grau següent, i així successivament, de grau en grau i d'ordre en ordre, fins a arribar a la Generalitat. Si solament un o alguns dels cridats no arriben a ésser hereus, la quota hereditària que els hauria correspost acreix la dels altres parents del mateix grau, llevat del dret de representació, si aquest hi és aplicable.

El que disposa aquest article s'entén sens perjudici del dret de transmissió de l'herència deferida i no acceptada.

Article 328

Per dret de representació, els descendents d'una persona premorta, declarada absent o indigna, són cridats a ocupar el seu lloc.

El dret de representació només s'aplica als descendents del causant, sense limitació de grau, i als fills del germà, però no s'estén als descendents dels fills d'aquest. El representant que, per repudiació o per una altra causa, no arriba a ésser hereu del representat no perd el dret de representació.

Article 329

En la successió intestada, l'herència es divideix a parts iguals entre els cridats que l'han acceptada. Quan és aplicable el dret de representació entre descendents, la divisió s'efectua per branques o estirps, i els representants de cada branca es reparteixen a parts iguals la porció que hauria correspost a llur representat.

Si el dret de representació es produeix en la línia col·lateral, s'està a allò que disposa l'article 339.

Capítol II**L'ordre de succeir****SECCIÓ 1a***La successió en la línia directa descendent i l'usdefruit vidual***Article 330**

En la successió intestada, l'herència es defereix primerament als fills del causant, matrimonials, no matrimonials i adoptats, per dret propi, i als seus descendents per dret de representació, sens perju-

dici, si s'escau, de l'usdefruit vidual a què es refereix l'article següent.

Article 331

El vidu o la vídua adquireixen, lliure de fiança, per ministeri de la llei, l'usdefruit de tota l'herència, en la successió abintestat de llur consort difunt.

Aquest usdefruit no es pot estendre a les llegítimes ni a les donacions per causa de mort o als llegats fets en codicil a favor d'altres persones.

No tenen dret a gaudir d'aquest usdefruit el vidu o la vídua que es trobin en algun dels supòsits fixats per l'article 334, i el perden si contrauen nou matrimoni o si passen a viure maritalment de fet amb una altra persona.

Article 332

L'usdefruit a que es refereix l'article anterior s'ha d'atribuir expressament en les declaracions d'hereu abintestat.

SECCIÓ 2a*La successió del cònjuge.***Article 333**

En el cas que mori el causant sense fills ni descendents, el succeeix el cònjuge supervivent.

Article 334

El cònjuge supervivent no té dret a succeir:

1r Si, en morir el causant, es troba en estat de separació per sentència ferma.

2n Si està separat de fet amb trencament de la unitat familiar per consentiment mutu expressat formalment o per alguna de les causes que permeten la separació judicial o el divorci.

Article 335

Si, en morir el causant, hi ha pendent una demanda de nul·litat del matrimoni, de divorci o de separació, llevat que hi hagi hagut reconciliació entre els cònjuges, els hereus cridats en defecte del cònjuge poden continuar exercint les accions plantejades, i, si ho fan, s'ha d'esperar el resultat de la sentència definitiva per a mantenir o per a negar al cònjuge supervivent el dret a succeir.

SECCIÓ 3a*La successió en la línia directa ascendent***Article 336**

Si el causant mor sense fills, ni descendents ni cònjuge, li succeeixen el pare i la mare, a parts iguals. Si solament existeix un d'ells, aquest succeeix en tota l'herència. Si falten pare i mare, succeeixen els ascendents. Si són de la mateixa línia i del mateix grau, succeeixen per caps. Si són de línia diversa i del mateix grau, succeeixen en una meitat els de la línia paterna i en l'altra meitat els de la línia materna, i en cada línia la divisió s'ha de fer per caps.

Article 337

En la successió dels fills no matrimonials morts sense descendència, els ascendents només succeeixen si han donat a aquells el tracte familiar de descendent d'una manera continuada.

SECCIÓ 4a*La successió dels col·laterals***Article 338**

Si el causant mor sense fills ni descendents, sense cònjuge i sense ascendents, li succeeixen els parents col·laterals.

Entre els fills matrimonials, no matrimonials i adoptats per una mateixa persona i els descendents d'aquells hi ha el mateix dret a heretar abintestat que entre els germans per naturalesa de doble vincle o de vincle senzill, segons correspongui.

Article 339

Els germans, per dret propi, i els fills de germans, per dret de representació, succeeixen amb preferència als altres col·laterals. Si només hi ha germans dobles, aquests succeeixen a parts iguals. Si concorren germans dobles amb germans unilaterals aquests succeeixen en la meitat que aquells. Si solament hi ha germans unilaterals, succeeixen tots a parts iguals, sense cap distinció.

Si concorren a l'herència germans i fills de germans i si hi ha una sola estirp de nebots, aquests perceben, per caps, el que correspon a l'estirp. Si són dues o mes, s'acumulen les parts que corresponen a les estirps cridades i tots els nebots que les integren succeeixen en el conjunt per caps.

Si la porció corresponent a algun dels nebots esdevé vacant, passa a créixer la dels seus germans. Si el nebot és únic en l'estirp, la porció vacant acreix la dels oncles vius germans del causant i la dels altres nebots, els primers com si la divisió es fes per estirps i els segons per caps.

En defecte de germans, succeeixen els nebots per caps.

Article 340

En defecte de germans i de fills de germans o de nebots, succeeixen els altres parents de grau més pròxim en línia col·lateral fins al quart grau, sense dret de representació, sense distinció de línies i sense preferència per raó de doble vincle.

SECCIÓ 5a*La successió en el cas d'adopció***Article 341**

El fill adoptat i els seus descendents ocupen en la successió de l'adoptant i dels ascendents d'aquest la mateixa posició que els altres descendents per naturalesa.

Article 342

Els pares adoptant i llurs ascendents, aquests últims solament si han donat a l'adoptat el tracte familiar que correspon als descendents, ocupen en la successió intestada dels fills adoptius i de llurs descendents la posició dels ascendents.

Article 343

L'adopció impedeix, recíprocament, la successió entre l'adoptat i els seus parents d'origen, llevat del que disposen els articles 338, 344, 345 i 346.

Article 344

En el cas d'adopció dels fills del consort o de la persona amb qui l'adoptant conviu en relació de parella amb caràcter estable, es manté el dret dels fills a succeir abintestat a llur progenitor i els parents d'aquest, sens perjudici dels drets successoris abintestat que puguin correspondre a l'adoptant.

[Aquest article està redactat conforme a la Llei 3/2005, de 8 d'abril, de modificació de la Llei 9/1998, del Codi de Família, de la Llei 10/1998, d'unions estables de parella, i de la Llei 40/1991, del Codi de Successions per causa de mort en el Dret Civil de Catalunya, en matèria d'adopció i tutela (DOGC núm. 4366, de 19-04-2005, p.9935)]

Article 345

Si una persona és adoptada per una altra amb la qual l'adoptat té, en el moment de l'adopció, un dret eventual a succeir-li abintestat, conserva el dret de successió intestada entre l'adoptat i els parents per naturalesa, amb les particularitats següents:

1a En la successió de l'adoptat i en la dels seus descendents els pares i els ascendents per naturalesa només succeeixen si no hi ha pares adoptius i ascendents d'aquests amb dret a succeir d'acord amb l'article 342.

2a En la successió dels pares i en la dels ascendents per naturalesa, els fills adoptats només tenen dret a succeir si no hi ha fills per naturalesa o descendents seus que no tinguin la condició de fills adoptius.

Article 346

En qualsevol cas d'adopció, els germans per naturalesa conserven sempre el dret de succeir-se abintestat entre si.

SECCIÓ 6a*La successió de la Generalitat de Catalunya***Article 347**

Si falten les persones assenyalades pels articles anteriors, succeeix la Generalitat de Catalunya, la qual ha de destinar els béns heretats o llur producte o valor a establiments d'assistència social o a institucions de cultura, preferentment els de la darrera residència habitual del causant en territori català. En defecte d'aquests, s'han d'aplicar aquells béns o el producte de llur venda o llur valor als establiments o a les institucions de la comarca o, si hi

manquen, als de caràcter general a càrrec de la Generalitat.

Article 348

Si correspon d'heretar a la Generalitat de Catalunya, s'ha d'entendre sempre que l'herència és acceptada a benefici d'inventari mitjançant declaració judicial d'hereu prèvia.

Capítol III

La successió de l'impúber

Article 349

La successió intestada del causant impúber, és a dir, el menor de catorze anys, en defecte de substitució pupil·lar, es regeix per les normes següents:

1a En els béns procedents del pare o de la mare per naturalesa o per adopció, o dels altres parents paterns o materns fins al quart grau, sigui quin sigui el títol d'adquisició dels dits béns, són cridats respectivament a la successió, per llur ordre, els parents més pròxims de l'impúber, dins el quart grau en la línia de la qual els béns procedeixen.

2a Si hi ha ascendents d'una altra línia, conserven llur dret a la llegítima sobre els dits béns.

3a En els altres béns de l'impúber, la successió intestada es regeix per les regles generals, sense distinció de línies.

4a A l'efecte d'aquest article, són considerats de procedència paterna el dot estimat i l'esponsalici o escriu, i de procedència materna el dot inestimat, el preu de l'estimat i la soldada. Els béns que en virtut de reserva ha adquirit l'impúber resten compromesos entre els de la línia de cònjuge premort, si no els ha adquirit per elecció o distribució del reservista.

5a No tenen consideració de troncal els fruits dels béns d'igual caràcter.

TÍTOL V

ALTRES ATRIBUCIONS SUCCESSÒRIES DETERMINADES PER LA LLEI

Capítol I

La llegítima

SECCIÓ 1a

Disposicions generals

Article 350

La llegítima confereix per ministeri de la llei a determinades persones el dret d'obtenir en la successió del causant un valor patrimonial que aquest els pot atribuir a títol d'institució hereditària, llegat, donació o de qualsevol altra manera.

Article 351

Hom presumeix acceptada la llegítima mentre no sigui renunciada purament o simplement.

La llegítima no deferida no pot ésser objecte d'embarcament o execució per deutes dels presumptes legitimaris.

SECCIÓ 2a

Els legitimaris i la determinació de la llegítima

Article 352

Són legitimaris els fills matrimonials, no matrimonials i adoptius per parts iguals.

Els fills premorts són representats per llurs respectius descendents per stirps.

Article 353

Si no hi ha descendents amb dret a llegítima, són legitimaris el pare i la mare per meitat. En cas que un d'ells hagi premort, o en defecte d'un d'ells si es tracta de la successió de fills no matrimonials o adoptius, és legitimari el supervivent, en el primer supòsit, o el pare o la mare que hagi reconegut el fill o l'hagi adoptat, en els altres.

Article 354

Els fills adoptius i llurs descendents no tenen dret a llegítima en la successió de llurs pares i ascendents per naturalesa i aquests resten exclosos en la llegítima d'aquells.

Se n'exceptua el supòsit en què un consort adopti els fills per naturalesa de l'altre consort, o un dels membres de la parella que conviu en relació de caràcter estable adopti els fills de l'altre.

[Aquest article està redactat conforme a la Llei 3/2005, de 8 d'abril, de modificació de la Llei 9/1998, del Codi de Família, de la Llei 10/1998, d'unions estables de parella, i de la Llei 40/1991, del Codi de Successions per causa de mort en el Dret Civil de Catalunya, en matèria d'adopció i tutela (DOGC núm. 4366, de 19-04-2005, p.9935)]

Article 355

Els fills adoptius i llurs descendents no tenen dret a llegítima en la successió

L'import de la llegítima és la quarta part de la quantitat base que resulta d'aplicar les regles següents: 1a Hom parteix del valor que els béns de l'herència tenien al temps de la mort del causant, amb deducció dels seus deutes i de les despeses de la seva darrera malaltia, de l'enterrament i del funeral.

2a A aquest valor líquid s'ha d'afegir el dels béns donats pel causant, sense altra excepció que les despeses d'aliments, educació i aprenentatge, cura de malalties, equip ordinari o regals de costum, l'esponsalici o escriu i la soldada.

El valor dels béns objecte de les donacions computables és el que tenien al temps de morir el causant, feta deducció prèvia de les millores útils costejades pel donatari en els béns donats i de l'import de les despeses extraordinàries de conservació o reparació que ell hagi sufragat, no causades per culpa seva.

En canvi, hom afegeix al valor d'aquests béns l'estimació dels deterioraments ocasionats per culpa del donatari que en puguin haver minvat el valor.

3a Si el donatari ha alienat els béns donats, hom hi afegeix el valor que tenien en el moment de llur alienació i, si els béns han deperit per culpa del donatari, el valor d'aquests al temps en què es produí llur destrucció.

Article 356

Tots els legitimaris detreuen la llegítima d'una única quarta.

Article 357

Per a determinar la llegítima individual entre diversos legitimaris fan nombre el que és hereu, el legitimari que l'ha renunciada, el que ha estat desheretat justament i el declarat indigne de succeir el causant.

No obstant això, els fills o els descendents del desheretat o declarat indigne, que sigui fill del causant, són legitimaris per dret de representació.

SECCIÓ 3a

L'atribució, la imputació, la percepció i el pagament de la llegítima

Article 358

La institució d'hereu i el llegat a favor de qui resulti ésser legitimari impliquen atribució de llegítima, baldament no s'expressi així, i s'imputen a ella mentre el causant no disposi altra cosa, encara que el legitimari repudii l'herència o renunciï al llegat.

El llegat disposat en concepte de llegítima o imputable a ella que no sigui llegat simple de llegítima pot consistir en una suma en metàl·lic, encara que no n'hi hagi en l'herència, o en béns d'exclusiva, plena i lliure propietat del causant, llevat el cas de no haver-n'hi en aquella, sense comptar a aquest sol objecte els béns mobles d'us domèstic. Si els béns no tenen aquella condició, el legitimari pot optar entre acceptar simplement el llegat o renunciar-lo i exigir allò que per llegítima li correspongui.

La llegítima també pot llegar-se en forma simple, emprant la fórmula "allò que per llegítima correspongui" o altres anàlogues o similars.

Article 359

Són imputables a la llegítima dels fills o descendents:

1r El dot o l'aixovar constituït pel causant o les altres donacions matrimonials fetes per ell.

2n Les quantitats assenyalades o assignades pel causant en capítols matrimonials en concepte de dot, aixovar, donació o simplement en concepte de llegítima, quan es facin efectives.

3r En l'herència dels avis, tot allò que han rebut els pares premorts que hagi estat imputable a llegítima, si aquests haguessin estat legitimaris.

Són imputables a la llegítima de qualsevol legitimari les donacions per causa de mort atorgades al seu

favor pel causant, llevat de pacte en contrari o si el causant ho exceptua en testament o codicil, i també les donacions entre vius atorgades pel donant com a imputables a ella o que serveixin de pagament o de bestreta a compte de la llegítima.

En la imputació de totes aquestes donacions és aplicable el que disposen les regles 2a i 3a de l'article 355.

Article 360

El causant no pot imposar sobre la llegítima condicions, terminis, modes, usdefruits, fideïcomisos ni altres limitacions o càrregues; si els imposa, han ésser tinguts com a no formulats.

No obstant això, la disposició per causa de mort atorgada en concepte de llegítima i per un valor superior a aquesta amb la prevenció expressa que, si el legitimari no accepta les dites limitacions o càrregues, el seu dret es redueix estrictament a la llegítima facultat aquest per a optar entre acceptar l'esmentada disposició amb les limitacions o càrregues referides o fer seva solament la llegítima, lliure d'aquestes.

Article 361

La institució d'hereu, el llegat, la donació imputable i l'assenyalament o assignació en concepte de llegítima no priven els afavorits de llur qualitat de legitimaris.

En conseqüència, fan seu l'excés com a mera liberalitat, però, si allò que han rebut per tals conceptes és inferior a la llegítima corresponent, poden exigir el suplement, excepte si, després de deferida aquella, hom s'ha donat per totalment pagat de la llegítima o ha renunciat expressament el seu dret al suplement.

Article 362

L'hereu o les persones facultades per a efectuar la partició, per a distribuir l'herència o per a assenyalar i pagar llegítimes poden optar pel pagament en diners, encara que no n'hi hagi a l'herència, o en béns d'aquesta, sempre que per disposició del causant no correspongui als legitimaris de percebre la llegítima per via d'institució, de llegat, d'assenyalament o d'assignació de cosa específica o de donació.

Començat el pagament en diners o en béns, el legitimari pot exigir la resta de la mateixa manera inicial.

Article 363

Si les persones esmentades en l'article anterior optaven pel pagament en béns i el legitimari no es conforma amb els que aquells hagin assenyalat, decideix el jutge competent d'acord amb l'equitat i pel procediment establert per als actes de jurisdicció voluntària.

En qualsevol cas el jutge pot ordenar que es practiqui una prova pericial a fi de conèixer la qualitat i l'estimació dels béns que componen l'herència i del lot que hom pretengui adjudicar al legitimari.

Article 364

Els béns de l'herència que serveixin com a pagament de la llegítima s'estimen per llur valor al temps d'efectuar-se fefaentment la designació o l'adjudicació.

Les despeses que ocasioni el pagament o el lliurament de la llegítima són a càrrec de l'herència.

Article 365

El causant pot disposar vàlidament que la llegítima no meriti interès o establir l'import d'aquest.

Altrament, la llegítima merita interès legal des de la mort del causant, baldament el pagament s'efectuï en béns hereditaris, llevat que el legitimari visqui a la casa i en companyia de l'hereu o de l'usufructuari universal de l'herència i a les seves expenses. També en merita el suplement, des que és reclamat judicialment.

En el llegat, l'assenyalament o l'assignació d'una cosa específica hereditària en concepte de llegítima o imputable a ella, el legitimari afavorit fa seus, en lloc d'interessos, els fruits o les rendes que la cosa produeix a partir de la mort del causant.

Article 366

L'hereu respon personalment del pagament de la llegítima i del suplement d'aquesta.

El dret a la llegítima no autoritza per a promoure el judici de testamentaria, però el legitimari pot demanar que sigui anotada preventivament en el Registre de la Propietat la demanda de reclamació de la llegítima o del suplement d'aquesta.

En canvi, la llegítima no dóna lloc per ella mateixa a cap altre assentament en l'esmentat Registre, llevat de l'anotació preventiva del llegat, si esqueia.

SECCIÓ 4a

La preterició i el desheretament

Article 367

És preterit el legitimari no esmentat en el testament del seu causant, sense que abans o després aquest li hagi atorgat donació en concepte de llegítima o imputable a ella. També ho és quan, malgrat ésser esmentat, el causant no li fa atribució en concepte de llegítima o imputable a ella en el mateix testament, o no el deshereta, encara que sigui injustament.

La preterició del legitimari no dóna lloc a la nul·litat del testament, però el preterit té dret a exigir allò que per llegítima li correspon.

Nogensmenys, la preterició del legitimari que és fill o descendent del testador i ha nascut o ha arribat a ésser legitimari després d'atorgar-se el testament, o l'existència del qual el causant ignorava en testar, constitueix preterició errònia i confereix al legitimari preterit acció per a obtenir la nul·litat del testament, excepte en els casos següents:

1a Si l'instituït ho és en tota l'herència i es tracta del cònjuge o només d'un fill o només d'un descendent ulterior del testador, si, en atorgar-se el testament,

aquest tenia més d'un fill o almenys un fill i una es-tirp de fill premort.

2a Si el preterit és una persona que és declarada descendent del causant després de la seva mort.

3a Si el preterit és un descendent del causant que resulta ésser legitimari per dret de representació. En aquest cas, hom pot demanar la nul·litat del testament si el representat ha sobreviscut al causant i no ha pogut exercitar l'acció.

Article 368

El desheretament just, això és el fonamentat en una de les causes legals, priva el legitimari del seu dret a la llegítima.

El desheretament injust, això és el fet sense expressió de causa, o per una causa la certesa de la qual, si fos contradita, no seria provada, o per una causa que no sigui cap de les assenyalades per la llei, produeix els efectes de la preterició intencional.

Article 369

El desheretament només pot fer-se en testament o heretament, amb expressió d'una de les causes assenyalades per la llei i designació nominada del desheretat.

Article 370

Son causes de desheretament:

1r Les d'indignitat contingudes en l'article 11.

2n Haver negat aliments al testador o al seu cònjuge, o als ascendents o descendents d'aquell, quan hi ha obligació de donar-los-en.

3r Haver maltractat d'obra o injuriat, greument en ambdós casos el testador o el seu cònjuge.

4t Haver estat privat de la pàtria potestat que corresponia al pare o la mare legitimaris sobre el fill testador, o de la que corresponia al fill legitimari sobre els seus fills nets del testador, per sentència fonamentada en l'incompliment dels deures que comporta.

Article 371

La reconciliació del testador amb el legitimari que ha incorregut en causa de desheretament, sempre que sigui per actes indubtables, i el perdó concedit en escriptura pública, siguin anteriors o posteriors al desheretament, el deixen sense efecte.

Article 372

Si el legitimari desheretat impugna el desheretament al·legant inexistència de la causa, la prova que aquesta existia correspon a l'hereu. Si al·lega reconciliació o perdó, la prova correspon al desheretat.

En qualsevol cas, l'acció d'impugnació caduca transcorreguts cinc anys des de la mort del causant.

SECCIÓ 5a

*La inoficiositat***Article 373**

Si amb el valor de l'actiu hereditari líquid no resten a l'hereu béns relictos suficients per al pagament de les llegítimes dels llegats en concepte de tals o imputables a aquelles i dels suplementos, i per a retenir la pròpia llegítima sense detriment, poden ésser reduïts per inoficiosos els llegats a favor d'estranyos o dels mateixos legitimaris, en la part que excedeixi llur llegítima, o simplement suprimits per deixar-la franca.

A aquest efecte tenen el mateix tractament que els llegats les donacions per causa de mort i les assignacions o els assenyalaments no fets efectius en vida de l'heretant.

Si efectuada la reducció o la supressió, el passiu supera l'actiu hereditari o si aquest és encara insuficient, poden també ésser reduïdes o suprimides les donacions computables per al càlcul de la llegítima atorgades pel causant a favor d'estranyos i àdhuc de legitimaris, en la part no imputable a aquella.

El legatari o el donatari afectats per la inoficiositat poden evitar la pèrdua de la totalitat o d'una part de la cosa llegada o donada, i pagar als legitimaris en diners l'import que hagin de percebre.

Article 374

La reducció de llegats i d'altres atribucions per causa de mort es fa en proporció a llur valor, respectant les preferències de pagament disposades pel causant.

La reducció o la supressió de donacions comença per la més recent i així successivament, per ordre invers de data, i són reduïdes a prorrata, si aquesta és indeterminada.

El causant no pot alterar l'ordre de prelació en la reducció de donacions ni disposar que siguin reduïdes abans que els llegats.

Article 375

L'acció per inoficiositat de llegats i d'altres disposicions per causa de mort correspon solament als legitimaris i a llurs hereus, i a l'hereu del causant, quan no ha acceptat l'herència a benefici d'inventari. L'acció per inoficiositat de donacions únicament pot ésser exercida pels legitimaris i per llurs hereus.

Ambdues accions són irrenunciables en vida del causant.

Els creditors del causant no es poden beneficiar de la reducció o la supressió de donacions per inoficiositat, sens perjudici de procedir contra l'hereu que no hagi acceptat l'herència a benefici d'inventari i que resultava afavorit per la reducció o la supressió.

*L'extinció de la llegítima***Article 376**

La renúncia pura i simple de la llegítima, el desheretament just, la declaració d'indignitat per a succeir i la prescripció extingeixen la respectiva llegítima individual. Els mateixos actes en relació amb l'únic o amb tots els legitimaris l'extingeixen totalment.

En tots aquests casos la llegítima s'integra en l'herència sense que mai acreixi la dels altres legitimaris, sens perjudici del que disposa el segon paràgraf de l'article 357.

Article 377

Son nuls tota renúncia de llegítima no deferida i tot pacte o contracte de transacció o d'una altra índole sobre ella. No obstant això, són lícits:

1r El pacte de supervivència efectuat entre consorts en capítols matrimonials pel qual el qui resulti sobrevivent renuncia la llegítima que li podria correspondre en la successió intestada de llur fill impuber.

2n El pacte entre ascendents i descendents en escriptura pública de capítols matrimonials, de constitució dotal o de donació pel qual el descendent que rep del seu ascendent béns o diners en pagament de llegítima futura renuncia el possible suplement. No obstant això, aquesta renuncia és rescindible per lesió en més de la meitat del seu just valor, a partir del seu atorgament, atès l'import a què ascendiria la llegítima del renunciant en la data expressada.

Article 378

L'acció per a exigir la llegítima i el seu suplement prescriu en tot cas al cap de quinze anys a partir de la mort del causant.

L'acció per a demanar la nul·litat del testament per causa de preterició errònia i la reducció o la supressió de disposicions inoficioses prescriuen al cap de cinc anys a comptar de la mort del causant.

Capítol II**La quarta vidual****Article 379**

La quarta vidual atribueix al consort sobrevivent acció de caràcter personal per a exigir als hereus del premort:

1r L'adjudicació en propietat de béns hereditaris o llur equivalència en diners, a elecció dels hereus del premort, en la forma establerta per al pagament de la quarta trebel·liànica en la modalitat de reclamació.

2n La part proporcional dels fruits i les rendes de l'herència percebuts des del dia de la mort del consort o de llur valor en diners, llevat els corresponents a l'any de plor.

La quarta vidual no confereix al sobrevivent la qualitat d'hereu del premort ni el dret d'acréixer en la successió d'aquest.

Article 380

Té dret a reclamar la quarta vidual el consort sobrevivent que amb els seus béns propis, units als que li puguin correspondre en l'herència del premort, encara que no els exigeixi o que els renunciï, no tingui, en morir l'altre cònjuge, mitjans econòmics suficients per a la seva còngrua sustentació, atès el nivell de vida que havien mantingut els consorts i el patrimoni relícte.

Article 381

El consort sobrevivent no té dret a reclamar la quarta vidual:

1r En el cas que, en morir l'altre cònjuge, n'estigui separat judicialment o de fet, per una causa que li sigui exclusivament imputable.

Si hi ha pendent demanda de separació, de divorci o de nul·litat del matrimoni, els hereus del premort poden prosseguir l'acció plantejada als efectes de la denegació de la quarta vidual.

2n En cas que sigui declarat indigne de succeir al consort premort.

En el Dret especial de Tortosa, no té dret a la quarta vidual la vídua a la qual el marit ha atribuït es-creix o una altra donació nupcial.

Article 382

La quarta vidual consisteix en la quarta part de l'herència líquida del premort.

En qualsevol cas, s'imputen a la quarta vidual, als efectes de la seva disminució, els béns o els drets que en la seva herència el premort ha atribuït al consort, encara que aquest els renunciï, juntament amb els propis del consort i amb les rendes i salaris que aquest percep, que han ésser capitalitzats, a aquest efecte, a interès legal del diner.

Article 383

Per l'herència a la fixació de la quarta vidual cal atèner-se al valor dels béns de l'herència al temps de determinar-la, deduïts les despeses de darrera de malaltia, enterrament i funeral del premort i els deutes hereditaris.

El consort sobrevivent pot demanar la reducció o la supressió de les donacions entre vius atorgades pel premort amb el disseny de defraudar la quarta vidual.

Són aplicables a la determinació de la quarta vidual, en tant que ho permeti la seva pròpia naturalesa, les regles de la quarta falcídia, sense prèvia deducció de l'legítimes ni obligació de formar inventari.

Article 384

L'acció per a reclamar la quarta vidual s'extingeix:

1r Per la renúncia expressa del sobrevivent després de la mort del causant.

2n Per la mort del sobrevivent sense haver-la exercitada.

3r En contreure matrimoni el sobrevivent, o per la convivència marital amb una altra persona, després de la mort del causant i abans d'exercitar-la.

4t Per prescripció, al cap de cinc anys a comptar de la mort del consort.

Article 385

El sobrevivent perd el dret a la quarta vidual si abandona o negligeix greument els fills comuns menors d'edat.

Tanmateix, no ha de restituir els fruits percebuts.

Article 386

El consort sobrevivent pot demanar que sigui anotada preventivament en el Registre de la Propietat la demanda de reclamació de la quarta vidual.

Capítol III**La reserva****Article 387**

Llevat del cas en què el testador, el donant o l'heretant hagin disposat una altra cosa, els béns que el cònjuge supervivent ha adquirit per qualsevol d'aquests títols, directament del seu difunt consort o per successió intestada d'un fill comú o d'un descendent d'aquest, passen a tenir la qualitat de reservables a favor dels fills comuns de l'anterior matrimoni o dels fills adoptius també comuns, o de llurs descendents, a partir del moment en què el dit consort supervivent contreu noves núpcies, té un fill no matrimonial o n'adopta un.

En morir el cònjuge supervivent, els béns reservables o llurs subrogats són deferits als fills o descendents reservataris que existeixen en esdevenir-se la dita mort, els quals els adquireixen com a successors del consort premort, conformement al que estableix l'article següent, sens perjudici de llur dret a renunciar-los.

Article 388

La delació dels béns reservables té lloc segons les regles de la successió intestada, amb exclusió dels que hagin renunciat la reserva després de produït el fet que dóna lloc a aquesta i dels justament desheretats pel cònjuge premort o declarats indignes en la successió d'aquest. L'exclusió no afecta l'estirp de descendents del renunciat premort al reservista ni la dels desheretats o declarats indignes de succeir.

Això no obstant, el cònjuge pot distribuir per a després de la seva mort entre els reservataris els béns reservables.

Mort el cònjuge reservista amb heretament universal a favor d'algun dels reservataris, però sense que en atorgar-lo, ni anteriorment, hagués exercit per actes entre vius la dita facultat de distribució, hom considera que pel mer fet d'atorgar l'heretament ha usat d'aquesta facultat exclusivament a favor de l'hereu contractual que arribi a ésser, el qual, en morir el reservista fa seus els béns reservables, amb excepció d'aquells que abans de l'heretament

el reservista hagi donat a qualsevol dels reservataris que li sobrevisquin.

El paràgraf anterior s'aplica al reservatari o als reservataris que resultin ésser hereus del reservista per heretament pur o preventiu o per testament, sempre que el reservista no hagi exercit abans o després de l'heretament o del testament la dita facultat de distribució. Igualment s'aplica als reservataris que resultin ésser donataris o legataris de béns reservables, posat que sobrevisquin al reservista.

Article 389

La reserva no afecta els béns alienats o gravàmens constituïts pel cònjuge vidu abans de produït el fet que dona lloc a la reserva, els quals altrament haurien estat reservables, sens perjudici que la tal reserva afecti llurs subrogats. En són exceptuats els casos en què hi hagi confabulació fraudulenta amb l'adquirent, salvant també les accions de simulació que siguin procedents.

La reserva no afecta tampoc els béns alienats o els gravàmens constituïts pel cònjuge supervivent si alienació o el gravamen s'han fet amb el consentiment unànime de tots els fills o descendents que en el moment de fer-los tenien el caràcter de reservataris, o amb el consentiment de qui n'exercia la representació o la defensa legal. El consentiment prestat no implica la renúncia de la condició de reservataris si no es fa constar altra cosa de manera expressa en el moment de prestar-lo.

S'aplica als béns mobles reservables allò que, per als subjectes a restitució fideïcomissària, estableixen els apartats 2n i 3r de l'article 208.

Article 390

Quan determinats béns són en part reservables i en part no reservables, el jutge, a petició del reservista, autoritza la determinació de la reserva en béns concrets; si es tracta d'un únic bé i és susceptible de divisió, el jutge la fa, i assigna a cadascuna de les porcions que en resultin el caràcter de reservable o de lliure.

La resolució judicial s'ha de fer constar mitjançant nota al marge de la inscripció dels immobles si la condició de reservables constava en el Registre de la Propietat.

El procediment és el que s'estableix en matèria de subrogació real de béns fideïcomesos.

Article 391

Cap reserva ni reversió legal no afecta els béns adquirits per herència o per donació, llevat de la reserva establerta en aquest capítol.

TÍTOL VI

LES DONACIONS PER CAUSA DE MORT

Article 392

Les donacions per causa de mort no poden ésser universals i es regeixen per les normes dels llegats tocant a: les causes d'incapacitat per a succeir i d'indignitat successòria declarada del donatari; el

dret preferent dels creditors per al cobrament de llurs crèdits; el dret d'acréixer entre els donataris; la possibilitat de substitució vulgar del donatari; les condicions, les càrregues, els fideïcomisos i els modes imposats al donatari, i la pèrdua posterior dels béns donats. En tota altra cosa, es regeixen per les normes de les donacions entre vius, en tant que ho permeti llur naturalesa especial.

Article 393

Les donacions atorgades sota la condició suspensiva de sobreviure el donatari al donant tenen el caràcter de donacions per causa de mort, i estan subjectes al règim d'aquestes, sens perjudici de les disposicions en matèria d'heretaments.

Article 394

Pot atorgar donacions per causa de mort el qui té capacitat per a testar; però, en cas de no ésser atorgades en escriptura pública, només són vàlides si el donant és major d'edat. Pot acceptar-les el donatari amb capacitat per a contractar o els seus representants legals.

Article 395

En morir el donant, el donatari fa seus els béns donats, independentment que l'hereu accepti l'herència i de la vàlidesa o subsistència del testament del donant o de les seves disposicions. El donatari es pot possessionar dels dits béns sense necessitat de lliurament per l'hereu o pel marmessor.

La transmissió de la propietat de la cosa donada està supeditada al fet que quedi definitivament ferma la donació, fora que la voluntat de les parts sigui de transmissió immediata sota la condició resolutòria de revocació o premoriència del donatari.

Article 396

Les donacions per causa de mort resten sense efecte si el donant les revoca expressament en escriptura pública, testament o codicil; si aliena o lloga els béns donats; si atorga amb posterioritat heretament no prelatiu, des del moment en que aquell produeix efecte; si el donatari premor al donant, i si aquest no pereix amb ocasió de l'especial perill determinant de la donació.

Disposicions finals

Primera

Resten substituïts per aquesta Llei els articles 63 a 276 de la Compilació del Dret Civil de Catalunya i la Llei 9/1987, del 25 de maig, de Successió Intestada.

Segona

Resta modificat l'article 11 de la Compilació del Dret Civil de Catalunya, que en endavant tindrà la següent redacció:

***Article 11**

“L'usufructuari universal designat en capítols matrimonials haurà de prendre inventari i atendre les càrregues dels béns amb llurs fruits; llevat de pacte contrari, no haurà de prestar fiança.

“L'usdefruit pactat per un cònjuge a favor de l'altre quedarà subjecte al compliment de les obligacions que expressament li hagin estat imposades i en especial la d'aixecar, fins on abasti l'import del producte dels béns, les càrregues que hauria de complir el cònjuge premort, si vivia.

“Serà d'aplicació a aquest usdefruit el que disposa l'article 69 del Codi de Successions per Causa de Mort en el Dret Civil de Catalunya.”

Tercera

Resta modificat l'article 341 de la Compilació del Dret Civil de Catalunya, que en endavant tindrà la següent redacció:

“Article 341

“Les reversions establertes en donacions a favor del donant, el seu consort o els hereus d'aquell es regiran pel que disposen els articles 87 i següents del Codi de Successions per Causa de Mort en el Dret Civil de Catalunya. Les establertes a favor de tercers es regiran pels preceptes relatius als fideïcomisos.

“La reducció o supressió de donacions per inoficiositat legitimària i les donacions per causa de mort es regiran pel que disposa el Codi de Successions per Causa de Mort en el Dret Civil de Catalunya.”

Quarta

Aquesta llei entrarà en vigor tres mesos després de ser publicada en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

Disposicions transitòries**Primera**

Es regeixen per aquest Codi les successions obertes i els testaments els codicils i les memòries testamentàries atorgats després de la seva entrada en vigor.

Segona

Les disposicions d'aquest Codi referents a la representació dels menors en la partició i l'administració i la disposició de béns de menors adquirits per herència s'apliquen malgrat que la successió de què es tracti s'hagi obert abans de la seva entrada en vigor.

Tercera

Son vàlids tots els heretaments, els testaments, els codicils i les memòries testamentàries atorgats d'acord amb la legislació anterior si compleixen les formes exigides en ella. En les successions obertes després de l'entrada en vigor d'aquest Codi, però regides per actes atorgats abans, s'apliquen les regles interpretatives de la voluntat del causant establertes en la legislació derogada. Nogensmenys,

s'ha d'aplicar a aquests actes el que disposa l'article 132.

Si la legislació anterior exigia algun requisit de forma que aquest Codi no exigeix, l'heretament, el testament, el codicil o la memòria testamentària atorgats abans de la seva entrada en vigor, però que hagin de regir una successió o un heretament després, són vàlids encara que estiguin mancats d'algun d'aquests requisits.

Quarta

Les normes d'aquest Codi relatives a l'obertura de testaments tancats atorgats abans de l'entrada en vigor d'aquesta llei s'apliquen si el sobre que els contenia es conserva en poder del notari autoritzant o successor.

Cinquena

No es pot lliurar còpia de testaments autoritzats per rector abans de l'entrada en vigor d'aquest Codi si no es protocol·litzen d'acord amb ell.

Sisena

Els testaments hològrafs que continguin només disposicions a favor de tots els descendents del testador o a favor d'aquests i del seu cònjuge caduquen transcorreguts cinc anys comptats des de l'entrada en vigor d'aquest Codi si el testador havia mort amb anterioritat.

Setena

No es pot instruir cap expedient per elevar a escriptura pública un testament sacramental passat un any des de l'entrada en vigor d'aquest Codi.

Vuitena

La substitució exemplar disposada abans de l'entrada en vigor d'aquest Codi és vàlida i produeix efectes si la incapacitat del substituït és declarada judicialment en vida d'aquest, baldament sigui després d'haver mort l'ascendent que la va ordenar.

Novena

Les normes d'aquest Codi relatives als efectes del fideïcomís s'apliquen mentre està pendent, àdhuc pel que fa a la quarta trebel·liànica, fins i tot als fideïcomisos pendents en el moment de la seva entrada en vigor, malgrat que el causant hagi mort abans.

Desena

En tot allò que no és previst en les Disposicions Transitòries d'aquesta llei, les successions obertes abans de l'entrada en vigor d'aquest Codi es regeixen per la llei aplicable en el moment de l'obertura de la successió, segons resulti de les Disposicions Transitòries que estableixen la llei estatal 40/1960, del 21 de juliol, la llei catalana 13/1984, del 20 de març, el Decret legislatiu 1/1984, del 19 de juliol, i les lleis 9/1987 i 11/1987, del 25 de maig, i 8/1990, del 9 d'abril, que amb caràcter de transitòries, resten vigents.

Per tant, ordeno que tots els ciutadans als quals sigui d'aplicació aquesta Llei cooperin al seu compliment i que els tribunals i les autoritats als quals pertoqui la facin complir.

Palau de la Generalitat, 30 de desembre de 1991

Jordi Pujol

President de la Generalitat de Catalunya

Agustí M. Bassols i Pares

Conseller de Justícia

Advertiments: Aquest document no és un text oficial.

Per tant, tot i que la intenció del Projecte Norma Civil és oferir una informació exacta, no es garanteix que el contingut, validesa, efectivitat o vigència de la norma reproduïda siguin fiables absolutament.

Per aquest motiu, es recomana als usuaris la consulta de les publicacions oficials corresponents (BOE, DOGC, etc.).

Aquesta norma apareix actualitzada a la pàgina web: <http://civil.udg.es/normacivil>

© [Projecte Norma Civil](#)

Àrea de Dret Civil
Facultat de Dret
Universitat de Girona
Campus Montilivi
E-17071
Girona